

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: KALANUS (1853?)

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "KALANUS (1853?)", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 49. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-paludanm03-shoot-workid61791.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind

KALANUS (1853?)

50

PERSONER

- ALEXANDER DEN STORE, Macedoniens og Asiens Konge.
- HEPHÆSTION, Kongens Ven.
- MELEAGER, græske Hærførere.
- NICANOR, græske Hærførere.
- PYRRHON, græske Philosoph.
- MOPSOS, græske Philosoph.
- KALANUS, indisk Philosoph.
- SANKARA, hans Moder.
- BARKAS, hans Slave.
- THAIS, græske Hetærer.
- LEDA, græske Hetærer.

KONGENS PAGE. SLAVER. CHOR AF SANGERINDER. CHOR AF INDIERE. EN AFDELING MAGEDONISKE SOLDATER.

Handlingen foregaaer i Pasargadæ i Persien, kort efter Alexanders Tilbagekomst fra Indien.

51

FØRSTE ACT

(En høi, rummelig Bambushytte, aaben imod Øst, hvor just Solen staaer op.)

KALANUS og SANKARA
(*synge*):

Hil dig i din Opgangs gyldne Pragt,
Rene Lys, som alle Sjæle dyrke:
Overvinder af det blinde Mørke,
Seierherre ved din Flammes Magt!
Hil dig, paa din første Morgenvagt,
Himlens store Vogter, Bramas Tjener,
Du som Offret til hans Priis antænder,
Bønnens Offer, af vor Læbe bragt.

Væk os, naar vort Hjerte slumrer mat,
Spred med dine Straaler Sjælens Skygger,
Drag os med dig, mens du fremad rykker
Paa din Bane til et Maal os sat:
Aldrig af dit Førerblik forladt,
Op i Sandheds ætherklare Rige
Altid høiere med dig vi stige,
Vor Befrier fra den dybe Nat!

KALANUS.

Han høre Bønnen, vor og Solens Herre!

SANKARA.

Sit Offer han modtage! Her, o Søn,
Her rækker jeg dig Maaneplantens Saft.
Dig styrke disse Draaber - ham de glæde!

KALANUS

(*offer og drikker*). For ham, den Høieste - for Lysets Skaber!
Han være priset, alle Guders Ophav!

SANKARA.

Han være priset, Livets rige Kilde!
Hans Aande gennemstrømmer alle Sjæle,
Og hvert et Suk, vi sende ham, er hans.

KALANUS.

Hans Naades Lys forblive over dig,
Mens ned til Flodens Bølge nu jeg vandrer!

SANKARA.

Han følge dig, naar du i Badet gaaer,
At rensed af det klare Vand, og reen,
Du Dagens Valfart maa paany begynde!

52

KALANUS.

Ja, med sin Kraft mit Hjerte styrke han,
Naar jeg fra Badet til Paladset gaaer,
At stedes for den store Konges Aasyn.

SANKARA.

Dig Kongen selv har kaldt - hvorfor da frygte?

KALANUS.

Ei Frygt jeg føler; Ærefrygt det er.
Den griber mig, som den hiin Morgen greb mig,
Da ned ad Indusflodens Strøm han kom
Med sine Skibe, medens Kyst og Bølge
Af Hymner og af høie Toner klang.
O, hvilket Øieblik, da først jeg saae ham!
Da han fra Stavnen af det ranke Skib
Med heel opslagen Hjelm, lig Morgensolen,
Rundt sendte sine Lotus-Ørnes Straaler!
For evig var mit Hjerte bundet til ham.

SANKARA.

Hans Skridt som Skyggen ogsaa fulgte du.
Selv da han gennem Ørknen drog tilbage,
Du maatte med. Og jeg, den gamle Qvinde,
Høit paa Kamelens Ryg jeg fulgte dig,
Og nu er vi da her, saa langt fra Hjemmet.

KALANUS.

Lad Møien ei dig angre. Fjernt fra Hjemmet,
Men nærmere ved Maalet er vi her.

SANKARA.

Ved hvilket Maal? - Ei nærmere ved Himlen,
Hvis Hvælving er saa høi og fjern som fordum;
Ei nærmere den Evige, hvis Væsen
Sig i den Frommes Tanke speiler af,
Og ikke nærmere de store Guder,
I hvem han aabenbaret har sin Kraft.

KALANUS.

Men hvis du dog tog feil?

SANKARA.

Hvad er det, Søn?
Dit Hjertes Uro mig nu ogsaa smitter.
I lang Tid du paa skjulte Tanker ruged,
Din gaadefulde Tale tidt mig ængsted,
Og her i Persien jeg dig neppe kjender.
Du, som i Hjemmet var den klare Lampe,
Hvis stille Lys af ingen Vind bevæges,
Her blusser op som en ustadig Flamme.
Dit Øie brænder. Har da Synet af
Det ene Menneske dig reent forvandlet?
Har dig den store Konges Glands forblindet,
Saa du fra Guderne dit Sind har vendt?

KALANUS.

Men hvis nu han, hvem Menneske du kalder,
Var en af hine høie Guder selv?

SANKARA.

Hvordan, min Søn! Jeg knap dig meer forstaaer.

KALANUS.

Hvis det var opfyldt, hvad de gamle Skrifter
Forkynde med usvigelige Ord:
At eengang end skal Guden, som fornyer
53Og gjennemtrænger Verden, aabenbares
I menneskelig Skikkelse paa Jorden?

SANKARA.

Du troer, en Gud er kommen ned til Jorden?

KALANUS.

Jeg tvivler ei, og vee mig, om jeg tvivled!
Han, som i Oldtids Dage steg hened,
Og af en jordisk Qvinde lod sig føde,
For vilde Folkeslag at undertvinge;
Han, som paany sig herlig aabenbared
Til Hjelp og Trøst og Frelse for de Fromme,
Mod hvem Dæmonerne sig hæved frækt;
Han efter sine Løfter kommer atter,
For som en Storm at feie Verden reen,
Og veire bort som Avner alt det Onde.

SANKARA.

Forbauset - ja forfærdet jeg dig hører.
Men hvilke Tegn har du for denne Tro?

KALANUS.

De sikreste! - Ei blot de gamle Skrifter,
Der ham aftegne paa den hvide Ganger,
Mens over Jordens Kreds han iler hen;
Ei blot hvad selv jeg saae - hvad selv jeg hørte,
Mens jeg den Ubetvingelige fulgte
Paa Toget langs med Indusflodens Bredder,
Hvor Folk og Stæder for hans Fødder knæled,
Og Kongerne gav Sceptret i hans Haand;
Ei blot hans egen Guddomskraft og Høihed,
Hvortil i Ørknen Alle vare Vidne:
Hvor, medens Alting spaaede Undergang,
Mens hver en Sjæl fortvivled om sin Frelse,
Mens alle Førerne lod Haabet synke,
Han blev sig lig, og som den faste Stjerne
Os gennem Sandets Bølger viste Vei.

SANKARA.

Ja det er vist, vor Frelse dengang var han,
Og uden ham vi deelte Dødens Lod
Med hine Tusinder, som Sandet gemmer.

KALANUS.

Du seer, jeg savned ikke Vidnesbyrd,
Men jeg har større Tegn end alle disse.
Indskrænkede til Hjemmets Jordbund, troe vi,
At der er Verdens Grændser. Ikke saadan!
En større Verden ligger udenfor,
Hvoraf selv her Begyndelsen kun sees,
Og denne Verden ham som Hersker hylder.
Alt har jeg forsket ud og eftersporet,
Ei nogen Leilighed forsømte jeg,
Til snart af Følget, snart af Hærens Mandskab,
At faae den Underretning, som jeg savned.
Talløse Folkeslag, umaalte Riger,
Han lænked til sig i det Seiersløb,
54Som hverken Floder eller Bjerger standsed;
Som Folkeslag han Tungemaal forened,
Der tusind Mile skiltes ad i Rummet;
En anden Skikkelse han Vetden gav,
Den halve Jord alt ligger for hans Fod,
Og paa hans Vink den anden Halvdeel venter.

SANKARA.

Ja, vældig og vidunderlig han er.
Dog er der Eet, som ei du har betænkt;
Thi blandt et fjernt og fremmedt Folk han fødtes.
Gaaer Verdenssolen da i Vesten op?
Fra Østen Lyset er.

KALANUS.

Men Guden selv,
Lysbringeren, fra Vestens Rige kommer,
Og kun hans Fremskridt baner Lyset Vei.

SANKARA.

Men hvi er da tilbage nu han gaaet?
Hvi drog han ikke frem til Ganges' Bredder,
Hvor Folket boer, som venter paa hans Komme?

KALANUS.

Det samme Spørgsmaal selv jeg gjorde ham,
Hiin ene Gang, jeg for hans Aasyn stedtes,
Da han mig bød, at følge sig til Persien.
Naar - spurgte jeg med Frygt, men dog med Tillid -
Naar kommer du, o Konge, da tilbage,
For Indiens Folk fra Mørket at befrie?

SANKARA.

Og Kongen svared?

KALANUS.

Taus han saae paa mig;
Men da jeg gjentog: du igjen dog kommer?
Gav han til Svar: Vær vis derpaa, Kalanus!
Hvor Østen har sin Grændse, ligger min,
Jeg kjender ingen anden. - Seer du, Moder!
Til Hjemmet, ad en Omvei, gaaer vor Fod.
I vore Fædres Land, ved Ganges' Bredder,
Der er det, han vil grunde Retfærds Rige.
Der paa sin Verdensthronen skal vi see ham;
Der skal vi hilse nær den gyldne Tid,
Som Jorden ventede, men bestandig savned;
Og Lysets Seier skal løse Støvets Lænker,
Og gjøre dobbelt skjøn os Dødens Vei.

SANKARA.

Ja, dobbelt skjøn sig viser Dødens Vei,
Naar Salighedens Billed alt man eier.
Men siig mig, Søn, hvi har for mig du dulgt
Den Skat af Tanker, du saalænge gjemte,
Var ei jeg værdig til at dele den?

KALANUS.

Som kostbar Perlesnor jeg bar den hos mig,
Men ikke strax min Rigdom selv jeg kjendte.
Alt som jeg Meer erfared, Meer opleved,
Fra Dag til Dag jeg føied Perler til.
55 Nu er den fuld, den kostelige Snor,
Nu dele du med mig den fulde Glæde:
Den være din, mens jeg dens Udspring søger!

(Gaaer).

SANKARA.

Vidunderligt! saa Himlen har sig aabnet;
Saa fra dit Paradiis du ned er kommen,
Du Bramas Yndling, til os Støvets Børn.
Ei meer i Himlen jeg dig søge skal,
Men med et dødeligt, et halvblindt Øie
Din Herlighed paa denne Jord beskue.
Saa stor en Naade fatter knap min Aand;
Ei denne Salighed jeg higer efter,
Ja, mere nær endog du tyktes mig,
Dengang jeg over Stjernerne dig søgte.
Men i din Viisdom du har selv det villet;
Staa med din Guddomskraft da nu mig bi!
Thi før til Savn og Spægelse kun vant,
Hvorledes taaler jeg saa høi en Vellyst?
Bered mig selv til Synet af dit Aasyn!
Gjør selv mig værdig til dit Blik at møde!
Bønhør mig, styrk mig, rens mig og forny mig!
Han iilte bort den lykkelige Søn -
Ja, i din Længsel søg kun Gudens Bolig!
Her ved din Gjenkomst skal dig Glæden hilse
Med alle sine Smykker.
(*Kalder.*) Barkas! Barkas!

BARCAS

(*kommer fra Sidehuset*). Min Herskerinde!

SANKARA.

Hvi saa mørkt dit Blik?
Hvor gaaer det Dyret?

BARCAS.

Altid lige daarligt:
Den syge Fod er bolnet, Benet hovnet.

SANKARA.

Den tro Kameel! Hvor sikkert den mig bar
Ved Dag og Nat igjennem Ørknens Sandhav,
Mens villig af din Haand den lod sig lede.
Spar ei paa Olie; Barkas! Hvis du trænger,
Har her vi Adgang til Paladsets Forraad.

BARCAS.

Jeg alt mig har forsynet. Intet mangler.

SANKARA.

Saa hør det Ærende jeg har til dig.
Min Søn og mig er Naade vederfaret,
Thi Himlens Glæde gjestet har vort Tag.

At Glædens Tegn nu hilse kan din Herre,
Naar fra den store Konge hjem han vender,
Maa du mig bistaae! Blomster du mig skaffe,
De skjønneste, som Staden har i Eie,
De rigeste paa Farve og paa Duft,
56At denne visne Haand kan Krandsen binde,
Der gjør vor Hytte til en Tempelhal.
Din Kurv tag med, og ingen Møie spar!
Lad Blomsterhandlersken sit Forraad tømme,
Men inden Middag vær tilbage her!

BARKAS.

Min Herskerindes Bud min Fod bevinger.

(Bort.)

(En Søilehal i Paladset.)

Nicanor møder Meleager.

NICANOR.

Hvem seer jeg der? - Velkommen, Meleager!
Velkommen hjem fra Krigen! Godt, jeg traf dig.
I tvende Dage, siden Hærens Ankomst,
Jeg efter dig har spurgt og ledt og rendt;
Men mellem disse tykke Macedoner,
Og disse tusind Skjolde, Hjelme, Landser,
Som her i Pasargadæ nu sig krydse,
En gammel Ven saa let ei støves op.
Naa, lad mig ret betragte dig - ved Zeus!
Skjøndt næsten to Aar du har været borte,
Du er endnu den Samme. Indiens Sol
Har ei et Haar dig krummet.

MELEAGER.

Ogsaa dig
Jeg træffer ved det gamle Huld og Mod.
Dit Træbeen selv er ganske uforandret.

NIGANOR.

Ja, det har trodset baade Tid og Sygdom.

MELEAGER.

Og ei dig svigtet paa den lange Reise.
Det kan jeg lide, at dit Skind du axled
Og reiste fra Persepolis itide,
For strax at hilse paa os.

NIGANOR.

Roes mig ikke,
Det var Nødvendighed og ingen Dyd.
Da Budskab kom til os fra Pasargadæ,
At Kongen snart med Hæren var ivente,
Da blev Persepolis mig altfor snever,
Og altfor tung dens Luft. Og som det mig gik,
Saa gik det Alle, der en Draabe græsk Blod
I Livet havde. Baade Mænd og Qvinder,
Tilhest og -vogns, var med i Karavanen.

MELEAGER.

Ja, mange velbekjendte Skikkelser
Strax ved vort Indtog traf mit Øie paa.
Men lad mig høre, hvordan Alt staaer til!
Hvorledes har du levet?

NICANOR.

Godt og slet,
Som man det tager. Magelige Dage

Jeg har havt nok af, da jeg her sad hjemme
57Som gammel Invalid og passed Gryden,
Mens i det fjerne Land I lystigt sloges;
Men fast tildøde piintes jeg af Rygter.

MELEAGER.

Saa I med Rygter levet har?

NICANOR.

Tilgavns!
En Posefuld hver Ugedag os bragte,
Og næsten altid høist bedrøvelige.
Snart havde Hæren lidt et Nederlag,
Snart laa hveranden Mand af Feber syg,
Snart hed det sig, jer Proviant var sluppen;
Saa hørte man, at Den og Den var falden,
Saa var det vist, I kom ei meer tilbage,
Saa var det ganske vist, at Kongen selv
Var ei alene død, men lagt paa Baalet.
Og altid med omstændelig Beretning
Kom disse Rygter, og ethvert vi troede,
Til pludselig der kom et andet Rygte,
Som viste klart, det forrige var Løgn.

MELEAGER.

I Stakler, som af Løgn har maattet leve;
Det var en mager Kost.

NIGANOR.

En haard og bitter.
Den første ordenlige Trøst vi fik,
Var Synet af den store Drift af Oxer,
Som Kongen skikkede hjem til Macedonien.
Nu, idetmindste, holdt vi det for afgjort,
At Provianten ei var sluppen.

MELEAGER.

Rigtigt!
Vi havde været meer end oxedumme,
Hvis i en Hungersnød vi havde skilt os
Ved tusind Oxer.

NICANOR.

Det var just vor Tanke,
Dengang med Jubelraab vi hilste Qvæget.
Men da saa Byttet efterhaanden ankom:
Kamelerne med Sækkene paa Ryggen,
Det lange Tog af Vogne, fuldt belæssed',
De hvide Elefanter, styred af
De sorte Slaver, som igjen blev styred'
Af Invaliderne, der vendte hjem:
Da, kan du tænke, blev vort Hjerte lettet.
Persepolis blev til en Sladderby,
Hver saaret Kriger til et sandt Orakel,
Der anholdt blev paa alle Gadehjørner,
Tidt for at svare paa, hvad ei han vidste.

MELEAGER.

Det vil jeg troe. Hvad veed en simpel Kriger
Vel af det Hele?

NICANOR.

Vore Øren fyldtes,
58Det var os nok. Men hvad vi fik at høre,
Var Intet dog, mod hvad vi fik at see,
Da Byttets Indhold først kom ret for Dagen;
Især blev Qvinderne som ellevilde,

Ved Syn af disse Sølv- og Guldklenodier,
Og disse farverige Ædelstene,
Og disse perlestukne Baand og Bælter,
Og disse tusind Uld- og Silketøier -
De tabte baade Vid og Sands og Mæle.

MELEAGER.

Da var det heldigt, de kom ei til Indien,
Der havde Mund og Næse vist de tabt,
Thi høist vidunderlig er Landets Rigdom.
Paa Marschen tidt Soldaterne forbaustes
Ved Synet af de store Bygningsværker;
Og dertil en saa rig Natur vi mødte,
Saa stride Floder og saa dybe Skove,
Saa yppig Plantevæxt, saa sjeldne Dyr,
Saa krydret Luft, saa farverig en Himmel,
Og slig en Overflod af Regn og Torden,
At i en fremmed Verden vi os troede.

NICANOR.

O, hvem der havde været med paa Toget!
Hvad jeg formaaer, er kun at hinke rundt
Til gode Venner, for lidt Nyt at snappe,
Og deraf lappe mig et Billed sammen.
Endnu i denne Morgenstund hos Kongen
Op i en Krog Hephæstion jeg fik,
Og holdt ham fast, til han Beretning gav
Om jer Seilads paa Floden ud til Havet,
Der klang mig som et lifligt Eventyr.

MELEAGER.

Det nok er værd at høre. Men du siger,
At alt imorges du hos Kongen var.
Hvorfor saa tidlig blev til ham du kaldt?
Det er en Gunst, der ikke Hvermand vises.

NIGANOR.

Den Gunst mig kunde kommet dyrt at staae.
Imellem os: han vilde ha'e Besked
Om alle Kjæltringstreger af Satraperne,
Der havde fundet Sted mens han var borte.

MELEAGER.

Saa du var i Forhør og sad i Klemme?

NIGANOR.

Jeg snoede mig derfra. Det blev formeget,
At svare for de Andres Kjæltringstreger,
Naar man har meer end nok i sine egne.

MELEAGER.

Du er endnu det gamle, gode Hoved.
Var Kongen ellers naadig?

NICANOR.

Meget naadig;
Men heel forandret han mig tyktes dog.
Hvor er han bleven bruun og mager; Aaren
59| Panden træder dobbelt stærkt nu frem,
Og naar han kaster Hovedet tilbage
Og ryster efter Skik de lange Lokker,
Sees tydelig et Dobbeltthug i Brynet.

MELEAGER.

Ja, der for Livstid har ham Staalet mærket.
Men ei ved dette Mærke det forblev;
Thi flere Saar, og meer Besvær og Møie

Har dette Tog til Indien skaffet ham,
End alle fordums Krige.

NICANOR.

Det man hører
Fra hver en Kant. Selv her imorges traf jeg
En lille Page, der mig underholdt
Om al jer indiske Bedrift og Nød;
Men Meget i hans Snak lød høist utroligt.
Han til Exempel om en Regn fortalte,
Der i halvfjerdsindstve Døgn holdt ved,
Saa ikke blot I vaade blev - forstaaer sig -
Men saa Jer Klæderne paa Kroppen raadned,
Og tidt I nøgne gik i Hjelm og Pandser.

MELEAGER.

I dette Punkt hans Ord var nøgen Sandhed,
Og du gjør vel, om du dig mærker Tingen;
Thi denne Regn, der løste op i Pjalter
Soldatens Klæder og hvert Telt i Leiren,
Den - meer end Hærens lydelige Ønsker -
Lod Kongen vende om, og standse med
Sit Tog mod Ganges og det fjerne Østen.
Om denne Sag var Meget at berette;
Men det er Lønningsdag - Soldaten venter,
Vi træffes vel engang imorgen.

NICANOR.

Stop!
Jeg holder fast dig. Lad Soldaten vente,
Desbedre smager Brødet. Naar som du
Man kommer langveisfra, maa man fortælle.

MELEAGER.

Og høre paa en gammel Vens Fortællinger.

NICANOR.

Du traf det, gamle Ven! I al den Tid,
I Andre borte var, for lidt jeg snakked,
Saa jeg af Taushed ordenlig blev syg.
Ved Eders Hjemkomst løstes først min Tunge,
Der næsten tørret ind var til en Pind.

MELEAGER.

Til Lykke med din Cuur.

NIGANOR.

Den vel maa lykkes,
Ved det uendelige Talestof,
Som Kongens seneste Bedrift os skaffer.
Ved Zeus, vor Alexander er en Helt!
Jeg har nu kjendt ham fra en lille Dreng,
Og altid bedr´ og bedre han sig arter.
Bli'er saa han ved, gjør han tilsidst sin Fader,
Kong Philip, og os Andre reent tilskamme.

MELEAGER.

Nei virkelig?

NICANOR.

Perdikkas mig fortalte
Om jert Tilbagetog igjennem Ørknen,
Og om de Tusinder, som Sandet slugte,
Naar under Middagshedens Brand og Byrde,
Med marvudblæste Been og haabløst Hjerte
De meer ei mægted sig at slæbe frem.
Da hørte jeg om Nød og Jammerscener,

Der virked paa Øinene som Hvidløg; -
Men veed du, hvad mig rørte meest?

MELEAGER.
Nu vel?

NICANOR.
Af Alting meest mig rørte Kongens Daad,
Da Speiderne ham bragte Vand i Hjelmen,
For midt i Ørknens Brand hans Tørst at slukke.
Jeg seer ham gribe Hjelmen, medens Hæren
Enhver Bevægelse med Øiet følger,
Og, qvælt af Tørst som han, hans Lod misunder.
Jeg seer ham, med et Blik paa disse Stakler,
Ud af hvis Træk Begj ærligheden lyser,
Jo nærmere hans Læbe Drikken kommer:
Jeg seer ham vende Hjelmens Bund iveiret,
Saa hver en Draabe Vand i Sandet spildes,
Og om den tørre Mund med Smiil sig stryge -
Og nu jeg hører disse tørstige Sjæles
Uendelige Jubels Hurraskraalen.

MELEAGER.
Du hører godt, og selv til Ørknen seer du.
Det kalder jeg et rigtigt Syn paa Sagen,
Og det slaaer ogsaa til - jeg selv var Vidne.

(Hephæstion, som under de sidste Repliker er traadt ind af en Sidedør og staaer bag ved Nicanor, slaaer ham med eet paa Skulderen.)

HEPHÆSTION.
Jeg med, Nicanor!

NICANOR
(*vender sig*). Hvad! Hephæstion her?
Respect for Kongens Ven! Hvad han bevidner,
Vi Andre vel maae troe.

HEPHÆSTION.
Ja gjør det, Gamle!
Jeg stikker Intet under Stol, som du.

NICANOR.
Som jeg?

HEPHÆSTION
(*til Meleager*). Den Gamle har en Skjelm bag Øret.
Jeg traf ham denne Morgenstund hos Kongen,
Hvor paa hans tusind Spørgsmaal Svar jeg gav ham;
Thi som en Mand, der levet har af Sladder,
Han bleven er veltalende som Faa.

61

NICANOR.
Jeg siger tusind Tak.

HEPHÆSTION.
Om Alt han snakker
Og dømmes, som en ægte Athenienser;
Men gjerne Sagens Hovedpunkt han glemmer.

NICANOR.
Jeg takker for din Artighed. Man mærker,
At du har hjemme Norden for Bøotien.

MELEAGER.
Men hvor er Skjelman, han bag Øret har?

HEPHÆSTION.

Tænk blot, hvor huul og snu han er, den Gamle!
Mens om de meest uvæsenlige Ting,
Om sig og om sit Tandværk og sin Gigt,
Om Løst og Fast, han gav os Underretning,
Bomstille taug han dog for mig og Kongen
Om det, som var alene værd at høre,
Og som først nu, paa Gaden, jeg erfared.

MELEAGER.

Nysgjerrig gjør du mig.

HEPHÆSTION.

Igjennem Staden
Jeg gjør en Vandring, og ved første Hjørne
Jeg træffer paa Anthenor og hans Flok
Af græske Skuespillere, som Alle
Var med vor Gamle reiste fra Persepolis,
For at berede Kongen her en Fest.
Og mens jeg med Anthenor Ord nu vexler,
Faaer jeg et andet Syn: Den skjønnede Leda,
Og den guddommelige Thais var det.
Af deres Dreng fulgt, med Slør og Vifter
Kom beggeto de ned ad Buegangen.
Knap fik de Øie paa mig, før de hopped
Med Latter mig imøde. Skjend de fik,
At høit de voved lee i Pasargadæ,
Hvor Persiens gamle Konger blev indvied',
Og hvor den store Cyrus har sin Grav;
Men dobbelt Latter vakte kun min Alvor.
Og nu fik jeg Historier at høre
Om deres Reise fra Persepolis
I Selskab med Anthenor og Nicanor;
Om deres tusind Eventyr paa Veien;
Om Friere tilhest og -fods; om Hjerter,
Som tændte var i Brand af deres Øine,
Saa Karavanen Fakler havde spart.
Men først og sidst Nicanor Løsnet var;
Tiltrods for sine graae Haar og sit Træbeen
Han havde holdt dem varme hele Reisen,
Og meer end eengang til dem Begge friet.
De havde dog kun leet ham ud, den Gamle,
62Naar med sit ene Been han knælte for dem;
Eet Knæ var dem for lidt for tvende Hjerter.

NICANOR.

De skammelige Tasker! Lutter Opspind.

HEPHÆSTION.

Du vilde ha'e dem for din egen Mund,
Derfor din Taushed om dem, ikke sandt?

MELEAGER.

Ja, høist begribeligt.

NICANOR.

Nei, daarligt gjettet!
Min Taushed skyldtes kun det fælles Løfte,
At overraske Kongen med vor Fest.

HEPHÆSTION.

Ja tro dig, hvem der vil.

(Kalanus træder ind og bliver staaende ved Døren.)

NICANOR.

Hvem kommer der?

Hephæstion, see! Nei, vend dit Blik mod Døren.

HEPHÆSTION.

En Ven af Kongen.

NICANOR.

Hvilken selsom Dragt!
Det hvide Pandebind omkring de lange,
Kulsorte Haar; den løse Linnedkittel,
Fastholdt af Bomuldssnoren, og i Bæltet
En Krands af sorte Bær.

HEPHÆSTION.

For hvert et Bær
Gjør daglig han en Bøn til sine Guder.

MELEAGER,

En hellig Mand! Paa Knæ jeg tidt har seet ham,
Naar under Marschen Hæren gjorde Hvil.

NICANOR.

Hvor ubevægelig han staaer ved Pillen,
Paa nøgen Fod, med korsviislagte Hænder,
Rank, bleg og stiv, som var han selv en Støtte.
Dybt sænke sig de store Øienlaag,
Og fiin og bøiet Næsen træder frem,
Imens de tynde Læber fast sig slutte.
Hvor har I fanget denne sjeldne Fugl?

HEPHÆSTION.

Paa Indusflodens Bredder. Der en Morgen
Han kom tilsyne, just som Hæren landede,
I Nærhed af en vældig Palmeskov.
Imellem Træerne han stod i Frastand,
Og retted sine store sorte Øine
Paa Kongen, som fortryllet af hans Skue,
Til sidst bemærket og for Kongen ført,
Der fandt Behag i ham og i hans Væsen,
Optoges han blandt Følget og var med
Paa hele Toget, han med samt hans Moder,
Der som en Borre hang ved Sønnen fast.

NICANOR.

Og gjennem Ørknen har han fulgt Jer hjem?

63

HEPHÆSTION.

Ja. Derom Meleager veed Besked,
Thi han ved Fanetroppen gav ham Plads.

NICANOR.

En Kriger altsaa?

MELEAGER.

Nei, en Fredens Mand,
Skjondt haardfør som jeg ingen Anden kjender.
Med Navnet Philosoph ham Pyrrhon stempler,
Og han paa Marschen ofte vandred med ham.

NICANOR.

See, hvor han stirrer paa os! Hvilken Glød
I disse mørke Øine!

HEPHÆSTION.

Mig nok gjelder
Det skarpe Blik, hvis Indhold jeg forstaaer.
Jeg har ham stævnet hid paa Kongens Bud,

Og gaaer at melde ham. - Farvel, Nicanor!
Vi træffes vel, før du har talt dig træt,
Og førend reent du dig fra Verden slaaer.

(Gaaer.)

NIGANOR.

Ja længe før! - Du ogsaa, Meleager?
Hvortil det Hastværk?

MELEAGER.

Det er høit paatide;
Men har du Lyst, saa vær min Gjest til Middag.

NIGANOR.

En anden Gang; idag er det umuligt.
Til Leonnatos har jeg bort mig lovet.
Skjøndt neppe han fra Krigen er vendt hjem,
Saa driver han dog alt sin gamle Jagtleg,
Og just en Tiger har han støvet op.
Endnu iformiddag afsted vi drage
Med Jærgarn og meer end hundred Slaver.

MELEAGER.

Du, med dit Træbeen?

NICANOR.

Paa min Gangers Ryg
Med fire friske Been afsted jeg løber.
Nei stop! Løb ikke fra mig. Ræk mig Armen!
Til Torvet ned jeg Følgeskab dig gjør;
End har vi Meget at forhandle sammen.

(Begge bort.)

KALANUS

(ene). Saa staaer paa Tærsklen jeg af Helligdommen;
Af mine Fødder strøg jeg Jordens Støv.
Fra disse Mure lyder mig imøde:
Træd ind, o Pilegrim! og kast din Byrde,
Og læg din Vandringsstav, thi her er Maalet.
Var Veien øde, tornefuld og lang,
O, rig er Lønnens Krands, som her dig rækkes!
64Er efter Kundskab tørstende din Sjæl,
Her strømme Viisdoms Kilder - øs og drik!
Er der en Skyld, som hemmelig dig tynger,
Her Guden boer, som Øre har for Bønner!
Fortærer Længsels Orm dit Hjertes Rødder,
Er Kraften brudt, og er dit Livsmod borte,
Hold dig til ham, den Stærke - hold ham fast,
Som sig om Cocuspalmen Epheu slynger,
Og løft dit Hoved, styrket ved hans Blik!
(Gaaer frem i Hallen.) Hvorfra den Uro dog, som mig forfølger?
Paa Læben Fred mens det i Brystet stormer -
Ikkun et Øieblik, saa staaer han for mig,
Den Mægtige, hvis Nærhed vækker Frygt,
Hvis Herlighed med Angst mig gjennembæver.
Hvor faaer jeg Mod, at møde Gudens Øie,
At høre denne Røst, og ei forvirres,
At holde Tanken fast, naar Hjertet zitter? -
Imod den Stærke hjælper kun den Stærkere;
Til ham, den Stærkeste, min Bøn dig hæv! -
- Du Verdens Lys, og alle Sjæles Tilflugt!
Du, ved hvis Aande hver en Skabning lever,
De store Guder som det mindste Kryb;
Du evig Ene, som er Alt i Alle,
Usynlig-Synlige, der gjennemtrænger

Som Høiden Dybden og som Tiden Rummet,
Og mægter Alt, men kun det Gode vil:
O, stig som Kraft i dette Hjerte ned!
Gjør dette Bryst, der bæver, fast som Staalet,
At skjøndt det klinger, det ei svagt sig bøier;
Og naar mit Blik nu seer din Aabenbaring,
Den Gud og Helt, der fødtes af din Almagt,
Den stærke Aand, som af dit Lys er Gjenskin:
Giv mig et speilklart Vands den dybe Ro,
At ind jeg suger Herlighedens Billed,
Men i min Længsel dog oprøres ei!
Han kommer - alt hans Fodtrin kan jeg høre.
I disse Skridt gaaer Verdens Skjæbne frem.

(En Page aabner Døren for ALEXANDER, som træder rask ind. Pagen gaaer.)

ALEXANDER.

Kalanus! - Ha, velkommen! Vær mig hilset,
Min stille Ven fra Indiens Palmeskove!
Saa mødes vi dog her i Pasargadæ,
Skjøndt paa den lange Marsch vi aldrig saaes.
En Tid jeg troede, du var gaaet under
651 Sandets Bølger eller ladt tilbage,
Men Meleager bedre mig belærte;
Du til hans Trop dig holdt. Nu, længe savnet,
Er Synet af en Ven os dobbelt kjært.

KALANUS.

Dit Budskab, Herre, først igaar jeg modtog.

ALEXANDER.

Jeg veed det: Du er ei af Fluesværmen,
Der ukaldt nærmer sig, og jages bort,
For næste Øieblik igjen at komme.
Men her i Pasargadæ Rast vi holde,
Her, medens Hæren hviler, har vi Tid
Til at fornye vort flygtige Bekjendtskab;
Thi forhen vi jo sjelden taltes ved.

KALANUS.

Kun een Gang, Herre.

ALEXANDER.

Virkelig? Kun een Gang?
Da mindes end mit Øre godt din Stemme.

KALANUS.

Du skjenked mig en Plads blandt dine Mænd,
Og tilbød mig et Hjem hos dig i Persien.

ALEXANDER.

Jeg mindes det; det var et daarligt Tilbud,
Naar paa det lange Hjemtog nu jeg tænker.
Du tidt vist angred, at du tog imod det?

KALANUS.

Tro ikke det, o Herre! Selv du skued
Mit Hjertes Overstrømmen ved din Naade,
Og Ørknens Brand ei tørred Glædens Væld.
Jeg var jo i din Nærhed; skjult for dig,
Hvis Blik var henvendt kun paa Alles Frelse,
Som din Vasal jeg fulgte jo din Fane.
Dit Herskerbud min trætte Fod bevinged,
Dit Navn jeg fastholdt som et Skjold i Faren,
Din Kraft, der tidt som Lynet tændte Hæren,
Saa selv den Svages Sjæl i Flammer udbrød,
Har ogsaa fyldt med Styrke dette Bryst.

Hvad havde jeg at angre, store Konge?
Kun, at min Troskab ei min Herre hjalp,
Kun, at min Arm var dig til ingen Nytte.

ALEXANDER.

Som modig Mand vær dobbelt mig velkommen!
Du har dog nu tilbørlig hviilt dig ud?

KALANUS.

Af Badet styrket staaer jeg her for dig.

ALEXANDER.

Og hun, den gamle Qvinde, som dig fulgte,
Din Moder, er hun karsk? Har hun forvundet
Den lange Reises Møie? Savner ikke
Hun Hjemmet og den Pleie, hun er vant til?

KALANUS.

For hendes Trang din Naade sørget har.
66Det er ei første Gang i hendes Liv,
At paa saa lang en Reise hun sig voved.

ALEXANDER.

Den gamle Qvinde?

KALANUS.

Gammel var hun ei,
Da i min Barndom vi fra Ganges drog.

ALEXANDER.

Fra Ganges, siger du - var der dit Hjem?

KALANUS.

Ja, ved den hellige Flod min Vugge stod.
Der fostredes jeg op af Templets Præster,
Da mig en tidlig Død min Fader røved.

ALEXANDER.

Og hvorfor blev du ikke da hos dem?
Hvad Magt rev dig saa tidlig ud af Templet?

KALANUS.

Min Moders Kjærlighed. Men døm ei hende!
Thi mørk og sørgelig er Enkens Lod,
Naar skilt ei blot ved Manden, som hun elsked,
Men efter Loven selv sit Barn berøvet,
Til Eensomhed og Bod hun vises hen.
Som hun ved mig, hang min Sjæl fast ved hendes.
Af hendes Taarestrømme dybt bevæget,
Af hendes Bønner rørt, forlod jeg Templet,
Hvor just Indvielsen mig forestod,
Og hemmeligt, af Frygt for Bramas Præster,
I Nattens Stilhed flygted vi fra Hjemmet.

ALEXANDER.

Hvor drog I hen?

KALANUS.

Ud til de fjerne Bjerge,
For der et Eneboerliv at føre,
Og, skjøndt fra Templet skilt, at tjene Gud.
Men ingen Fred i Landet fandt vi mere.
Opsporede som Vildt og efterstræbte,
Beständig længere mod Vesten drog vi,
Til efter Aar og Dag ved Indusfloden,
I Palmeskovens Ly, vi fæsted Bolig.

ALEXANDER.

Og der I siden leved?

KALANUS.

Tred've Aar.

ALEXANDER.

Paa samme Plet?

KALANUS.

Ja, i den samme Hytte.

ALEXANDER.

Foruden Selskab?

KALANUS.

Vi hinanden eied;
Vi havde Loven og de hellige Skrifter,
Som med os vi fra Hjemmet havde ført.

67

ALEXANDER.

Forunderligt! Der i den stille Skov,
Kun af den snevre Hyttes Væg begrændset,
Som i en Grav de mange Aar du leved,
Imedens jeg, paa Land og Vand omtumlet,
I Kampens Larm den halve Jord drog rundt. -
Hvor holdt du Livet ud i sligt et Øde?

KALANUS.

O, maal dog ei, guddommelige Yngling,
Med dig din ringe Tjener! dig, hvem Brama
Betroede sit Scepter her paa Jorden.
Min Lod det blev, i Stilhed ham at tjene,
I Tanken at tilegne mig hans Væsen,
Og søge skjult og aabenbart hans Spor.

ALEXANDER.

Og har du fundet da den Gud, du søgte?

KALANUS.

Vel fandt jeg ham; thi hvor er ei hans Sted?
Han som er Solens Lys og Jordens Kraft,
Hver Tones Klang, hvert Blomsters friske Duft,
Og Kjærlighedens Liv i Alt, hvad aander.

ALEXANDER.

Saa du din Gud paa tusind Steder søgte?

KALANUS.

Nei, der kom af sig selv han mig imøde.
Hvergang jeg søgte ham, den evig Ene,
Dybt i min Tankes Løndom gik jeg ind,
For, i mit Suk fortabt, hans Lys at fatte.

ALEXANDER.

Begreb du ham?

KALANUS.

Høit over alt Begreb
Er dette Lys, der boer i Tankens Mørke.
Det vækker jo en evig Længsel efter
I Salighedens Dyb at gaae tilgrunde,
Og finde Myggens Flammedød i Luen.

ALEXANDER.

Men Barnet, som har brændt sig, Ilden skyer.
Forlængst jeg kjender dette Spil med Tanker,

Som vore Philosopher har mig lært,
Hvor Tanken stiger, og bestandig stiger,
Men i sin Stigen aldrig naaer Olympen,
Fordi den blind er paa Erfarings Øie.
Da priser jeg Homer, den gamle Sanger,
Der saae Gudinden staae ved Heltens Side
Og tale høit til Hjertet i hans Bryst.
Thi mærk mit Ord, Kalanus! Gudens Bolig
Er ikke Tankens Drøm, men Mandens Villie.
Der, dybt i Hjertet, han til Daad os driver,
Der vækker uafsladelig han Tørsten,
Som ved Bedrift og Handling kun kan stilles;
Der taler høit hans Røst om Seirens Priis,
Om Kampens Løn, om Krandsen, som ei visner,
Om evigt Liv i Skjaldesang - om Verden,
Der hører Helten til, naar selv han vil.

KALANUS.

Ja dig, guddommelige Helt, tilhører
Den hele Jord -

ALEXANDER.

Og er mit Ord ei Sandhed?

KALANUS.

En Nøgle til mit Hjertes Dyb det er.

ALEXANDER.

Lad Nøglen aabne da dit Hjerte for mig!

KALANUS.

Du kjender bedst dets hemmelige Drift;
Du veed, at i min Svaghed ogsaa jeg
Til Bramas høie Røst i Villien lytted;
At ogsaa mig Bedrifters Udsigt lokked,
At ogsaa mig en Seierspalme vinked,
Skjøndt ringe kun min Kamp var imod din.

ALEXANDER.

Mod hvem har du da kjæmpet?

KALANUS.

Mod mig selv.

ALEXANDER.

Dig selv? - Jeg spørger, imod hvilke Fjender?

KALANUS.

Mod dette Bryst, der drager Liv af Luften,
Og opfyldt af dens Higen, af dens Uro,
Saa tidt har Lidenskabens Storm fornummet;
Mod dette Kjød og Blod, hvor vilde Drifter
Lig trodsige Dæmoner spotte Himlen;
Mod dette tunge Legeme, hvis Sløvhed
Gjør Sjælen af Materien til Træl.
I Bøn og Bod, berøvet Søvn og Hvile,
Ved Kuld og Hede som ved Tørst og Hunger,
Ved Staalets som ved Ildens skarpe Smerter
Fuldbyrded Straffen jeg paa disse Lemmer.
Og naar jeg spæged dette Dødens Kjød,
Var det ei Gudens Røst jeg adlød da?
I hver en Qval, hvor Legemet sig vaanded,
Mig vinked Seirens Priis - det store Haab,
At trænge frem til Hellighedens Grændse,
Den evig vigende, der aldrig naaes.

ALEXANDER.

Høist selsomt! Du dit eget Legem' piinte?
Hvor kunde det dig skjenke Glæde?

KALANUS.

Glæde?
Hvad Glæde kan der skjenkes af en Verden,
Hvor Alt forringes og forværres?

ALEXANDER.

Hvad!
69Forværres Alt? - Hvad er din Mening? - Tal!

KALANUS.

Jeg seer, du prøve vil din ringe Tjener.
Du veed det bedst, guddommelige Yngling,
Som fra din Straaleborg steg ned i Støvet,
Just for i Verdens Nød at bringe Redning.
Thi hvor er nu den fordums Herlighed?
Har ei en Vandflod Jorden ødelagt,
Gik ikke vise Folkeslag tilgrunde,
Er ikke Bjerge sunkne, Floder tørred',
Er ei fra deres Baner Stjerner vegne,
Og skifted Verdens-Polen selv ei Plads?
Blev ikke Aanderne fra Himlen styrted'?
Og Menneskenes Sjæle - de, som rene
Fra det guddommelige Væsen strømmed
Og vandred i Lyksalighedens Lys,
Drog ei Dæmonerne dem med i Faldet,
Saa deres høiere Natur gik tabt?
Blev da ei denne Jord til Fængsel skabt
For Alle, som i hiint Liv havde syndet?
For Alle, som nu lænked' til Materien,
Forhærdes og forstenes meer og meer,
Hvis ikke gjennem Bøn og Bod de luttres.

ALEXANDER.

En selsom Mythe du mig der fortæller.
Du kalder denne Jord et Fængsel?

KALANUS.

Ja,
Det *store* Fængsel; thi det mindre vi
Jo bære selv omkring i dette Kjød,
Hvor Sjælen indespærret nu sig vaander,
Hvor efter Lys og Liv den evig gisper,
Hvor den for sine Synders Skyld maa lide,
Og paa Materien sig kun kan hævne
Ved Qval og Smerte, som den selv maa dele.

ALEXANDER.

Og hvad er da din Synd? Hvad er din Stræben?
Fast som en Gaade lyder mig din Tale.
Hvor kan i Qval du søge Lykke?

KALANUS.

Lykke!
O, store Konge, du med Ord mig frister.
Det var ei Lykkens Drøm jeg higed efter,
Thi hvor er Lykkens Hjem paa denne Jord?
Lyksalighed - men evig - var mit Maal;
Mit Maal var Viisdom efter Lovens Bud,
Var Sjælens Ligevægt - den dybe Fred,
Hvor hver en Attraa lydløs er forstummet,
Og Tankens stille Flamme lyser kun.
70Da træder af sit Skjul jo frem det Evige,
Saa Herligheden sees, vi fordum tabte;
Da vaagner først den stærke Længsel efter

Det store Seiers-Maal, hvortil vi stræbe,
Det Høieste, hvortil vort Liv det bringer.

ALEXANDER.

Det Høieste - hvad er det?

KALANUS.

Døden -

ALEXANDER.

Døden!
Du tager fejl, Kalanus! reent du feiler.
Det Ringeste af Alt er netop Døden,
Det Tommeste af Alt, det Fattigste
Paa Lyst og Lykke, Handling og Bedrift,
Og det, som allersidst den Kløge vælger,
Saalænge han et Valg tilbage har.
Hvordan! det øde, mørke Skyggerige,
Det priser du som Seirens Maal? - Siig, kjender
Du Heltens Klagesang i Underverden?
Dagleierens den usle Lod paa Jorden
Han foretrak for der at hedde Konge,
For i de Dødes Hjem at føre Spiret,
Og, selv en Skygge, kun beherske Skygger.

KALANUS.

Af dine Blik, o Herre, Sandhed lyser.
O tal! Hvad er da meer end Døden?

ALEXANDER.

Livet!
Det Liv, Kalanus, som du ei har kjendt,
Mens i dit Drømmeliv du sad begravet.
Du kalder denne Jord et Fængsel - Nei,
Hvis her i Billeder vi tale skal,
Kald dette Jordliv for en Rendebane,
Hvor Alle til et Kampløb bydes ind.
Herolden kalder, Løbet rask begynder,
Hver stormer frem, af Haabets Gud bevinget,
Og hvem der vinde, hvem der tabe skal,
En Stund er uafgjort for Alles Øine.
Mens langs med Banen Løkkemad der findes,
Der bringer mangen Kæmper til at standse,
Og drager Mængdens Hu fra Løbet bort:
Guld, Virak, bløde Hynder, fyldte Bægre,
En Kreds af Venner eller skjønne Qvinder,
Ja tidt en stille Hytte, som din egen,
Til Bod og ørkesløs Betragtning bygt.
Paa denne Viis er førend Banens Midte
Den største Part af Løberne forsvunden,
Der opgav for det Enkelte det Hele;
Thi kun den Gudopfyldte, som ei blendes
Af det, der blander Mængden, Krandsen vinder:
Ei Dødens visne Krands, men Livets friske!
For ham, som seired, er ei denne Jord
Et skummelt Fængsel, hvor for Synd der bødes;
Den er hans Eiendom, og han en Hersker,
Som med sin Eiendom gjør hvad han vil.
Stærk staaer han paa den Grund, der ei ham svigter,
Alt tjener ham, som holder fast sit Maal,
Thi som sit Maal han sine Midler kjender,
Og i sin Haand han har sin egen Skjæbne.
Den voxer daglig af hans Virken op,
Mens Verden han omdanner, bruger, nyder.
Dog kan han ogsaa drømme - hvorfor ikke?
Høit over ham sig hvælver Himmelbuen,
Og der er Plads til mangt et deiligt Digt.

Der boe jo Pareerne, der spinde Lykken,
Der vandre Sol og Maane - klare Stjerner,
Som ikke lyse blot for Jordens Gjerning,
Men drage Sjælen med en mægtig Glands.
See, der er Stof til Drøm og Tankespind,
Var blot der Tid dertil - men husk, Kalanus,
Du er endnu paa Rendebanen. Fremad!
Det gjelder om at bryde ud af Fængslet,
Det gjelder om at handle, før du hviler,
Om ret at leve, førend du vil døe.

KALANUS.

Med Ærefrygt og Andagt jeg dig hører,
Og taler Loven og de gamle Skrifter
Endogsaa anderledes - du, o Herre,
Blev os fra Himlen jo til Viisdom sendt.
At lyde dig, er alle Sjæles Pligt,
Thi Bramas Villie os dit Bud forkynder.

ALEXANDER.

Kun som din Ven, Kalanus, her jeg taler;
Thi naar jeg mindes fra vort første Møde
Din Skikkelse, af Savn og Sorg fortæret,
Din hule Kind, dit spændte Øies Glød,
Dit blege Aasyn, som endnu er præget
Med Smertens Træk - og naar jeg saa betænker,
At Det, du vilde, var Lyksalighed:
Da ligger nær det Spørgsmaal, hvad du høstede
Af sligt et Levnet - Kummer eller Fryd?

KALANUS.

Og maa da dette Liv ei bringe Smerte?
Blev ikke derfor vi til Verden født,
At gjennem Lidelse vor Sjæl skal luttres?
Er det ei paa den sorte Nat at Stjernen
Just klarest tindrer? Kan Lyksalighed
72Gaae frem af anden Grund, end Sorgens Dyb?
Sad ikke selv jeg sorgfuld, haabløs, modløs,
Da Paradisets Glæde kom mig nær?
Den uforventet kom som Himlens Gaver,
Den kom som Stormen i de dybe Skove,
Der vækker, ængster, ryster og forfærder,
Naar den med Susen jager Nattens Skyer.
Dybt i min Sjæl faldt Dagens første Straale,
Det sønderbrudte Rør sig atter reiste,
Det, som sig bøier her i ydmyg Tak.
Ja, Herre! Lad mit Hjertes Tak dig offre!
Hvad var jeg uden dig? Hvad var mit Liv,
Før Morgensolen i dit Blik mig opgik?

ALEXANDER.

Nei, kast dig ei i Støvet!

KALANUS.

Lad mig knæle,
Lad den med Magt tilbageholdte Strøm
Dog eengang følge sin Natur og Trang,
Og med Taksigelsen tag disse Taarer!
Ja, i sin Længsel sad min Sjæl fortæret;
Hiint evige, guddommelige Lys,
Hiint store Væsen, som er Hjertets Attraa,
Som varmer, fylder, gennemtrænger Alt,
Jo meer jeg i min Tankes Dyb ham søgte,
Bestandig skjulte dybere sig for mig.
Dét store Alt mig til et Intet blev.
Jeg søgte Bramas Lys, men greb hans Skygge;
Jeg kaldte paa hans Navn, men intet Gjensvar

Gav mig hans Stemme fra det hule Bryst,
Hvor Haabets Fylde meer og meer forsvandt,
Og selv min egen Klages Echo døde.
Da stod medeet for mig hans Aabenbaring,
Da saa jeg dig - o, hvad skal jeg dig nævne?
Gud, Hersker, Viisdoms Fyrste, Kraftens Konge!
Fra dine Øine drypped Naadens Dugg,
Og i min Sjæl gjenfødtes Haabets Spirer.
I Duft og Pragt og Glands vidunderlige,
De skød paa eengang frem af Hjertets Sandhav,
Som i mit Hjemland, naar ved een Nats Regn
Af Millioner Blomster Ørknen dækkes.

ALEXANDER.

Min Ven, Kalanus! Ræk mig her din Haand!
Hvis dig mit Syn var til saa stor Opmuntring,
Saa lad til Gjengjeld ogsaa mig dig sige,
At strax ved første Blik du blev mig kjær.
Men reis dig, Ven! Visk disse Taarer bort!
73 Vil du som jeg, vi gaae vor Bane sammen.
Vi passe for hinanden - beggeto
Vi os en Verden jo erobret har,
Hvori bestandig længer frem vi trængte,
Men end har Ingen af os Grændsen naaet.
Maaskee ved fælles Bistand det kan lykkes.
Du viser Veien mig til Ganges' Kilder,
Til Østens Hjem, til Morgenrødens Vugge,
Thi kun i denne Vugge faaer jeg Hvile;
Og jeg for dig antænder Livets Fakkell,
At den opklarer dig din Drømmeverden,
Saa du din egen Rigdom nyde kan.
Saa gaae vi frem som Venner - altid fremad,
Og troer du nogen Magt os standse vil?

KALANUS.

O, hvilken Udsigt aabner du mig, Herre!
Din Naadesstrøm med sine høie Bølger
Mig overskyller som et Hav, der bruser,
Og ingen Fasthed har min Tanke meer.
Ja hold mig, før mig, led mig - dig jeg følger!
Deelagtiggjør mig i den nye Viisdom,
Viis mig den Livets Vei, som var mig skjult.
Og er jeg først din Naade bleven værdig,
Da til mit Hjemland lad mig dig ledsage!
Lad mig gaae forud der som din Herold,
Der Indiens Folk forkynder Gudens Ankomst,
Og Paradisets Gjenkomst til vor Jord!

ALEXANDER.

Stands! Fra din Flugt i Skyen kom tilbage,
Det er den nye Viisdoms første Bud.
Bliv her hos mig idag! Du Pyrrhon træffer,
Som jo fra Marschen er dig velbekjendt,
Og han til andre kloge Mænd dig fører,
Thi her paa lærde Folk er ingen Mangel.
Men har af deres Ord du faaet nok,
Da see dig om i Borgen! Mangt et Kunstværk,
Udført i Marmor og paa Træ, du finder,
Som vel til Middag dig forkorter Tiden.
Jeg selv maa skrive Breve. Kom, følg med!
Paa Veien jeg til Pyrrhon dig ledsager.

ANDEN ACT

(En stor Sal i Paladset, smykket med græske Sculptur- og Malerarbejder. Midt i Salen et Taffel. I Forgrunden MOPSOS og PYRRHON i Samtale; længere tilbage KALANUS, beskuende et Maleri.)

MOPSOS.

Lad intet meer mig høre! Naar du taler
Om al den Herlighed, jeg kun mig græmmer.
Forbandet har jeg tidt det lærde Lune,
Der her i Persien mig tilbageholdt,
Mens du i Kongens Selskab fulgte Hæren,
Og ei blot skued Indiens Underværker,
Men som en klog Mand tog din Deel af Byttet.

PYRRHON.

Siig heller Faren - Byttet var ei stort;
Og hvad betræffer Landets Underværker,
Da staae for Grækenlands de dog tilbage.
Nei, hvad mig tiltrak meest, var Folket selv,
Dets Sæder, Religion og Videnskab,
Hvori kun altfor lidt jeg blev indviet.

MOPSOS.

Da vidste du igaar dog god Besked,
Da Sagen kom ved Kongens Bord paa Tale.
Du slog om dig med lutter indisk Viisdom,
Kom med saamange Glimt og nye Tanker,
Forholdt saa skeptisk dig ved Andres Mening,
Saa jeg forbauset sad og tabte Mælet,
Og tænkte: her er meer end Aristipp.

PYRRHON.

Hvorfor ei meer end Plato? Ja, du leer;
Dog er det vist, at denne Viisdom rystet
Og rokket har ved mangan gammel Sandhed
I vore philosophiske Systemer,
Og gjort mig tvivlsom mangan Troesartikel.

MOPSOS.

O stakkels Grækenland, hvis vise Mænd
Sig bøie maae for indiske Barbarer!
En indisk Philosoph var mig et Under,
Hvis ikke selv jeg havde seet og talt med
Det sjeldne Dyr, der krøb herind bag Kongen,
Og hist fordybet i hans Billed staaer.

75

PYRRHON.

Tys! Lad ham ikke høre, du ham spotter.

MOPSOS.

Og hvorfor ei? Det er nu atter et
Af hine væmmelige Snyltedyr,
Der allevegne følge Magtens Spor,
Spytslikkende og krybende for Gunst,
Kun efter Vinding gridske. Saae du ikke,
Med hvilken Ærefrygt, ja fast Tilbedelse,
Han lytted til ethvert af Kongens Ord?
Hvordan med spændte Blik han kifted Farve,
Blev som en Elskerinde rød og bleg,
Naar Majestætens Øine hviilte paa ham;
Ja, havde gjerne kastet sig i Støvet,
Da Kongen med et naadfgt Smiil gik bort.

PYRRHON.

Du dømte anderledes, hvis du kjendte ham;
En modig, tapper, ædel Mand han er,
Af Alting mindst en Hykler, skjøndt til Kongen
Han har sig knyttet med sin hele Sjæl,
Og næsten ham forguder i sin Tale.

MOPSOS.

Med Guder angler han, for Gunst at fiske;
Det gjør de Allesammen. I Ægypten
Begyndte først Forgudelsen, der siden
Saa tidt sig gjentog, at den stakkels Konge
Nu halv om halv sig anseer for en Gud,
Hvem lider under Tingen uden vi?
Til Tartarus med disse Fremmede,
Der skille os ved Lønner for vor Møie!
Der ved at smigre, hykle, logre for ham,
Gjør ikke blot ham kjed af gamle Venner,
Men af hvert frit og djærvt og ærligt Ord!

PYRRHON.

Tys! Tving din djærve Tunge! Der er Manden.
(*Til Kalanus, som nærmer sig.*) Nu, finder du, at Kongens Billed ligner?

KALANUS.

Vidunderligt, i Farve som i Liv!
En hellig Ærefrygt mit Hjerte greb,
Da første Gang jeg løfted Blikket op,
Og mødte Straalen fra det aabne Øie.
Jeg veg et Skridt tilbage, til jeg atter
Besinded mig og priste Majas Konst,
Der mægted sligt et Under at fremtrylle.

MOPSOS.

Du tager fejl. Apelles hedder Maleren,
Og ikke Maja.

KALANUS.

Værket er dog Majas.
Hvem uden hun formaaede Sligt at skabe!

MOPSOS.

Hvad - til en Qvinde Maleren du gjør?
Hvem er din Maja?

KALANUS.

Maja! Er det muligt,
76Du kjender ei Gudinden?

MOPSOS.

Nei, ved Zeus!
Hvis ei du mener Tyvegudens Moder.
Men til Bekjendtskab havde nok jeg Lyst;
Hvorledes seer hun ud, den ny Gudinde?

KALANUS.

Hvorledes hun seer ud? - Hvem skued hende,
Der evig dækkes af det tætte Slør?

MOPSOS.

Hvad! Løfter ei hun Sløret?

KALANUS.

Mangengang;
Dog hvad du seer, er ikke Maja selv,
Men kun det Sted, hvor nylig hun tog Bolig.
Imens dit Øie leder om Gudinden,
Er paa sin lette Fod hun flygtet bort.

MOPSOS.

En knibsk Gudinde! Men hun er vel ung,
Og frisk og deilig?

KALANUS.

Deilig maa hun være,
Da hun saameget Deiligt kan frembringe;
Men gammel er hun, gammel just som Chaos,
Hvoraf hun traadte frem da Verden skabtes.

MOPSOS.

Der fik vi Nyt at høre! Vise Mand,
Som veed Besked om Verden da den skabtes,
End paa din Maja jeg er lige klog.
Hun deilig er, og dog som Chaos gammel -
Usynlig og dog synlig - En Gudinde,
Og dog et simpelt Slør. - Du smiler, Pyrrhon!
Har Nøglen du til Gaaden? Veed du Noget?
Du har jo tumlet dig blandt Indiens Lærde.

PYRRHON.

Af deres Ord Saameget jeg begreb,
At Maja er den skuffende Gudinde,
Hvis Væsen gjekker os i Phænomenet:
Kort, hvad vi Andre, for at gi'e det Navn,
For Illusion og Skin Qg Blendværk kalde.

MOPSOS.

Saa det er Skinnet, hvori Maja hersker?

PYRRHON.

Saa synes det, saavidt som jeg det fatted.

MOPSOS

(*til Kalanus*). Nu troer jeg, at en Flip jeg løftet har
Af Majas Slør. Men du, o vise Mand,
Du som os blender med dit store Lys
Og veed lidt meer end Andre, hjælp mig nu
Med heelt at trække Sløret af Gudinden!

KALANUS.

Hvi taler du, o Ven, saa haanligt til mig?
Er ei jeg fremmed og din Gjesteven!

MOPSOS.

Al Ære værd, min vakkre Gjesteven!
Men for saa godt Kjøb her du ikke slipper.
Du praled af, at Maja godt du kjendte;
Velan! saa svar mig nu paa dette Spørgsmaal:
77Hvorledes og hvoraf fremkommer Maja?

PYRRHON.

Giv ham et Svar, Kalanus! Ogsaa mig
Er Tingen skjult og dunkel. Gjengjeld ikke
Hans onde Lune og hans spodske Ord!

KALANUS.

Da var jeg først en Daare, hvis med Ondt
Jeg Ondt betalte. Lærer ei Naturen
At gjøre vel mod Alle? Skygger Palmen
Endnu ei over Den, som har den fældet?
Ja, fylder Sandeltræet ei med Vellugt
Den Øxe, som det saared?
(*Til Mopsos.*) Tal du kun!
Det, som jeg veed, jeg gjerne dig meddeler.

MOPSOS.

Nu, du Høimodige, saa svar mig tydeligt!

Hvori har det, vi kalde Skin og Blendværk,
Og som du kalder Maja, vel sin Grund?
Det Værende sig viser som det er,
Og det, som ikke er, sig ikke viser;
Paa hvilken Maade da fremkommer Skinnet,
Der er og *ikke er* paa samme Tid?
Er det Product kun af vor Forestilling?
Men see, ved Tingene det fast sig klæber.
Stik blot din Haand i Vand, og strax forandrer
Sig Haandens Maal og hver en Fingers Form;
See ned ad en Allee, op ad en Gade,
Og i en Spids jo Veien løber sammen;
Betragt det malte Billed hist af Kongen,
Det paa en Flade jo fremstillet er,
Og dog sig alle Lemmer synligt runde,
Ja, langt i Rummet ud sig Armen strækker.
Hvorhen du seer, det samme Skuffespil:
Omgivelser og Forhold, Maal og Afstand,
Begrændsning og Belysning Alt forandrer;
Vi see det Store smaat, det Smaa som stort,
Det Runde fladt, det Brede smalt, og omvendt,
Og som med Formen gaaer det os med Farven;
Ja, her saavidt det gaaer, at Himlens Hvælving,
Som alle Tunger vel for blaa vil kalde,
Er, grundig undersøgt, ei blaa, men sort.
Hvori har dette Skuffespil sin Grund?
Giv mig et Svar! Men kom nu ikke her
Og snak om Lysets eller Synets Love;
Thi her jeg netop spørger om Principet
I disse skjulte Love - det, som gjør,
At disse Love, der er evig sande,
Fast lutter falske Billeder frembringe.

KALANUS.

Saa hør mig, Kjære!

PYRRHON.

Gjem dit Svar, Kalanus!
78Thi langt fra han sit Spørgsmaal heelt udtømte.
Han om den *ydre* Verden talte kun,
Men i den *indre* samme Vanvid hersker.
Ei blot jeg her henviser dig til Barnet,
Hvis Liv kun i Vildfarelser bestaaer,
Og i en stadig Vaagnen op af Drømme;
Ei blot til Ynglingen, hvis Forestilling
Sig daglig klarer gennem Skin og Blendværk;
Nei, til de modne Mænd jeg vil mig holde,
Til kloge Folk, til Mopsos, dig og mig.
Hvorledes gaaer det os? Er vi nu sikkre
For Majas Tryllekonst? Kan aldrig meer
Vi daares af en Qvindes falske Taarer,
Og af en Vens bedrageriske Smil?
Blev Ord og Blik og Miner os saa klare,
At strax vi gjennemskue Løgnens Maske? -
Hvis til vor Skam vi vel maae svare Nei,
Hvor gaaer det da med Budet: kjend dig selv?
Er vi os selv da klare? Skuffes ikke
Vi uophørlig af vor Lyst og Ulyst,
Saa Ønsker og Motiver vi forvexle,
Og i vor Handlen, Dømmen og Beslutten,
Tidt ansee Velbehag for høi Fornuft,
Ja, kalde Lasten Dyd? - Men Videnskaben!
Her burde vel den rene Sandhed findes,
Og mindst af Illusion der være Spor;
Og dog, hvor strider Mening her mod Mening!
Den ene Philosoph i Skin opløser,

Hvad for den Anden var en afgjort Sandhed;
Det Faste vakler og det Bundne løses,
Og Summen af vor Videnskab er Tvivl.
Sæt nu, vor hele Tro var ikke Meer?
Sæt, vore Guder var en Illusion,
Som alt det Andet? Illusion vor Bøn
Til disse stumme, døve, blinde Guder,
Og Svaret, Trøsten, Hjelpen, Illusion? -
Uhyre vidt sig strækker Maj as Rige!
Som drukne Folk vi tumle gennem Livet
Med hendes Bind for Øiet - falsk vi see,
Og derfor falsk vi føle, falsk vi dømme.
Og ei alene vi; nei, Alt hvad lever,
Deeltager i det samme Skuffespil,
Og daarer os, bedaaret selv af Maja.

KALANUS.

Kan det da være anderledes, Kjære?
Endeel af hvad du yttred, jeg benægter;
Men Majas store Magt jeg negter ei,

79

PYRRHON.

Hvorledes fik hun da den store Magt?

MOPSOS.

Hvoraf fremkommer hun? Det var mit Spørgsmaal.

KALANUS.

Jeg med et andet Spørgsmaal kan dig svare:
Hvordan er Verden bygget? Ikke sandt,
I alt det Store, som i alt det Smaa,
Der er et Oven, Midten og et Neden?

MO'PSOS.

Lad gaee! skjøndt om et Punkt det ikke gjelder.

KALANUS.

Men Livet, Ven, er heller intet Punkt;
Selv Sjælens Liv er Liv paa tusind Punkter,
Og kun i Former kan det træde frem.
Som Planten nu har Top og Rod og Stengel,
Som Mennesket har Hoved, Bryst og Navle,
Har Verden selv et Oven, Midten, Neden.
Og hvad er Grundbestemmelsen foroven?
Mon ikke Lys? - Og neden? Mon ei Mørke?
Og midt imellem? Mon ei begges Kamp?
Foroven straalere Solen, lyser Maanen -
Forneden er den dunkle Jord - i Midten
Luftregionen, fyldt af Vexelvinde,
Et Hjem for Alt, hvad aander, vexler, lever,
Og alle Vandes, alle Draabers Væld.
I dette Luftens Rige, hvor bestandig
Med Mørket Lyset strider, hersker Maja;
Af begges Kamp hun evig ny fremkommer,
Men selv er hverken Lys hun eller Mørke,
Skjøndt hendes Væsen har i begge Deel.

MOPSOS.

Saa Majas Væsen du i Midten sætter?

KALANUS.

Ja, i det dybe Mulm hun træffes ei,
Saalidt som i det rene Lys.

MOPSOS.

Beviis det!
Beviis, at Skinnet just i Midten findes.

KALANUS.

Sligt kan kun vises; vil du ei mig troe,
Da lad Naturen selv dig det bevise.

MOPSOS.

En prægtig Udflugt!

PYRRHON.

Sagen blev ei klaret;
Thi den moralske Verdens Skin og Blendværk,
Hvor stamme disse fra?

KALANUS.

Fra samme Lov.

PYRRHON.

Forklar dig! - Vi til Mennesket os holder,
Og til det Skuffespil han lider under.
Hvor er nu her det Oven, Midten, Neden,
Hvor er nu Lyset, Mørket, og den Kamp
Imellem begge, der frembragte Skinnet
Og hvert et Blendværk i den ydre Verden?

KALANUS.

Du nys det hørte.

PYRRHON.

Jeg?

80

KALANUS.

Ja, nys jeg nævned
Dig Hoved, Bryst og Navlens Region.

MOPSOS

(leer). Et konstigt Svar! Den Viisdoin stikker dybt,
Som stikker midt i Navlen.

KALANUS.

Lee ei, Kjære!
Thi troer du ikke selv paa Hjernens Lys,
Paa Bramas Væsenhed i Tankens Klarhed?
Og er ei Navlens Region det Mørke,
Hvori Fortærelse og Ubevidsthed,
Den blinde Drift og Dorskhed har sit Hjem?
Men hvad er midt imellem? - Dette Bryst!
Beslægtet med den Luft, som det indaander,
Og Majas letbevægelige Bolig.
Der mødes Hjernens Lys og Navlens Mørke,
Den klare Tanke med den blinde Drift,
Som under Kamp omforme sig til Ønsker,
Til Lyst og Ulyst, Lidenskab, Begjæring,
Der som paa Stormens Vinger hæve Sjælen,
Saa Fred og Ligevægt den taber snart.
Thi naar du skuffes, Kjære! hvor er Grunden?
Den i din Hjernes Feil ei søges kan,
Da Tanken selv sin falske Dom jo retter,
Og Sandhed aldrig siger sig imod.
Ei heller finder Grunden du i Mørket;
Thi selv den blinde Drift ei farer vild,
Og i Fortærelsen er Livet udslukt,
Nei, i dit Hjertes Lidenskab er Grunden!
I din Begjæring, i din Lyst og Ulyst,
I dine Ønsker - disse Maj as Børn,

Der lægge sig som Bind for Sjælens Øie,
Og tidt fordunkle dig den klare Sandhed,

PYRRHON.

Det lod sig høre, hvis paa denne Viis
Vi ei det Ydre for det Indre tog,
Og gjorde Lys til Tanke, Drift til Mørke.

MOPSOS.

Og Luft til Bryst. Nei, svar nu mig, Kalanus!
Thi hidtil kun vi tomme Taler hørte,
Kun Eventyr om Hjerner og om Navler.
Hvis for den vise Mand jeg skal dig holde,
Saa maa du spænde bedre for, min Ven!
Erindrer du mit første Spørgsmaal?

KALANUS.

Hvilket?

MOPSOS.

Hvorledes det gaaer til, at evig Sandhed
Frembringer falske Billeder og Tanker?

KALANUS.

Du spørger om, hvordan den evig Vise
Og evig Gode kunde skabe Maja?

81

MOPSOS.

Nuvel, det løber ud jo paa det Samme.
Løs denne Gaade!

KALANUS.

Gaaden alt er løst;
Thi Maja fra det gamle Chaos stammer,
Ei fra den store Aand, som kun beskued
Sig selv i hendes Glands, da fyldt af Kjærlighed
Han fra sin Skuen gik til Skaben over.
Ved dette Syn i Chaosdybets Speilglands,
Faldt der et Gjenskin ind paa Skaberværket,
Og Deel i Maja nu Alverden fik.
Ei blot Materien, hvorfra hun stammer,
Og af hvis Midte stedse ny hun fødes,
Men hver en Skabning, Guder som Dæmoner,
Og alle Aander, tog af hende Præg.
Thi over Maja kun er Brama hævet,
Og op til ham, til Lys og evig Klarhed,
Fra dette Blendværks-Rige stræber Flammen,
Som i den støvbeklædte Sjæl han tændte.

MOPSOS.

Du mangler aldrig Svar; kun høist uheldigt,
At stadig for Beviis du gi'er os Drømme.
Saameget af din Viisdom dog forstod jeg,
At over Skinnets Verden du vil op.

KALANUS.

Og vil ei du det Samme?

MOPSOS.

Hjertens gjerne!
Naar blot jeg vidste Middel, Vei og Maade.

KALANUS.

Det lærer Loven dig. Behersk dit Hjerte!
Spæg Kjødets! Tving dets Drifter! Bryd de Lænker,
Hvori du holdes bunden af Materien,

Hvis tætte Taager nu dit Syn formørke.
Og vil du naae til hellig Klarhed, da
Træk dig i Bod og Eensomhed tilbage;
Vær streng og haard som Vogter af dig selv,
Og lad dit Legem' lide for din Synd.

MOPSOS.

En farlig Vei! Du er vel ei den gaaet?

KALANUS.

Saavidt mit svage Hjerte det formaaede.

MOPSOS.

Og over Skinnet altsaa du er oppe?

KALANUS.

Gid jeg det var! men Stræben er ei Maal.

MOPSOS.

Ja seer du, denne Vei for mig ei passer.
Mig er saa dyrebart mit eget Kjød,
At selv en halv Dags Faste gjør mig syg.
Jeg holder af det velbesatte Bord,
Der bugner under Drikkekar og Skaaler,
Og frem for Alt er Qvinderne mig kjære.
I deres Skind har jeg mig reent forgabet,
Saa jeg paa den Viis over Skinnets Verden
Vist aldrig vil mig hæve.

82

KALANUS.

Men i Mørket
Du vel paa denne Viis kan synke ned.

MOPSOS.

Saa laaner jeg din Lygte; den nok klarer
Det tykke Mulm omkring mig.

KALANUS.

Spot ei, Ven!
Der er forfærdeligt i Sjælens Mørke,
Hvor dig Dæmoner spærre Lysets Vei.

MOPSOS.

Der findes nok en Udvei, naar kun rigtigt
Man famler om i Mørket.

KALANUS.

Tro det ikke.

PYRRHON.

Hvordan, Kalanus! ikke nogen Udvei?
Er ei der Hjelp for Sjælen, som gaaer nedad?

KALANUS.

Umuligt, efter Tingenes Natur.
Men høist barmhjertigt er jo Bramas Væsen,
Og i hans Tjeneste staae alle Kræfter.
Steg paa hans Bud ei Guder for dum ned,
For Støvets faldne Slægter at opreise,
Og kan vi tvivle, Ven, om Tidens Tegn?
Har ei paany hiin stærke Gud sig viist,
Hvis Haand formaaer at vende Tidens Hjul?
Har ei vi seet Dæmoner for ham flye,
Seet Jordens Folkeslag, i Støvet for ham,
Forventningsfulde lytte til hans Lov?

MOPSOS.

Til hvilken Lov? Om hvem er det, du taler?

KALANUS.

Om ham, som selv du kalder Drot og Herre.

MOPSOS.

Om Alexander?

KALANUS.

Tidernes Fornyer!
Retfærdighedens Fyrstel Lysets Søn!

MOPSOS.

Nei hold mig, Pyrrhon! det er altfor morsomt.
Det bliver bedr' og bedre!

(Leer høit).

KALANUS

(*til Pyrrhon*). Hvad er Grunden
Til denne vilde Vanvidslatter?

PYRRHON.

Tys!
Der kommer Slavechoret. Fat dig, Ven!
En anden Gang jeg Tingen dig forklarer;
Nu er ei Tid dertil - der har vi Kongen!

(Kongens Page, fulgt af Slaver. Nogle bringe Hynder og Fodskamler, Andre bedække Taflet med Retter og sætte Viinkummer frem. Pagen stiller sig i Nærheden af Taflet, medens Slaverne trække sig tilbage til et Sidebord.)

Alexander, fulgt af hephæstion.

ALEXANDER.

Nu, mine lærde Venner! hvordan gaaer det?
Jeg haaber, Tiden er ei lang Jer falden.
831 har vel vexlet Tanker, prøvet Kræfter,
I filosofisk Kampeg krydset Klinger,
Og, som det sømmer sig for tappre Mænd,
Pareret Stød og gjengjeldt dem med Stik?
For lærde Folk er Ordstrid Livets Kryder,
Og til en Hæderskrone kortest Vei.
Dit mørke Blik, Kalanus I Pyrrhons Rynker,
Og Minen om din Mund, min gode Mopsos!
Alt tyder paa, at Kampen haard har været.
Men slut nu Fred, ialfald til imorgen,
Nu er det Hviletid. Kom, mine Venner!
Fra Bordet vinker os det fyldte Bæger,
Tag Plads her ved min Side! Du, Kalanus,
Her ved min høire! Pyrrhon ved min venstre,
Og lige for os Mopsos og Hephæstion!

(Alle tage Plads ved Taflet i den foreskrevne Orden.)

ALEXANDER

(*med et Blik paa Selskabet*). En udvalgt Cirkel! Midt i Krigerlivet,
Hvad midt i Ørkenen en grøn Oase.
Ei sandt, Hephæstion! det er noget Andet,
At sidde her tilbords med vise Mænd,
End vade gennem Sandet dybt til Knæet,
Og slikke Støv i sig, for Tørst at stille?

HEPHÆSTION.

Ja, uden Spørgsmaal, bedre det er bedre;
Jeg foretrækker Viisdom selv for Støv,
Og Viin endog for Vand.

ALEXANDER.

Det samme gjør
Vor Mopsos med.

MOPSOS.

Ja, ganske sikkert, Herre!

ALEXANDER.

Nu, lad dig Maden smage! Tag kun for dig!
Blot disse tvende Skaaler rør mig ei.
(*Til Kalanus.*) See her, Kalanus! disse tvende Skaaler
Udgjør din Andeel af vort fælles Maaltid.
Som Vert er mine Gjesters Smag mig vigtig,
Og Pyrrhon har mig sagt, at ei du nyder
Af noget Levende den mindste Bid.
Her seer du Rødder, Urter, Riis og Frugter;
Og hvad Pocalen angaaer, vær ei bange!
Den er ei fyldt med Druens vilde Blod,
Som man fortæller mig du har forsvoret;
Det er kun Palmemost, som ei har gjæret.

KALANUS.

Din Venlighed, o Herre, dybt mig rører.
Selv paa mit Legems Trang du tænke vil,
Men hver en Trang har længst din Naade stillet.
Her ved din Side, næret af dit Ord,
Af dine Øines Straaler vederqvæget,
Jeg fast mig føler som i Bramas Nærhed,
Naar Sjælens sidste Hylster falder af.

MOPSOS

(*halv høit*). Hvor det er væmmeligt.

ALEXANDER.

Hvad siger Mopsos?

HEPHÆSTION.

Han fik en Mundfuld, som ei ret ham smagte.
Hei, Slaveri Keos-Viin!

ALEXANDER.

Til mig Olynther!
Jeg trænger til en Drik, som klarer Panden;
Thi hele Dagen har jeg Griflen brugt.

PYRRHON.

Skrev du til Hjemmet, Herre?

ALEXANDER

(*tømmer Pocalen*). Fire Breve!
Det første til min Moder - til min Søster,
Kleopatra, det andet - og det tredie,
Som du begriber, til Antipater,
At han, som gammel, høitbetroet Kat,
Mig holde Styr paa Musene derhjemme.
Men hvem fik vel det fjerde? Gjet engang!

PYRRHON.

Nu - Aristoteles?

ALEXANDER.

Du har det truffet!
Min gamle Lærer maa i Agt jeg holde.
Han staaer bestandig for mig, og skjøndt længst
Jeg løb af Skolen, mindes end jeg Ferien.
Jeg haaber ret ham Brevet skal fornøje;
Thi meer end tyve Kasser følge med,
Ei fyldte blot med Planter, men udstopped'

Med Snegle, Slinger, Fiirbeen, Fisk og Fugle,
Som sidst i Indien jeg samlede til ham.
Du veed, han skriver just i denne Tid
Paa sin Naturhistorie - jeg tænker,
Ham denne Ladning komme vil tilpas.

PYRRHON.

Ja, ganske sikkert!

MOPSOS.

Meer end Gaven, Herre,
Din høie Naade røre vil hans Hjerte.

ALEXANDER.

Saa kjender slet du Aristoteles! -
Men her mig falder ind just en Historie,
Som under Griflens Løb iformiddags
Lyslevende sprang frem i min Erindring,
Og som mit lærde Selskab dog bør kjende;
Thi det var min Indvielse til Viisdom.

MOPSOS.

Hvad var Historien?

85

ALEXANDER.

Nu, giv lidt Stunder!
Det er en Sag, hvis Knude du knap løser.

MOPSOS.

Saa stoler jeg, o Konge, paa dit Sværd.
Hvem er det ei bekjendt, at Alexander
Har løst, hvad ei Alverden kunde løse,
Da Knuden han i Gordium huggede over?

ALEXANDER.

Nu vel, saa hør! - Men først et Bæger Viin,
Der Sindet muntre kan!
(*Drikker, og rækker Bægeret til Pyrrhon.*) Lad det gaae rundt!

PYRRHON

(*drikker*). Tag fat, Hephæstion!

HEPHÆSTION

(*drikker*). Til Mopsos Bærmen!

ALEXANDER.

Lad ham beholde den og Bæg'ret med!
Med Guldets sine Pjalter han forgylde.

MOPSOS

(*stikker Bægeret til sig*). O, kongelige Alexander!

ALEXANDER.

Stille! -
Erindrer du endnu, Hephæstion,
Vor store Lærers lille Tævehund?

HEPHÆSTION.

Den lille Phryne, som var opkaldt efter
Den deilige Hetære?

ALEXANDER.

Netop den!

HEPHÆSTION.

Jeg godt den husker: tyk og styg og gammel!

ALEXANDER.

Men i dens Ungdom falder min Historie,
Da hvert Aar regelmæssig den fik Hvalpe.
Jeg selv var dengang en forvildet Dreng,
Som af min Fa'er, Kong Philip, tidt fik Skjender,
Kys af min Moder, Medhold af min Søster,
Naar vi om Aft'nen spilled Bold paa Engen,
Og os ved Leg for Dagens Modgang trøstede.
Thi mangt et Uheld bragte Formiddagen,
Ved Fegten, Riden, Bryden, Løben, D andsen,
Ved Landsesvingning og ved Bueskydning;
Og efter Middag Kampen stod i Haven,
Hvor Aristoteles mig foredrog
Logikens første Grunde. Her var nu
Den lille Phryne mig til Trøst og Bistand.
Dens Biæf hjalp ypperlig mig ned Logiken,
Og gav mig Leilighed til mangt et Spørgsmaal,
Der fik min Lærer til at rynke Panden.
86Snart gjaldt det Navnet Phryne - snart den Lighed,
Jeg mellem Hunden og dens Herre fandt.
Snart dens Forstand og Krumspring, og saa vid're.
I lang Tid Aristoteles bar over,
Men endelig en Dag var Maalet fuldt,
Og just fra den Dag skriver sig min Viisdom.

HEPHÆSTION.

Dog ei fra Hunden Phryne?

ALEXANDER.

Just fra Hunden!
Men derfor er min Viisdom dog ei cynisk.
Ved det Capitel i Logiken stod jeg,
Der angaaer Slutninger og Domme. Daglig
For Morskabs Skyld jeg gjorde Syllogismer,
Og fandt som alle Drengene stort Behag
I den Art Vid, der kan paa Alt anvendes.
Jeg brugte min Logik mod Ven og Fjende,
Beviste, de var Stude, Heste, Æsler,
Og støttede paa et nyt sofistisk Skrift,
Som just mig faldt i Haanden, voved jeg
Til sidst at gaae i Kamp mod Aristoteles.

PYRRHON.

Det var en Heltegjerning!

ALEXANDER.

Hunden Phryne
En Middagsstund just havde faaet Hvalpe,
Og kommen op fra Hundehuset, traadte
Jeg dristig frem i Haven for min Lærer,
Og bragte ham en Hilsen fra hans Brødre.
Fra hvilke Brødre? spurgte han forundret.
Fra Phrynes Hvalpe! lød mit Svar. - »Hvordan!
Gjør mig du til en Hund?« - Jeg skal bevise't.
Beviis det, Søn! udbrød den kloge Mand,
Idet han satte rolig sig paa Bænken,
Men lad mig see, Beviset bliver grundigt.
Her greb sin Stok han, og jeg kjækt begyndte:
Du har en Hund, o Aristoteles,
Og den har faaet Hvalpe - ikke sandt?
»Jo, ganske sandt, min Søn!« - Din Hund, jeg vedblev,
Er altsaa *Moder*? - »Ja«. - Og den er din? -
»Ja vel, min Søn!« - Den altsaa er din Moder,
Og selv du altsaa Broder til dens Hvalpe.

PYRRHON.

En gyldig Art Beviis for tiaars Dreng!

ALEXANDER.

Nu skulde Aristoteles du seet!
Først gjentog ganske rolig han Beviset,
Og i sit klare Sprog mig gjorde klar
Urigtigheden af min Slutningsmaade;
Derpaa medeet sig reisende fra Bænken,
87Og rynkende de tykke Øienbryn,
Greb med sin venstre Haand han mig ved Armen,
Mens i den høire høit han løfted Stokken.
O, Alexander, udbrød han med Varme,
Husk paa - og til dit eget Fremtidsvel -
At Alt hvad galt og daarligt er i Verden,
Fra gal og falsk og daarlig Slutning stammer.
Den store Sandhed maa dig bankes ind
Saa grundigt, at du aldrig meer den glemmer.
Og nu, trods al min Modstand, svang han Stokken,
Hvert Slag ledsagende med disse Udraab:
»Af daarlig Slutning kommer daarlig Statsmand,
Af daarlig Slutning daarlig General,
Af daarlig Slutning ussel Philosoph,
Af daarlig Slutning jammerlig Poet,
Af daarlig Slutning næsviis Skoledreng!«
Og med saa vægtig Haand han gav sit »daarlig«,
At ei blot viis jeg blev, men grundalvorlig.

(Alle lee, undtagen Kalanus.)

HEPHÆSTION.

Det ligner ham!

ALEXANDER.

Men hvor mig denne Viisdom
Til Gavn er kommen - ja, det veed jeg bedst.
Han leve skal - En Skaal for Aristoteles!

(Griber Pocalen.)

KALANUS.

O Herre! Hold fra Bægeret din Haand.
Nyd ikke mere Viin -

ALEXANDER.

Hvad er det, Ven?
Hvorfor nu saa bevæget og urolig?

KALANUS.

En Frister boer i Vinen.

ALEXANDER.

Spar din Frygt!
Jeg veed, hvad der for Tid og Sted sig passer.
(*Drikker Bægeret ud og vender det om.*) Den Skaal i Løbet gik, Hephæstion!
Men Skylden var ei min. Nu, til Erstatning,
Giv med et Eventyr vor Tanke Flugt!

HEPHÆSTION.

Aa, hav mig undskyldt! Her, med Fisken for mig,
Jeg nødes til at lade Fuglen flyve.

ALEXANDER.

Saa gjør dit Bedste, Pyrrhon! Alt kan bruges,
Der krydrer Maden os med attisk Salt.

PYRRHON.

Men Saltet her paa Dugen just jeg spildte.

ALEXANDER.

Saa Raden er til Mopsos. Hurtig, Mopsos!

Du stammer ned jo fra den gamle Mopsos,
88Spartaneren, den store, vise Spaamand,
Der kunde tælle Bladene paa Træerne,
Der kunde høre Græsset groe - der vidste,
Hvormange Grise Soen vilde kaste,
Naar man den drægtig stilte frem for ham.
Gjør i hans Grav din Stammefader Ære!
Stik Praasen an, og lad dit Lys nu skinne!

MOPSOS.

Det er ei gjørligt; jeg i Mørket sidder.
Spørg kun Kalanus! Han har Eventyr,
Og nys vi kostelige Ting fik høre.

ALEXANDER.

Saa lad os høre dem!

MOPSOS.

Nei, store Konge!
Lad heller noget Nyt ham os fortælle.
Hvis du tillader det, jeg ud ham fritter.

ALEXANDER.

Du Frihed har, til frit ham ud at fritte.

MOPSOS.

En dobbelt Frihed! - Siig mig da, Kalanus,
Hvad nys du meente med dit Ord til Kongen? -
Du ved hans Side dig saa salig priste,
Som om din Sjæl var qvit det sidste Hylster.
Hvormange Hylstre har vel du om Sjælen,
Og hvilket er det sidste, nærmest Kroppen?
Giv os Besked!

KALANUS

(til Alexander). Er det din Villie, Herre?
Mit Hjertes Røst mig byder Taushed her.

ALEXANDER.

Nei, giv ham Svar!

MOPSOS.

Nu - hvilken er det sidste?

KALANUS.

Det sidste Hylster er vel Sjælens Sjæl.

MOPSOS.

Hvad! Sjælens Sjæl? - Hvormange Sjæle har du?

KALANUS.

Som du, og alle Andre, tvende Sjæle.

MOPSOS

(til Alexander) Der har vi Løier strax!

HEPHÆSTION.

Hvad! Tvende Sjæle?
Jeg synes, een gjør os det broget nok.

PYRRHON.

Det er en Misforstaaelse.

MOPSOS.

Vist ikke!
Nu, Konge, hold beredt din Lattermuskel,
Thi nu er Eventyret alt igang.

ALEXANDER.

Men tal ham høflig til! Jeg Spot ei taaler.

MOPSOS.

Din Naade strækker sig til hver en Skabning,
Selv til den ringeste - men Mopsos lyder.
(*Til Kalanus.*) 89 Giv Agt, du vise Mand! Vi fare fort.
Hvorledes er din anden Sjæl beskaffen?

KALANUS

(*til Alexander*). Hvor dybt ydmyger mig dit Bud, o Herre!
Her i dit Paahør jeg forklare skal,
Hvad fuldelig kun dig blev aabenbaret;
Hvad du kun fatter heelt, imens vi Andre
Med en fordunklet Indsigt nøies maae.

ALEXANDER.

Saa giv ham Svar, saa godt som du formaaer det.

KALANUS.

Lad da din Viisdom komme mig til Hjelp,
Hvis her jeg feiler.

ALEXANDER.

Stol paa Alexander!

MOPSOS.

Ryk ud med Sproget; thi vi længes mægtigt.
Den anden Sjæl den er vel saare deilig?

KALANUS.

Ja, sikkert er vidunderlig dens Skjønhed,
Naar af Uskyldighedens rene Billed
Og af et kjærligt Blik den lyser frem.

MOPSOS.

Det smukt er, at den lyser. Men oplys mig,
Om hvad den rigtig er den anden Sjæl.

KALANUS.

Hvad er den Andet, end det første Legeme? -
Dengang fra Bramas Væsen Sjælen skiltes,
Lig Gnisten, der sig skiller fra en Ild,
Var den fortabt jo bleven, hvis ei Guden
Den havde hyllet i et Ætherlegem',
Og Sjælen i en *Skikkelse* holdt fast.
Saaledes fandt da Sjælen strax ved Fødslen
Sig paaklædt med sin anden Sjæl, der følger
Den uadskillelig, som Ordet Tanken,
Og som dens Hylster atter selv omsluttet
Af Hjernens Hvælving, som dens faste Huus.

PYRRHON.

Og det er denne Sjælens anden Sjæl,
Eller hvad nys dens Skikkelse du kaldte,
Den er det, som vort Legeme bevæger?

KALANUS.

Ja ved Organer, som en Konstner virker
Ved Brugen af sit Værktøi.

MOPSOS.

Godt! Forklar os,
Hvorledes denne Konstner da seer ud.
Hvorledes er den anden Sjæls Figur?
Er stump den eller spids? rund eller kantet?
Lang eller kort?

KALANUS.

Forunderlige Spørgsmaal!
Er Sjælen synlig for den ydre Sands?
Men ønsker Sjælens Skikkelse du kjende,
Besku da Kroppen, som den giver Liv;
Betragt hvert Ledemod og alle Lemmer
90! deres Brug, Figur og Sammenføining;
Tænk over Sandserne, og fremfor Alt
Gjør ret dig klar det Aandedræts Betydning,
Der baade trykker og befrier Hjertet,
Og dig forener med den Livets Aande,
Hvoraf hver Enkelt og det Hele lever:
Da er til større Indsigt Veien banet,
Og Sjælens Skikkelse maaskee du skuer.

MOPSOS.

Men før jeg paata'er mig saa svært et Arbeid,
Maa du bevise mig, at denne Sjæl
Har anden Hjemmel, end en taaget Hjerne.

KALANUS.

Din egen Tanke dig det let beviser.
Kan uden Form du tænke dig en Sjæl?

MOPSOS.

Det blev en formløs Sjæl.

KALANUS.

En Uting, Ven!

MOPSOS.

Men derfor fik just Sjælen sig en Krop.

KALANUS.

Men Døden atter den ved Kroppen skiller.
Hvad bli'er i Mellemtiden der af Sjælen,
Før den har skaffet sig et andet Legem?
Bli'er den til Intet? Du vil ei det paastaae;
Og altsaa vel sin Form den maa beholde,
Sin Skikkelse, der, som den selv usynlig,
Medrette Navn har af den anden Sjæl,
Da kun ved den et Legeme faaer Liv,
Bevæges, flyttes og til Handling drives;
Og da den selv, af eens Natur med Lyset,
Paa Tidens Vinger gjennemflyver Rummet,
Og Sjælens Væsen ta'er i Flugten med.

ALEXANDER.

Du kommer slet fra den Examen, Mopsos!
Han overflyver høit din matte Kryben.

MOPSOS.

Naturligt! Hvor i Luften Alting svæver,
Der kan ei Skridt med Tankespring man holde.
Men lad fra noget Fast os her gaee ud,
Da snart hans Spindelvæv afvei'n jeg feier.

ALEXANDER.

Saa grib da noget Fast!

HEPHÆSTION.

Et Svinehoved!
Et skoldet Vildsviinhoved! See dog Alle,
Den sjeldne Ret, som Slaven her os bringer,
Og som nu midt paa Bordet tager Plads!
Hvem skulde troe, det Hoved var et Sviins?
Hvor deiligt skrabet og hvor yndigt pilleret!

Dets Reenhed gjør os Mennesker tilskamme.
Og hvilket Stof tilbyder det vor Tænkning!
Kan Philosopher ønske sig et bedre?
91Hvor dybe, disse halvtillukte Øine!
Hvor kloge, disse spidst udskaarne Øren!
Hvor liflig Pomerantslugt fra den Tryne,
Der dog saameget Snavs har gennemrodet!
Og fæst saa Blikket paa den hele Form,
Der Aanden og Naturen aabenbarer
I tusind uforstaaelige Træk!
Hvem skuer ikke her, paa samme Tid,
Et Hoved af et stort og mægtigt Sviin,
Og dog et ægte philosophisk Hoved?

ALEXANDER.

Ja, du har Ret! Jeg din Begeistring deler.
O, speiler Eder her, I vise Mænd,
Men fremfor Alle du, min vakkre Mopsos!
See, hvad af Eders Broder der er bleven!
Han stred og kæmped trolig al sin Tid:
Hver Hund, der knurrede blot, han bed tilskamme,
Hver Contrapart han bister trampet ned,
Han sønderrev Sophisteriets Net,
Naar ham et kløgtigt Hoved vilde fange;
Han gjorde kort Proces med al Logik,
Idet med Hjernens Spind han slugte Hjernen;
Han roded op i mange Livssystemer,
Som ved hans skarpe Tand fik Banesaaret;
Men Philosophens Skjæbne han ei undgik.
Her ligger fældet han med skrabet Tryne,
Og hvor hans Sjæl er, veed...

MOPSOS.

Kalanus, Herre!

ALEXANDER.

Kalanus? - Skal en Vittighed det være?

MOPSOS.

Nei, store Konge! Du igaar vel hørte,
Hvad Pyrrhon over Bordet os fortalte
Om den vidunderlige Sjælevandring,
Hvorpaa saa fast i Indien man troer,
At deres Lovbog selv indholder Loven,
Hvorefter sig de Døde har at rette.
Har end de Levende det mageligt,
Saa har de Døde deres fulde Hyre.
Endeel af dem iveiret maae til Maanen,
Endeel igjen til Mennesker forvandles,
Endeel i Dyreskikkelser gaaer over,
Og Den, som rigtig svært sig har forsyndet,
Gaaer selv i Planter og i Stene ned.
Uhyre travlt de stakkels Døde har!
Det er en puur Indbildning, naar vi troe,
At de med Næsen opad ligge stille.

92

ALEXANDER.

Nu, hvem kan vide, hvad der her er Sandhed?
Men skal engang fra Hjemmet vore Sjæle,
Lig Skuespillere, der gaae paa Vandring;
Og skal, fordi vi slet vor Rolle spilled,
Fra Mennesker til Dyr vi stige ned,
Da haaber jeg, vi Rollerne tør vælge.
Er det ei tilladt, Ven Kalanus? - Nu,
Hvi seer du mig saa fast og stivt i Øiet?

Har ei mit Spørgsmaal du forstaaet?

KALANUS.

O, Herre!
Det for alvorligt er, at spørge med.

ALEXANDER.

Men ei desmindre ta'er jeg mig den Frihed,
Med slig en vigtig Sag at spørge lidt.
Dig, min Hephæstion! saa stridsbegjærlig,
Saa fyrig Elsker og saa modig Kæmper,
Jeg til en Hest forvandler. Dig, o Pyrrhon,
Jeg til en Væder gjør, at du i Græsset
Kan tygge Drøv paa dine mange Tvivl.
Din Rolle, Mopsos, seer du her paa Bordet,
Med mindre du, som simpel liderlig,
Vil heller være simpelt Sviin, end Vildsviin;
Og dig, Kalanus, vil i Døden jeg
Forvandle til en hvid, langhalset Svane,
Der evig synge skal din Svanesang;
Og saadan, troer jeg, hver sin Ret er skeet.

HEPHÆSTION.

Undtagen du. Hvad Rolle ta'er du selv?

MOPSOS.

En ubetvingelig og tapper Løves!

PYRRHON.

Saa heller dog en Ørns!

ALEXANDER.

Du traf det, Pyrrhon I
Lad Andre kun i Løvehuden krybe,
Jeg vilde hæve mig paa Ørnens Vinger,
Og for det Rige, jeg paa Jorden misted,
Erobre mig et nyt i Luftens Blaa.
Ha, for mit Øie jeg det skuer alt!
Mod alle Verdenhjørner ubegrændset,
Og opad saa uendeligt, at Solen
Og alle Stjerner hørte med dertil.
De skulde lære deres Konge kjende,
Naar først jeg ret fik mine Vinger øvet;
Men vee hver Høg og Glente, som i Dybet
Af Ørnens Rige vilde spille Mester:
Den skulde faae hans Næb og Kløer at føle!
Ha, fyld Pocalerne! Herhid, I Slaver,
Og skjenker i, saa Cypervinen skummer!
Og I, den døde Alexanders Venner,
I, der paa Jorden gaae omkring som Dyr,
Og hyle for ham, hvergang Svanen synger:
Stands Eders Klageraab! Han lever herligt,
Han Dag for Dag en større Bane skyder;
Og savner end han sin Hephæstion,
Han sender snart fra Luften et Par Vinger,
At Hesten, til en Pegasus forvandlet,
Kan møde Ørnen paa dens høie Flugt.

HEPHÆSTION.

Det blev et farligt Spring!

MOPSOS.

En Pindar, Konge,
Midt i sin største Flugt ei her dig naaede.

PYRRHON.

Pocalerne staae fyldte. Hvad er Skaalen?

ALEXANDER.

Hver tømme den for Rollen, som han modtog,
Med Ønsket, at han værdig den maa spille.

MOPSOS.

Det bliver let for mig.

ALEXANDER.

Drik med, Kalanus!
Din Svanerolle kan ei Skam dig gjøre,
Som Svineriet Mopsos. Tag dit Bæger!
Gjør os Besked i Vinen!

KALANUS.

Nei, o Herre!
Hvor kunde jeg mig ønske Svanens Lod?
Hvor kunde jeg begjære Straf i Døden,
Ved længer Afstand fra det Godes Kilde?
Hvordan du selv det kan, jeg fatter ei.

ALEXANDER.

Men ei desmindre drikker jeg dig til,
Og vil du ikke her mig gjøre vred,
Saa stikker du dit Bæger ud til Bunden.

KALANUS.

Dit Bud er mig en Lov. Men Synden, Herre,
Den kommer ikke over mig!

(Han drikker, og Alle tømme Pocalerne.)

MOPSOS

(*sættende Bægeret*). Det qvæged!
Den Synd til sand Velsignelse mig var;
Thi dybt paa Bægrets Bund jeg fandt det Faste,
Som nys du bød mig gribe, store Konge!
Nu har Kalanus rigtig jeg i Klemme.

ALEXANDER.

Hvad fandt du da paa Bægrets Bund?

MOPSOS.

Min Sjæl!
Naturligviis den første Sjæl jeg mener,
Thi den har ei saa løs Bund, som den anden.
Siig mig, Kalanus...

94

KALANUS.

Ven! Tal ikke til mig;
Thi paa din Spot jeg agter ei at svare.

MOPSOS.

Jo, du maa holde Bordskik. Skikken byder,
At paa et Spørgsmaal ei der negtes Svar.
Lad Kongen dømme!

ALEXANDER.

Han har Ret, Kalanus!
Du tør ei vægre dig. Men munter, Ven!
See ei saa mørk og saa fortvivlet ud;
Det er jo Spøg og Leg.

HEPHÆSTION.

Saa puds ham, Mopsos!
Puds ham igjen, Kalanus! Puds dem, Pyrrhon!
Giv os en lystig, philosophisk Jagt.

PYRRHON.

Nei, lad mig være udenfor din Jagt.

KALANUS.

Vee mig!

HEPHÆSTION.

Nei hør! det ædle Vildt alt sukker.

ALEXANDER.

Det er for tidligt; Hunden gav ei Hals.
Men holla, ho! Nu slipper løs jeg Koblet.
Af sted, og skaf os Latterføde, Mopsos!

MOPSOS.

Jeg gjøre skal mit Bedste, store Konge!
Giv Agt, Kalanus ! Kampen er begyndt.
Du paastod Sjælen skilte sig fra Gud;
Men skilte den sig villig eller tvungen?

KALANUS

(til Alexander). O, Herre, lad mig tie! Skal for Hunde
Jeg da mit eget Hjerte kaste hen?

ALEXANDER.

Du er saa stridig, Ven! Husk, du er fremmed,
Og fremmed Mand maa følge Landets Skik.
Det er min Villie, at du Mopsos svarer.

MOPSOS.

Nu - skilte den sig villig eller tvungen?

KALANUS.

Nei, ikke tvungen.

MOPSOS.

Altsaa søger Grunden
Til Sjælens Skabelse du i den selv.
Men hvilken Grund kan tænkes til, at Sjælen
Frivillig skulde fjerne sig fra Gud,
Hos hvem den leved flot i alle Maader,
Og i Lyksalighed sad dybt til Halsen?
Den dum, ja bindegal jo maatte være,
Hvis overbord den Herligheden kasted,
Blot for den tomme Lyst at flappe bort.
Nævn mig nu Grunden, eller giv dig tabt!

KALANUS.

Den Grund, du søger, laa i Sjælens Længsel.

MOPSOS.

Dens Længsel? Snak! Den Alting jo besad.

KALANUS.

Den længtes efter Egenskaber -

MOPSOS.

Hvad!

95

KALANUS.

Den eied ingen, førend i Berøring
Den traadte med den vekslede Natur
Og med dens Indtryk. Men som Sjælens Længsel
Er Grunden til vort Ophav, saa er atter
Den samme Længsel Grunden til vor Død.

MOPSOS.

Og hvad i Døden længes Sjælen efter?

KALANUS.

At blive qvit de vundne Egenskaber;
At vende hjem som Draaben, for at tabe
Sig i det Kildedyb, som den forlod.

MOPSOS.

Nei stop! Du i en Cirkel dig bevæger.
Du smutter bort, men jeg ved Øret har dig.

HEPHÆSTION.

Hør! Hvilken Larm paa Gangen udenfor!

PYRRHON.

Et Chor af Stemmer, som hverandre krydse.

ALEXANDER

(*til Pagen*). Gaa, og see efter! Vi vil ei forstyrres.

HEPHÆSTION.

En Strengelig jeg hører - ha, ved Zeus!
Der har vi just det Galskab, som jeg ønsked.

(Idet Pagen aabner Døren, trænge THAIS, LEDA og et CHOR AF SANGERINDER ind i Salen, Alle bekrandsede, og bærende Strenginstrumenter over Skuldrene.)

CHORET.

Hil Alexander! Lad Lyernerne klinge!
Cithar og Luth vore Stemmer bevinge,
Løfte mod Skyen den tonende Sang!
Opad den stræber til Halvgudens Øre,
Ham vil vi hædre, ham vil vi røre;
Evig Beundring er Hjerternes Trang.

LEDA.

Kan af en Qvindemund skjenkes ham Ære?
Rummes hans Daad og Bedrift i vor Favn?
Hvor er den Stærke, som mægter at bære
Ham og hans Rygte, hans Storhed og Navn?
Død er Bucephalus, død er hans Ganger,
Den som i Slaget til Seiren ham bær;
Død er Homer, den begeistrede Sanger,
Ham, som paa Armen selv Guderne ta'er.

CHORET.

Dog vil vi hæve de prisende Stemmer!
Svaghed sig stærk hos den Stærke fornemmer,
Piger tør synge, hvor Helte slaae Leir;
Helten vi saae mod Barbarer at drage,
Helten fra Kampen er kommen tilbage,
Kronet som altid med Hæder og Seier.

LEDA.

Ja, nu for evig hans Ry er befæstet,
Herkules selv har fra Thronen han stødt:
Stolt har i Østen Aurora han gjestet,
Fjernt har i Syden han Havguden mødt.
Nu, til en Trøst for hellenske Piger,
96Ak, som i Længsel saa sorgfulde gik,
Nu lig en Stjerne af Dybet han stiger,
Straaler imøde det søgende Blik.

CHORET.

Derfor vor Glæde sig løser fra Munden,
Derfor er Krandsen, den blomstrende, bunden,
Bunden til Jubel af Asiens Folk.

Maatte vor Gave den Mægtige tækkes!
Kransen skal Styrken af Skjønheden rækkes,
Thais, den skjønne, skal være vor Tolk!

THAIS.

Verdens Behersker og Grækernes Ære,
Tag af min Haand denne duftende Krands!
Slynget om Panden en Stund du den bære,
Selv naar den visner, da straalers dens Glands.
Rosen er Ungdom, som Sundheden smykker,
Lauren dig tolker den Hæder, du vandt;
Kysset, som her jeg paa Myrtherne trykker,
Kysset, o Drot! det er Hjerternes Pant.

(Hun nærmer sig, og sætter Kransen paa Alexanders Hoved under almindelig Jubel.)

ALEXANDER.

Ha, skjønne Thais! Du mig overrasker,
Ei blot med Kransen, hvorfor Tak jeg siger,
Men med din egen yndige Person.
Hvor kommer du til Pasargadæ?

THAIS.

Hjertet
Mig førte hid, ved Budskab om dit Komme.

ALEXANDER.

Og hvad Befordring valgte da dit Hjerte?

THAIS.

Paa Længsels Vinger og Kamelens Ryg
Det fløi afsted med Leda og de Andre.

ALEXANDER.

Det var et Venskabsstykke. Hvem har fulgt Jer?

THAIS.

Nicanor.

ALEXANDER.

Invaliden?

THAIS.

Ja, den Gamle!

HEPHÆSTION.

Men han var ikke ene om Bedriften;
De græske Skuespillere var med.

ALEXANDER.

Den gamle Lux! reen Mund han holdt imorges.

THAIS.

Ei for dit Øre Sagen turde komme,
Før Thais traadte frem, som her, for Kongen,
Og paa den fælles Bøn fik Kongens Ja.

ALEXANDER.

Hvad er da din Begjæring?

THAIS.

At du gjester
Den Fest, hvormed din Hjemkomst vi vil feire.

97

ALEXANDER.

Naar vil I feire den?

THAIS.

Endnu idag.
Det snart er Aften, og i Festens Hal
De tændte Fakler allerede blusse.
Alt er beredt; Theatrets Gulv er reist,
Komedi og Tragedien staae paa Pinde,
Alt efter eget Ønske Kongen vælger.

ALEXANDER.

Men hvis til ingen af dem han har Lyst?

THAIS.

Saa har vi anden Mørskab; frygt kun ikke.
Et Chor af Dandserinder dig omsværmer,
Og paa Musik og Sang vil det ei fattes.

ALEXANDER.

Men har du ingen bedre Lokkemad?
Du seer, jeg sidder her tilbords med Viisdom.
Vil fra mit Sæde du mig drage bort,
Maa dygtig Daarskab du paa Krogen sætte.

THAIS.

Det Bedste har jeg gjemt; men selv du veed,
Det Bedste kan ei siges - det maa føles.

ALEXANDER.

Ha, du har Ret! Men lad mig selv ei glemme,
At her som Vert jeg sidder. Rask, I Slaver!
Bring Sæder til de nys ankomne Gjester,
Sæt i en Halvkreds dem paa Gulvet her,
Og lad den bedste Viin gaae rundt til Alle.
Og du, som Nøglen har til Husets Gjemmer,
Min lette Page! hurtig flyv afsted,
Og bring mig hid det guldbeslagne Skriin,
Der ved mit Leie staaer. Det Kongen sømmer,
Naar han en Gave faaer, den at gjengjelde.

(Pagen bort.)

HEPHÆSTION

(idet Choret tager Sæde). Nu er vort Taffel værdigt fattet ind;
Thi Ringen overstraaler Ædelstenen.

ALEXANDER.

Eet mangler dog. Tro ei, at Alexander
Alene sidde vil med Krands om Panden,
Som var han ene værdig slig en Hæder.
Reis dig, o Leda! Denne hvide Svane,
Her ved min høire Side, vel fortjener,
At Krandsen rækkes ham af Ledas Haand.

LEDA.

Men denne Krands Hephæstion bestemtes.

ALEXANDER.

Lad ham en anden faae; vi har jo nok,
Og Thais vel betænker sine Venner.

98

THAIS

(pegende mod Pigerne). Her er mit Blomsterbed! Af Pigens Hoved
Jeg river Krandsen, og den Helten gi'er.

ALEXANDER.

Saa har han ingen Nød. - Min Ven, Kalanus!
Løft dine Øine - hæv din Svanehals!

Den skjønnne Leda med en Krands sig nærmer.

LEDA

(*til Kalanus*). Her slynger om din sorte Lok jeg Roser!

KALANUS.

Bort med din Haand, o Nymphé! rør mig ikke!

LEDA.

Nei, hvilke mørke Blik!

HEPHÆSTION.

Saa kys ham, Leda!

Gjør Svanen tam, du Konsten jo forstaaer.

LEDA

(*slynger Armen om Kalanus*). Saa pluk da Rosen her af Ledas Læber!

KALANUS

(*støder hende bort*). Lad mig i Ro, du Frække! Om end ei

D u føler Skam, bring mig dog ikke Skjændsel! -

O Herre! siig: Er ogsaa det din Villie?

MOPSOS.

Nu hvæser Svanen.

LEDA.

Hvilket bistert Dyr!

Hans Øie spruder Ild.

ALEXANDER.

Lad ham med Fred!

Min hvide Svane tør man ei fornærme.

Giv Krandsen til Hephæstion!

HEPHÆSTION.

Saa kom dal

Lad Alt mig faae, hvad Svanen var bestemt:

Som Krands, saa Kys!

THAIS.

Her Krandsen er til Pyrrhon!

PYRRHON.

Tryk med din bløde Haand den fast om Panden!

MOPSOS.

Nu een til mig!

ALEXANDER.

Nei, nei, min gode Mopsos!

Du var ei med i Krigen. - Skjønnne Thais!

Stil med din Luth dig her i Kredsen frem,

Og løs harmonisk op den lille Mislyd.

Du er jo Digterinde. Nylig hørte

Vi Prøver paa din Konst i Chorets Sang,

Hvori din egen Skjønnhed ei du glemte;

Thi sikkert var du Mester for det Hele.

THAIS.

Mit Fuskeri dog Kongens Ære gjaldt.

ALEXANDER.

Nu vel, saa fusk igjen! Lad Luthen klinge,

Syng os en Sang.

THAIS.

Hvorom?

ALEXANDER.

Om hvad du vil.
Dog stop! jeg har et Æmne. Hele Tiden
99Har her ved Bordet vi om Sjælen stridt.
Syng os en Sang om Sjælen I Lidt du kjender
Dog vel til dette hemmelige Væsen,
Om end, som billigt, dine fleste Tanker
Du satte paa din yndige Person.

THAIS.

Nei, den jeg overlod til Andres Tanker.
Men giv mig Tid at stemme Luthens Strenge I

ALEXANDER.

Og til dig selv at stemme. Nu velan,
Jeg et Minut dig giver. - Ven, Kalanus!
Sid ikke der og stir mod Jorden ned.
Jag alle Griller bort! See dig omkring,
Og føl den Glæde, Livet har i Eiel
Fæst dine Blik paa denne fagre Qvinde,
Som der hun staaer med Luthen i sin Arm,
Med fremstrakt Fod, med tankevægtig Pande,
Med lidt til Siden bøiet Hals og Hoved:
Har nogen Tid saa deiligt Syn du seet?
Saa straalefuldt et Blik, saa fiin en Mund,
Saa fagre Lokker om saa frisk en Kind,
Saa rig en Ynde til saa kraftig Holdning?
Ha, skjønne Thais? Du i Pagt maa staae
Med Tidsgudinderne. Hvordan bevared
Du al den Herlighed?

THAIS.

Ved Sjælens Hjelp!
(Synger:) Sjælen, hvem sin Brud Gud Eros kalder,
Sjælen til min Brudgom kaared jeg;
Den har dobbelt Kjøn, men ingen Alder
Og til hvert et Hjerter veed den Vei.
Sjælen i mit Liv er al min Lykke,
Lutter Glands og Solskin er dens Smykke,
Det er Legemet, som kaster Skygge,
Sjælen selv til Skygge kjender ei.

ALEXANDER.

Det var den lyse Side.

THAIS.

Nu den mørke!
(Synger:) Sjælen som et Barn vil underholdes,
Evig Vexel kræver dens Natur;
Bitter Smerte Sjælen kan forvoldes,
Sættes den i Kjedsomhedens Buur.
Sang og Skjemt, mens Blik og Læber smile,
Bølgedands og Skyer, som henile,
Stjernes kud, og Skud med Viddets Pile,
Det er Næring, som for Sjælen duer.

100

ALEXANDER.

Det er en herlig Brudgom du dig fæsted.
Du har vel Børn med ham?

THAIS.

Naturligviis!
(Synger:) Sjælen blandt sin Børneflokk har mange
Haab og Ønsker, der faae Vingen brændt:
Ønsker, der begjære og forlange,

Haab, som knap man være tør bekjendt.
Sjælen ivrig for dem alle stræber,
Sjælen er det Kys paa vore Læber,
Der lig Bien sværmer, til det klæber
Fast ved Purpurlæben, mod os vendt.
Sjælens Drift er Hjerternes Befrien,
Navn og Bolig skifter den ifleng:
Sjælen i min Sang er Poesien,
Klangen Sjælen er i Lyrens Streng.
Sjælen i en Kriger det er Modet,
Sjælen i en Tænker staaer paa Ho'det,
Sjælen hos en Elsker er i Blodet,
Naar hans Fod bestiger Brudens Seng.

HEPHÆSTION.

Fortræf ligt sagt!

ALEXANDER.

Og endnu bedre sunget!

THAIS

(præluderer og synger): Sjælen i en Lund er Nattergalen,
Thais, Nattergal for et Minut,
Med sin Sang er Sjælen her i Salen,
Hendes halve Sjæl er hendes Luth.
Hver en Halvhed Thais selv dog laster;
Heel hun gi'er sin Sjæl, naar bort hun kaster
Luthen, og i Heltens Arme haster,
Af hans Øines Pile vingeskudt!
(Iler mod Alexander.)

ALEXANDER

(aabner Armene). Flyv frem, du skjønnne Sjæl! Vær mig velkommen!

KALANUS

(reiser sig pludselig). Tilbage, Nymphé! Stands, mens det er Tid!
Seer du, hvor Kniven blinker i min Haand?
Ikkun et Skridt, saa kræver den sit Offer.

(Thais viger tilbage, Alexander og Alle staae op.)

KALANUS

(til Alexander). O, Herre, Herre! Du i Støv jo træder
Din egen Ære - reent du jo forglemmer
Dit store Kald. Som nys dig Vinen fristed,
Og af den vise Gud en Daare gjorde,
Saa gjør dig her afsindig denne Qvinde.
Seer du bag Skjønhedssløret ei Dæmonen,
Der i sin tøilesløse Frækhed blander
Det Hellige med Støvet - der ifører
Sin fule Skabning Deilighedens Maske,
For Lysets Helt at standse paa sin Vei?
Men selv, o Herre, du din Ven mig kaldte,
Lad i din Fristelse mig staae dig bi!
Husk, du er Bramas Stridsmand, Jordens Sol,
De Dødeliges Længsel og Forventning!
Hvad blev af Verden, dersom ogsaa du
Skød ud af Banen som en falden Stjerne,
Og i det dybe Mørke nu foer vild? -
O, hæv dig i din fulde Guddoms kraft!
Og kræves til vor Redning der et Offer,
Da staaer som Offerpræst jeg her med Kniven.
Ikkun et Vink, og denne Haand, som aldrig
Har sig besmittet med en Skabnings Drab,
Da støder Staalet i Dæmonens Hjerte,
Og qvæler Fristelsen i Nymphens Blod.

THAIS.

Den Rasende!

ALEXANDER

(*river Kniven fra ham*). Det gaaer forvidt, du Daare!
Nei, trods mig ei med disse mørke Blik!
Husk, du er Kongens Gjest. Pas paa ham, Pyrrhon!
Lad ikke meer hans Daarskab os forstyrre.

MOPSOS.

Skal vi hans Hænder binde?

ALEXANDER.

Snak! Mit Ord
Har alt ham bundet. - Nærm dig, skjønnne Thais!
Din Kind er bleven bleg og mat dit Øie.

THAIS.

Han vilde støde Kniven i mit Bryst -

ALEXANDER.

Det var en Raptus, men den snart gaaer over.

THAIS.

Han for en ond Aand tog mig -

ALEXANDER.

Hvilken Daare!
At kalde Ondt, hvad der er Alles Fryd.

THAIS.

Har ei han flere Vaaben?

ALEXANDER.

Vær ei bange!
Seer du, hvor stum og stille der han sidder?
Nu gjennemborer Jorden kun hans Blik.
Ei meer paa dig han tænker.

THAIS.

Evig Skade!
Var ei afsindig han, jeg skjønn ham kaldte.

ALEXANDER.

Saa han behager dig? det kan jeg lide.
102Dog der vi har min Page! Hurtig, Thais!
Bring atter nu til Sæde dine Piger!

THAIS.

Herhid, I Piger! Kongen Eder kalder. -

HEPHÆSTION.

Som Duer skræmmed' op ved Høgens Skrig,
De flygted rundt i alle Salens Kroge.

ALEXANDER.

Har Alle faaet Plads?

THAIS.

Paa Thais nær;
Thi hun fra Kongen tør ei meer sig fjerne.

ALEXANDER

(*sætter sig*). Nu, desto bedre! Her, i Kredsens Midte,
Stil dig ved Siden af mig. Kongens Gaver
Skal gjennem dine skjønnne Hænder gaae.

(Pagen bringer Skrinet.)

THAIS.

Nysgjerrig er jeg.

ALEXANDER.

Som Pandora?

THAIS.

Ja!

Blot ikke nu de mange Verdens-Plager
Af Skrinet myldre frem.

ALEXANDER.

Nei, vær du rolig;
Det kun er fuldt af Ægtemandens Plager,
Af Stads og Pynt. Til Gave for min Søster
Jeg købte Skrinet af en indisk Kjøbmand,
Og var med dine Nymphes ei du kommen,
Var Skatten fløiet af til Macedonien.

THAIS.

Godt, at jeg kom!

ALEXANDER

(*aabner Skrinet*). See der! Pluk Fuglens Fjedre!

THAIS.

O, hvilken Herlighed!

ALEXANDER.

Deel Byttet ud!

THAIS.

Kom, Leda! Kom, I Piger! Nei, bliv siddende!
Jeg Stykke vil for Stykke tage frem.

LEDA.

Men jeg vil hjælpe dig!

HEPHÆSTION.

O Troløshed!
Der sprang hun af mit Skjød, den Lokkedue.

ALEXANDER.

Hun selv forlokket blev. Men kom herhen!
Sæt dig hos mig, saa vil vi holde Øie
Med deres Fingre, naar de rapse til sig.

HEPHÆSTION

(*idet han sætter sig*). I Skrinet alt sig drukne deres Hænder.

LEDA

(*tager Pynten frem*). Ha, guldindvirket Purpur! Silketøier,
Som Himlen blaae, med sneehvidt Foerværk kanted'!
Brodeerte Bælter! Blomstersmykte Shawler!
Og her en Hue med Flamingofjer!
103See, hvilke Farver!

THAIS.

See dog, Fuglevifter!
Og her en Bunke perlestukne Slør!
Og her et Bundt af duftende Sandaler!
Kom hid, o Søstre! Tag, og bind dem om!

ALEXANDER.

Ja, lad dem Fødder faae at gaae paa.

THAIS.

O, nei see!

Hvor det er nydeligt! Et Ankelbaand,
Besat med Bjælder og smaa, gyldne Klokke;
Ved hvert et Skridt af Foden, vil de klinge.

ALEXANDER.

Med dem du Elskerne kan ringe sammen.

THAIS.

Og her er Nok til Alle! Øreklokke,
Og Halsbaand, Ringe, Bryst- og Pandesmykker;
En Skat af Diamanter og Rubiner!
Kom hid! Vi dele vil.

ALEXANDER.

Men ikke lige!

LEDA.

Lad mig faae min Deel strax!

THAIS.

Der, du Begjærlige! -
Og der, I Piger, der er Perlebaand,
Til under Dandsen Haaret fast at holde.

LEDA

(*til Hephæstion*). Men hvad er Dette?

HEPHÆSTION.

Det for Betel kaldes.
Det er en Rod, som Indiens Qvinder tygge,
For at faae Mund og Tænder rigtig røde.

LEDA.

Fy! røde Tænder.

HEPHÆSTION.

Ja, hver har nu sin Smag.
Men seer du dette Bundt af Myrrhaduske?
Dem stikker du i Barmen, for at Duften
Kan Elskerne bedaare.

LEDA.

Dem jeg kjender.

HEPHÆSTION.

Og her er Sandeltræ, hvormed du farver
Brystvorterne og dine Negle røde.

LEDA.

Hvad! Ogsaa røde Negle?

HEPHÆSTION.

Ja, min Gode!
Med røde Læber kommer du ei langt,
Hvis til en indisk Mand dit Hjerte frier;
Han ei blot Næb, men ogsaa Kløer forlanger.

THAIS.

En Skovnød! See dog! Vist en sjelden Skat,
Thi den i Alabast laa indesluttet.

ALEXANDER.

Kom, lad mig see! - Ja, der du fandt det Bedste!

THAIS.

En Ædelsteen?

ALEXANDER.

Nei, noget mere let,
Og mere tyndt og klart.

THAIS.

Dog aldrig Luft?

ALEXANDER.

Der knækked just du Nødden. Luft det er,
Men af den Luft, som indisk Luft man kalder,
Som ei man aander ind, men trækker paa.

THAIS.

Det er en Gaade.

ALEXANDER.

Som jeg strax dig løser,
Ved her at aabne Skallen. See nu selv!

THAIS.

Hvordan! Lidt hvidt og sammenrullet Tøi?
Og dette Tøieri har faaet Navn
Af indisk Luft?

ALEXANDER.

Slaa ei paa Nakken af det!
Saa tyndt og fiint er Stoffet, at i Nødden
Du finde vil halvtredsindstyve Alen.

THAIS.

Umuligt!

ALEXANDER.

Jo. Min Kjøbmand mig forsikkred,
At naar man deraf Kjoler vilde sye,
Saa kunde hele syv man have paa,
Den ene trukken ovenpaa den anden,
Og dog saagodt som være nøgen.

THAIS.

Virkelig!
Det var da morsomt.

ALEXANDER.

Men din Læbe smiler -!
Hvad har du for?

THAIS.

Det Kongen vil erfare,
Naar jeg ved Festen ham Pocalen rækker.
Jeg tager Nødden med mig. Rappe Hænder
Har mine Syersker, og ei blot eet,
Men syv Gevandter faae de hurtigt færdig.

ALEXANDER.

O Thais! Man medrette har dig kaldt
For en Forførrerske.

THAIS.

Men last mig ikke!
Hver har jo sin Bestilling her i Verden.

ALEXANDER.

Hvormange Mænd har dine Læber kysset?

THAIS.

Een Konge kun.

ALEXANDER.

Det Svar et Kys fortjener!

THAIS.

Nei, for mit Svar giv mig et gunstigt Svar.
Følg med til Festen!

ALEXANDER.

Skrinet er ei tømt.
Du langt til Bunden har.

THAIS.

Luk Skrinet, Leda!
105Os Kongens Slaver det iaften bringer,
Saa kan vi dele Byttet. Her er min Part!

(Kaster Juvelerne i Skrinet.)

LEDA

(*ligeledes*). Og her er min!

THAIS.

Og her jeg gemmer Nøglen.
Nu staae vi rede, Kongen at ledsage.

ALEXANDER.

Det er en vigtig Sag, som maa betænkes.

THAIS.

Du allerbedst ved Festen den betænker.
Kom med, kom med! Du har erobret Verden,
Og nu vil gjennem dig vi den erobre.

ALEXANDER.

Det gaaer ei an. Vort Taffel er ei hævet.

THAIS.

Men det kan hurtig skee. Kom, hjælp mig, Leda!
Hjælp mig, I Piger! Det en Storm nu gjelder
Paa Taflets Skaaler og de fyldte Bægre.
Fremad til Angreb! Ingen faaer Pardon.

ALEXANDER.

Afsindig er hun.

HEPHÆSTION.

Ha, det kan jeg lide!
Det er at vinde Spillet med en Trumf.
See, hvor til alle Sider ned det regner:
Tallerkner, Fade, Knive, Bægre, Skaaler!
Det kalder jeg at gjøre reent Bord. See,
Der gik det store Fad! og der gik Kummen!
Ud over alle Bredder Vinen strømmer,
Og drypper ned paa Pyrrhon og Kalanus.

ALEXANDER.

Den vilde Bacchantinde! - Kom tilbage!
Nu har vi nok af Legen.

THAIS.

Ei endnu!
Først Dugen af, thi saa er Taflet hævet.

ALEXANDER.

Du raser!

THAIS.

Nei, misundelig er du!

Enhver Bedrift, som ei du selv udfører,
Du kalder Raseri. Vi andre Stakler,
Som ei har Styrke til at splintre Riger
Og til, som du, at knuse Kongekroner,
Vi maae dog ogsaa øve vore Kræfter.

ALEXANDER.

Saa du med Alexander vil dig maale?

THAIS.

Med ingen Anden. Kom, her er min Haand!
Afsted til Kampen. Seirens Krands os vinker.

106

ALEXANDER.

Jeg faaer vel følge dig, du vilde Nymphe;
Du ellers mig det hele Huus spolerer.

THAIS.

Følg efter, Leda! Giv Hephæstion Haanden.

HEPHÆSTION.

Tak for Tilladelsen, min høie Dronning!

LEDA.

Vi selv os hjælper.

ALEXANDER.

Pyrrhon! Kom, følg med!
Jeg vil ei ene føre Daarer an.
Ræk Haanden til en Nymphe!

PYRRHON.

Men Kalanus? -

ALEXANDER.

Ja, han maa med til Gildet.

THAIS.

Der hans Galskab
Vi nok helbrede skal.

MOPSOS.

Jeg passer paa ham.

THAIS

(til Pagen). Og lad saa Kongens Slaver bringe Skrinet.
Slut Troppen, Piger!

ALEXANDER.

Hvor gaaer Toget hen?

THAIS.

Ad Buegangen, ned til Cyrusborgen.
Men hør! Hør, hvilke høie Hundeglam!

(Hun aabner Døren. En Hund springer ind.)

ALEXANDER

(fløiter). Perita, kom!

THAIS

(viger tilbage). Ha, hvilket Kæmpedyr!
Fast som en Tiger stor.

ALEXANDER.

Hav ingen Frygt!
Skjøndt Hals den gi'er, den som et Lam er from.

THAIS.

Og den du har fra Indien bragt med?

ALEXANDER.

Ja, til Erstatning for Buchephalus.

THAIS.

Perita, kom! Kom, vær min Gjest, Perita!

Jeg paa et Stegebeen indbyder dig.

O, hør! den svarer med Vovvov, Vovvov!

LEDA.

Vovvov! Vovvov!

THAIS.

Nu gjører for Hunden hun.

O Konge, vend dit Hoved dog omkring!

See, hvilket Tog! Bekrandset hver en Pande,

Og hvert et Øie straalende af Lyst!

ALEXANDER.

Og hver en Hjerne smittet af dit Vanvid.

O, Thais, Thais! Til hvormegen Daarskab

Har ei din Skjønhed mig forledt?

THAIS.

Ja husk,

107Da vi stak Ild paa Slottet i Persepolis!

Da gik det lystigt til.

ALEXANDER.

Tal ei derom,

Det var en dum Streg. Men lad nu staae til!

Saa mange onde Dage har vi døiet,

At vel en munter Nat vi har fortjent.

Afsted!

THAIS.

Afsted! Perita gjører til Opbrud!

(Alexander og Toget bort.)

PAGEN.

Tag dette Skriin, I Slaver, og følg med!

(Pagen og Slaverne bort)

MOPSOS

(*til Kalanus*). Pak ind, Kalanus! Nu til dig er Raden.

Tag med i Bylten din forlorne Viisdom,

Og kom saa aldrig meer for Kongens Øine!

Hvad vil du her, du Nar, hvor ei du passer,

Og kun for bedre Mænd ta'er Pladsen op?

Du var tilgjest hos Guder, men smidt ned

Du blev igjen paa Jorden. Naadig slap du,

Men næste Gang det værre dig vil gaae.

Har Løven først dig ret i sine Kløer,

Da nytter ei din Piben og din Syngen.

Tilbage til din Ørk, hvis du er klog!

Der kan omkap med Uglerne du tude,

Fordi som Ravnene du ei her stjal Guld.

See til, du kommer bort endnu inat!

Imorgen Kongen vil din Frækhed mindes,

Og da maaskee dit Hoved kan det gjelde.

Afsted! Paa Døren med dig snarest muligt!

Jeg gaaer til Festen, og ved Leilighed

Jeg nok skal bringe Kongen dit Farvel.

(Bort.)

KALANUS

(ene). (Efter en Pause reiser han sig og seer omkring.) Forsvundne Alle - Stormen afløst af
Den dybe Stilhed. Hvor mit Blik sig vender,
Kun Ødelæggelsens de stygge Spor.
O hvilke Minder! Drukkenskabs og Afsinds
Hæslige Billed - Raseriets Lyd.
End hører jeg den kaade Skjemt og Spot,
Den frække, den ugudelige Tale,
Den skingrende, den vilde Vanvidslatter.
Som fra en halvforsvunden Feberdrøm
108Jeg vaagner op, og til min Skræk endnu
Forbi mit Øre trække Drømmens Toner,
Og end dens fæle Syner ængste Sjælen. -
O Maja, Maja! grusomt du mig spotted!
Var det en Hævn, fordi med daarlig Stolthed
Jeg alt mig troede hævet over dig?
Hvor lagde tæt om Foden du din Snare!
Hvor bandt du fast om Øiet Tryllebindet!
Hvor smigred dybt du i mit Bryst dig ind,
For Sindet med hans Storhed at bedaare! -
Nu hæver selv du Trylleriets Trolddom,
Nu løfter selv du Bindet - O, hvad seer jeg!
Forvandlet til en simpel Dødelig,
Hvis Tunge taler Daarlighed - hvis Hjerte
Beseires som af Viin af Qvindekonster,
Staaer ravende den Gud, jeg nylig tilbad.
Vee mig! Jeg Undergangens Angst fornemmer.
Selv i hans Fald min Sjæl sig klamrer til ham,
Thi med hans Stjerne hvert et Haab gaaer under.
O Alexander! kun forgjæves søger
Jeg nu at fæste Glorien til dit Hoved,
Den strax i mørke Taager sig opløser.
Det er jo mig, som nu paa dig maa holde,
Mig, som maa bære over med din Svaghed,
Mig, som din Daarlighed forglemme skal.
Og du? - du vilde drage mig fra Brama,
Til Frafald friste mig med daarlig Viisdom,
Med Druens Blod og skjønnne Qvindens Syn.
Nei, du er ikke Bramas Sendebud!
Nei, du er ingen Gud! Men j e g staaer skuffet,
Staaer gudsforladt nu reent forladt tilbage.
Paa Jorden som i Himlen Alting øde!
I denne Nød ei nogen Stemme lyder,
Ei nogen Skikkelse til Trøst sig viser,
Ei nogen Aand fra Oven stiger ned,
Og Brama selv er skjult og taus og stille.
Vee mig! Hvor har sig Verden heelt forandret!
Hvorhen jeg skuer, kun Dæmoners Virken;
Ei længer Lysets men kun Mørkets Aander
Opfyldte Luftens Rum og Jordens Kreds.
Ved Alt har denne ene Mand mig skilt:
109Ved Hjemmet, Freden, Glæden i Naturen,
Ja, ved mig selv og ved min faste Tro!
Jeg selv, som han, staaer ravende paa Fald nu;
Men hold mig, Brama! Hold mig oppe! Frels mig!
Og bort herfra! fra dette Majas Tempel,
Fra disse Mure, hvor sit Net hun spinder,
Fra denne Hvælving, fyldt af hendes Blendværk,
Fra dette Undergangens øde Huus!

(Bort.)

TREDIE ACT

En Sal i Paladset.

(Alexander og HEPHÆSTION ved et Bord, bedækket med Pergamentsruller og Brevskaber.)

ALEXANDER.

Læs denne Skrivelse! Den samme Klage
For Underslæb og Vold og Pengepresning.
Hvad Brev jeg end vi! aabne, disse tre Ord
Dog gennem alle som et Løsen gaae.

HEPHÆSTION.

Hvorfra er Skrivelsen?

ALEXANDER.

Fra Ekbatana.
Satrapen ogsaa der har troet paa Rygtet,
Der, som jeg hører, tidt ihjel mig slog.
Læs Slutningen, og du vil dig forundre.
Ei blot han som de Andre, her i Persien,
Har skrevet Skatter ud og fyldt sin Pung,
Men nu Tributen han tilbageholder.

HEPHÆSTION.

Hvem skulde troe det muligt?

ALEXANDER.

Muligt, Ven!
Hvad er ei muligt? Som jeg denne Morgen
Kom hjem fra Festen, fik jeg Melding om
En Udaad, øvet her i Pasargadæ,
Hvis Nederdrægtighed er uden Lige.

HEPHÆSTION.

Hvad, her i Pasargadæ?

ALEXANDER.

Her paa Stedet!
Kun nogle Dage før vor egen Ankomst.

HEPHÆSTION.

Og hvad var Gjerningen?

ALEXANDER.

Man plyndret har
Den gamle Kongegrav, hvor Cyrus hvilede.
Af Lyst ti! Kistens Guld, har man forstyrret
I Gravens Ro den store Konges Been.
Dem smed man bort, som noget daarligt Gods,
Hvoraf der ikke lod sig mønte Penge.
Det hellige Støv lod man i Vinden spredes,
Thi Klagen af Metal det reent jo savned;
Selv Mindetavlen, som du vel erindrer,
Der slutted ind de kostelige Ord,
Slog man for Rammens Skyld i tusind Stykker.

HEPHÆSTION.

Regnskabet bliver meer og meer indviklet.

ALEXANDER.

Men jeg det klare skal, er først det sluttet.
Da jeg imorges kom fra Nattesviren,
Endnu af Viin og Elskov halv fortumlet,

Og man for Øie holdt mig Kongens Been,
Hvis Rester Gravens Vogter havde samlet:
Da vaktet, som jeg selv af Nattens Døs,
Retfærdighedens Hævntørst i mit Hjerte.
Hvem det saa er, der Niddingsværket øved,
Han for sin Daad skal bøde med sit Hoved.
Og Regnskab vil af hver Satrap jeg kræve;
Vee Den, der staaer til Rest! Han skal betale
Med Kroppen, hvad i Pungen der ham fattes.

HEPHÆSTION.

Saa vil der meer end eet Liv gaae i Løbet.

ALEXANDER.

Det faaer saa være. Denne Utroskab
Er meer end Alt i Verden mig forhadet.
Hvis jeg om Lønningen tingede, jeg forstod det;
Hvis Svigen Herredømmet gjaldt - lad gaae!
Det var ei Ret, men Fristelsen var mægtig.
Men Svig for Sølv og Guld!

HEPHÆSTION.

For Sølv og Guld
Man kjøber Verden.

ALEXANDER.

Men af mig vist aldrig!
At Troskab er en Dyd, mig Tiden lærte.
For ti Aar siden holdt jeg det for afgjort,
At Ja var altid Ja, og Ordet Manden.
Hvor har jeg bødet haardt for denne Tro!
Hvor tidt blev ei min blinde Tillid skuffet!
Hvormange Venner har jeg nu tilbage,
Paa hvem i Et og Alt jeg stoler? Dig
Og et Par Andre til!

HEPHÆSTION.

Og desuagtet,
Trods al den svegne Tillid, du bestandig
Dig lægger efter nye Venner.

ALEXANDER.

Jeg?

112

HEPHÆSTION.

Som nu Kalanus -

ALEXANDER.

Aa, nævn ikke ham!
Hans Troskab er af anden Art, end Eders,

HEPHÆSTION.

Et Slags Tilbedelse -

ALEXANDER.

Ei langt derfra.

HEPHÆSTION.

En Art af Hundetroskab. Blot du taler,
Saa seer han dig forventningsfuld i Øiet,
Som ventede Liv og Død han af dit Ord.
Du fløiter kun, og logrende han kommer;
Du sparker til ham, og med Angst han flygter
Og skjuler sky sig for dit mørke Blik.

ALEXANDER.

Nu, nu, saa galt er det da heller ikke.
Hvorfra paa eengang denne Bitterhed?
Du for en vakker Mand jo selv ham kaldte.

HEPHÆSTION.

Saadan paa hele Toget han sig viste,
Men her ham smitte d Perserborgens Hofluft.
Fra den Tid over Tærskelen han traadte,
Han ikke blot sig viser som en Smigrer,
Men som en udlært Hykler, der Alverden
Gjør til et Nul, for ret dig stor at gjøre.

ALEXANDER.

Maaskee han sine Grunde har dertil.

HEPHÆSTION.

Ja ganske vist. Din Gunst han jager efter.

ALEXANDER.

Hans Venskab skal ei iversyg dig gjøre;

Jeg kjender Manden bedre dog, end I.

Men siden just om ham vi tale her,
Hvor blev han af iaftes? Nu jeg mindes,
At under hele Festen ei jeg saae ham.

HEPHÆSTION.

Jeg ikke heller. Jeg var lovlig undskyldt.
Den skjønnne Leda mig i Fængsel holdt,
Og Thais vist ei bedre dig behandlet.
Til hendes Løngemak du hende fulgte,
Og hele Timer sad du der jo fast.

ALEXANDER.

Ja, i mit eget Net hun fanged mig,
Den Underfundige! Fortryllet blev jeg,
Da hyllet i sit Spindelvævsgevandt
Hun rakte mig det rosenkrandste Bæger. -
113Hvor er vi Daarer dog, Hephæstion!
Hvor holdes vi for Nar af vore Lyster!
Jeg havde lovet hende Diademet,
Hvis dengang hun sin Gunst mig havde negtet;
Og hvad af Rusen er der nu tilbage,
Og hvad af Lykkens Drøm i hendes Favn?

HEPHÆSTION.

Den Troskab, som du nys saa høilig priste,
Den, idetmindste, blev vist ei til Rest.

ALEXANDER.

Dog vilde hun indbilde mig, at aldrig
Hun havde elsket Andre.

HEPHÆSTION.

Det var stærkt!
Du troer paa hendes Troskab?

ALEXANDER.

Troskab! Nei,
Min egen Daarskab jeg kun her dig melder.

HEPHÆSTION.

Dog staaer hun høit i Gunst, og meer end een Gang
Hun hele din Fortrolighed besad.

ALEXANDER.

Det er forbi! Det er nu længe siden;
Hav ingen Frygt for et Tilbagefald.

Saalidt paa Thais skal du være skinsyg,
Som paa Kalanus. Mine Folk jeg kjender.
Den Fordeel dog af Aarene man har,
At paa sig selv og Andre klog man bliver.

HEPHÆSTION.

Ifald saa er, da kald ei her mig skinsyg!
Hvad angaaer mig vel Thais og Kalanus?
Dit Vee og Vel er det, jeg har paa Hjerte.
Du er Paladset, for hvis aabne Port
Jeg nu i mange Aar har staaet Skildvagt,
Og Anskrig gjort, hvergang jeg mærked Uraad.
Var det for min Skyld. Nei! Kun Had af Andre,
Og Vrede tidt af dig, jeg fik til Løn.
Men mig saa dyrebar din Lykke var,
Saa høit i Ære jeg vort Venskab holdt,
Saa fast min egen Sjæl til din var knyttet,
At paa min Post jeg blev - tilfreds med Lønne,
Naar Svig og Fare kun fra dig jeg fjerned.

ALEXANDER.

Jeg veed det, Ven! Men var jeg utaknemlig?
Det vrede Lune, som du klager over,
Ei mindre plaget har mig selv, end dig.
Har ei vi broderlig deelt Godt og Ondt?
¹¹⁴Har Alexander ikke altid viist
Sig for Hephæstion som Alexander?
Naar saae du Masken eller Stylterne,
Som tidt for Verdens Øine Klogskab, eller
Ærgjerrig Glimrelyst, mig nødte paa?
Hvor var et Ønske, som med dig ei deeldes,
En Plan, hvori du ikke blev indviet,
En Sorg, hvoraf du ikke fik din Part?
Er ikke opfyldt længst det Ungdomshaab,
Som os Homer indgød: At op i os
Achilles og Patroklos maatte leve?
Har ikke du, som jeg, erobret Asien?
Kan vor Bedrift og Ære skilles ad,
Saa Nogen turde sige: denne Deel
Tilkommer ham - Saameget og ei Mere?
Nei! Naar paa Rygtets Vinger - og jeg haaber,
Det vidt skal flyve - vore Navne bæres,
Skal begge lyse med den samme Glands.
Og som i Livet vi som Brødre stod,
Saa er mit Haab, at Parcen os forunder,
At Arm i Arm vi stige ned i Døden.
Men skeer det ikke - træffer Lodden mig,
Som første Mand, da hold i Agt mit Minde!
Thi bli'er det mig, som dig skal overleve,
Da vil med Hæder, uforgængelig,
Lig den Achilles offrede Patroklos,
Ja tifold større, jeg din Gravhøi krone.

HEPHÆSTION.

Hvor gjør det Hjertet godt, dit Ord at høre.
Ved Udsigt til saa ufortjent en Hæder,
Det næsten gaaer mig som en gammel Kriger,
Der trods sin Levelyst af Æresyge,
For Jordefærdens Skyld, sig ønsker Døden.

ALEXANDER.

Men kald blot ikke Æren ufortjent.
Viis mig en Mand af saa standhaftigt Sind,
Saa trofast og i Villiekraft saa stærk,
Til samme Tid saa tapper og besindig,
Og fremfor Alt, som Ven af Alexander,
Saa fri for Egennytte som du selv:

Og jeg vil bære ham paa mine Hænder,
Og inderst i mit Hjerte gi'e ham Plads.
O Ven! Lad ei min Roes dig her forundre!
Min Sjæl til noget Stort og Herligt trænger,
Thi mod igaar den huul og tom sig føler,
I alle sine Strenge som forstemt.

115

HEPHÆSTION.

Hvad er det da, som har din Sjæl forstemt?

ALEXANDER.

Veed jeg det selv! Maaskee den Gravlugt, som
I tidlig Morgenstund den gennemtrængte,
Ved Synet af de muldne Kongebæen;
Maaskee den hede Glød af Thais' Favntag,
Der røved mig min Kraft, og til Erstatning
Kun Følelsen af Troløshed mig gav;
Maaskee du Grunden har i disse Breve,
Der hvert især vil noget Nyt berette,
Og alle dog den gamle Vise qvæde,
Om falske Tjen're, svigefulde Venner.

HEPHÆSTION.

Ja, Visen gammel er. Men tys! det banker.
Der faaer du Gjester.

ALEXANDER.

Uanmeldte Gjester.

HEPHÆSTION.

Maaskee et Bud, som haster -
(*PYRRHON træder ind.*)

ALEXANDER.

Pyrrhon, ha!
Velkommen med din Viisdom, Philosoph!
Du kom som du var kaldt, du vakkre Læge
For syge Sjæle!

HEPHÆSTION.

Selv seer syg han ud;
Og ikke blot, som ellers, tvivlesyg,
Men lyver ei hans Øie, syg om Hjertet.

ALEXANDER.

Træd nærmere! Kom op fra Døren, Pyrrhon!
Har du et Budskab, saa lad os det høre.
Din Kind er bleg, du seer forstyrret ud;
Har Nattesviren ogsaa dig omtaaget?

PYRRHON.

O Herre! fra en Grav jeg nylig kommer.

ALEXANDER.

Saa du ved Graven allerede var?
Hvem traf du der? dog aldrig Gjerningsmanden?

PYRRHON.

Du veed det alt?

ALEXANDER.

Ja, førend Sol gik op,
Man bragte mig den store Konges Been.

PYRRHON.

Den store Konges? -

ALEXANDER.

Nu - du kj ender dog
Vel Cyrus, Perserkongen, Asiens Hersker?

PYRRHON.

Men om Kalanus taler jeg.

ALEXANDER.

Kalanus!
Har ved hans Grav du været?

HEPHÆSTION.

Pyrrhon drømmer.

116

PYRRHON.

Hans Grav var ingen Drøm.

ALEXANDER.

Kalanus død?

PYRRHON.

Nei, ikke død endnu -

ALEXANDER.

Og dog begravet?
Du raser, Ven!

HEPHÆSTION.

Nei, Tingen let sig klarer.
Den gode Pyrrhon, drillet af den Nymphe,
Som han iaftes sig ved Gildet kaared,
Har i sin Harme seet for dybt i Bægret,
Og bringer her os Frugten af sin Ruus.

PYRRHON.

Lad mig faae Ordet blot!

ALEXANDER.

Saa tal da, Ven!
Men tal besindigt.

PYRRHON.

Nu, saa hør mig, Konge!
Kort efter at du selv gik bort fra Festen,
Forlod jeg med de Andre Gyrusborgen,
Men ei beruset, som Hephæstion mener.
Da i det Frie jeg kom, stod Solen op,
Og lokket af dens Straaler, fik jeg Lyst,
Istedenfor at søge hjem til Leiet,
Til strax paa Flugt at jage Nattesviren,
Og klare Tanken ved en Morgenvandring.
Saaledes kom jeg ud af Stadens Port,
Og da jeg rask gik til, jeg hurtig naede
Den lille Palmelund, som vel du mindes.

ALEXANDER.

Den ved den vestre Port?

PYRRHON.

Netop den samme.
Der traf med tvende Mænd jeg Slaven Barkas,
Tilhørende Kalanus, og fra Marschen
Mig godt bekjendt.

ALEXANDER.

Nu vel - og Slaven Barkas?

PYRRHON.

Han med de andre Mænd, i Lundens Midte,
Just lige mellem fire høie Træer,
I aflang Kreds en Mængde Ved opdynged,
Der rundtom dækket var med Palmespaaner,
Med Blaar og Beg og andet brændbart Stof,
Paa Spørgsmaal om hvad Værk han havde for,
Fik jeg til Svar, at paa hans Herres Bud
De reiste her et Baal, som, naar det tændtes,
Var til hans Herres Flammegrav bestemt;
Og at ved Solnedgang, endnu iaften,
Paa dette Sted Kalanus vilde døe.

ALEXANDER.

Hvad! døe paa Baalet?

PYRRHON.

Det var Slavens Ord.

117

ALEXANDER.

Og denne Slave, siger du, du kjender?
Du for en sanddru Mand ham holder?

PYRRHON.

Ja.

ALEXANDER.

Du stoler paa ham, som paa En af os?

PYRRHON.

Som paa mig selv.

ALEXANDER.

Forstaaer du det, Héphæstion?

HEPHÆSTION.

Ja, jeg forstaaer, at Pyrrhon spørger med os.

PYRRHON.

Troer du, jeg driver Gjek med Kongen? Nei.
Men hvor utrolig end dig Tingen tykkes,
Jeg dog til Indien har Kjendskab nok,
Til her at frygte for det Allerværste.

HEPHÆSTION.

Saa det er indisk Skik, sig selv at brænde?
Det mærked vi dog Intet til. Jeg syntes,
De nok af Livet holdt.

PYRRHON.

Men desuagtet
Af meer end een Mund jeg bekræftet fik,
At ikke just saa sjelden der tillands
En viis og hellig Mand sig havde offret,
Og uden Tvang sig givet Døden selv,
Naar Sygdom eller Sorg ham overvælded.

ALEXANDER.

Men er Kalanus syg da?

HEPHÆSTION.

Han iaftes
Saa frisk var som en Fisk. Han høit jo sprælled
Og gjorde Larm ved Taflet.

PYRRHON.

Om hans Sygdom
Fortalte Slaven Intet.

HEPHÆSTION.

Høist naturligt!
Thi hvis os Pyrrhon Sandhed har fortalt,
Saa er min uforgribelige Mening,
At her Kalanus med sit Baal af Blaar
Dig Blaar i Øinene vil stikke - skræmme
Dig som et Barn med Trusel om sin Død,
Til Tak for den Paamindelse, du gav ham.

ALEXANDER.

Nei, nei, Hephæstion! Til et saadant Spil
Var ikke han istand. Som nys jeg sagde,
Du kjender Manden ei. Hvad troer du, Pyrrhon?

PYRRHON.

Som du, o Konge, troer jeg det er Alvor.

ALEXANDER.

Men Grunden til saa selsomt Raseri?

PYRRHON.

Ja, hvem forstaaer et fremmedt Instrument,
Hvis altfor spændte Strenge knap kan røres,
Før strax med Skurren Tonerne slaae over?

ALEXANDER.

Men hvad kan under Dagens Løb igaar
Ham reent da ud af Fatning have bragt?
Da han om Formiddagen mig forlod,
Var han jo vel tilmode. Selv ved Taflet
Holdt han jo gode Miner, dengang Mopsos
Faldt ham i Flankerne med sine Angreb;
Og min Paamindelse saa skaansom var,
At deri heller ei en Grund kan søges.

PYRRHON.

Dog frygter jeg, o Herre -

ALEXANDER.

Frygter? Hvad?

PYRRHON.

At du og ingen Anden er den Klippe,
Hvorpaa han her er strandet. Ingen Anden
Var mægtig til, saa dybt at virke paa ham,
Og sætte Sindet i saa stærk en Spænding,
At derved slig Beslutning kunde fødes.
Ja, hvorfor ikke Alt dig nu berette?
Det om hans Liv jo gjelder. Denne Mand
Saa rolig og saa afmaalt i sit Ydre,
At der er dem, der for en Olding tog ham,
Har med sit Hjertes hede Lidenskab
Sig kastet over dig. Ei blot han elsker,
Ei blot han ærer dig som Mand og Konge,
Men næsten som en Gud han dig tilbeder.
Dit Bifald og dit Mishag er ham Alt,
Et Ord af din Mund gjelder ham som Lov,
Et Vink af dig kan ham i Flammer sætte,
Ja, selv dit Navn som Trolddom virker paa ham.
Tro ei, at Fabler jeg dig forebringer;
Nei, hvad med egne Øren jeg har hørt,
Med egne Øine seet, jeg kun fortæller.

ALEXANDER.

Min vakkre Pyrrhon! jeg din Iver priser,
Hvorvel du intet Nyt mig der har sagt.
Men er Kalanus mig da ikke kjær?
Gav ei blandt mine Venner jeg ham Plads?
Sad ei tilbords han ved min høire Side?
Hvad vil du Mere?

PYRRHON.

Mon dog ei med Ord,
Skjøndt uforsættelig, du ham dybt har krænket?

ALEXANDER.

Nei tværtimod! Du veed jo, hvad der skete.
Kan end jeg have spøget med min Bordgjest,
119Jeg er dog vis paa, Spøgen var uskyldig,
Som mellem Venner den ved Bægret falder;
Og hvad Historien med Thais angaaer,
Da spored dengang jeg saalidt til Galde,
Saa det var sært, hvis mine Ord var bittre.
Jeg, som I Andre, kun blev overrasket
Ved Mandens pludselige Heftighed,
Hans Fagter, vilde Blik, og Sving med Kniven;
Thi af hans Ord forstod jeg blot, at Thais
Var *ham* forhadet og Alexander farlig.

PYRRHON.

Jeg mindes heller intet bittert Ord;
Og naar paa denne Viis det sig forholder,
Saa har jeg for min Gisning kun den Udvei,
At han dig vred maa troe; at ved sin Adfærd
Han nu for stedse troer din Gunst forspildt,
Troer sig for evig Kongens Venskab røvet,
For evig bortviist fra din Naades Solskin:
En Tro, der til Fortvivlelse har bragt ham.

ALEXANDER.

Nu, hvis der intet Andet er ivei'n,
Saa klares Sagen let. Vi vil gaae til ham,
Og ham berolige for denne Frygt.
Tag Kappen, Pyrrhon! Vi vil strax af sted.
Han i sin Eensomhed skal ikke længer
Sig plage med et Skrækkebilled, som
Endog ham jager ind i Baalets Luer.
Et venligt Ord, et Haandtryk skal ham vise,
Hvor lidt til Vrede Kongens Hjerter føler,
Hvor lidt nu Alexander bærer Nag,
Hvor lidt mit Venskab han igaar forspildte.
O, jeg forstaaer hans Tilstand! Nys lykkelig,
Og nu paa eengang haabløs og fortvivlet.
Afsted! Mig brænder Jorden under Foden,
Til jeg har væltet Stenen af hans Hjerter,
Og bragt i Ro hans vildtoprørte Sind.

HEPHÆSTION.

Udnævn ham til dit Skjødebarn, saa gaaer det.

PYRRHON.

Men sæt, det ikke gaaer?

ALEXANDER.

Faer nu du Skrupler?

HEPHÆSTION.

Naar blev ei Pyrrhons Tro af Tvivlen krydset?

PYRRHON.

De stille Vande har den dybe Grund.

ALEXANDER.

Desmere Grund til Haab. Bliv her, Hephæstion!
Tag dig af disse ærgerlige Breve.
120 Sæt Mærke ved, hvad mærkeligt dig tykkes,
Saa vil vi gjøre Regnskab op før Middag,
Thi fra Kalanus jeg er snart tilbage.
Og kom saa, Pyrrhon! Viis mig Veien til
Vor fælles Ven og til hans stille Hytte;
Den mørke Sky, der over Taget hænger,
Vil vi, som Phøbus, jage bort med Smil.

(Begge bort.)

121

FJERDE ACT

Hytten.

(KALANUS slumrende paa en Leibænk. Ved Hovedgjerdet hans Moder, viftende over ham.)

SANKARA.

Hvor har i Glemsel sig hans Smerte skjult!
Hvor let han drager Aande! Intet Spor
Af Nattens Strid formørker meer hans Aasyn.
Paa Panden dalet er den dybe Ro,
Paa Kind og Læbe Fredens Kys er trykket,
Mildt paa hans Øine tynger Søvnens Slør,
Saa gjennemsigtigt, at de lyse Drømme
Jeg skimter bag hans lukte Øienlaag.
O faure Søn! hvor rører du min Sjæl,
Mens her som Vogter for din Søvn jeg sidder,
Og efter Smertens vilde Kampe, lytter
Til Vuggesangen i dit Aandedrag.
Hæv, hæv dig, Hjerte! Nyd din Hviles Sødhed!
Udbred dig i hans Bryst, du Fredens Balsam!
Igjennemtræng hans Sjæl, du Haabets Lys!
Lad i sin Slummers Stilhed ham fornemme
Den samme Trøst, som Hjemmet tidt ham gav,
Naar efter Tordenveiret Stormen taug,
Naar Skoven drypped af de tunge Draaber,
Og Solen smulte til os gennem Løvet.
Han sukker - tys! Nei, Veiret dybt han hented.
Var det en Efterklang af Nattens Skræk,
En Gjenlyd af dens ængstelige Minder? -
O, for mit Øie jeg paany ham seer,
Som da han, fra Paladset vendt tilbage,
Hist gennem Hyttedøren traadte ind.
Ophængte just var disse snoede Krands;
Som i en Tempelhal, for Gudens Billed,
Opfyldte Blomsterduft og Virakskyer
Til festlig Velkomsthilsen hele Hytten;
I glad Forventning sad jeg her ved Lampen,
122 Og dobbelt slog mit Hjerte, da i Frastand
De velbekjendte Fodtrin nu jeg hørte.
Jeg allerede Offerskaalen greb,
Da - bleg som Døden, med forstyrret Aasyn,
Stod lig det brudte Rør han hist i Døren;
Med slukte Blik han mat sig saae omkring,
Hen over Gulvet skjælvende han skred,
Og for sin Sjæleangst fandt først han Ord,

Da her han for min Fod laa strakt i Støvet.
O, hvilke Timer vi da gennemleved!
Hvor bitter Qval! hvor høie Klageraab!
Og midt i dem hans dræbende Beslutning,
Der under Hjertets Oprør skjenkte ham
Den dybe Ro, hvormed han Døden hilste,
Og selv til Baalets Reisning gav Befaling. -
Du Evige! Du kjender Smertens Maal!
Du gav dit Offer Fred - du gød din Slummer
Ud over den til Døden viede Pande,
Og om din Salighed han nu vist drømmer.
Hviil - hviil, o Søn! Det er din sidste Slummer,
Din sidste Drøm i dette Drømmeliv.
Du gaaer i Døden, for at søge Brama,
For i hans Sandhedsvæld din Sjæl at bade,
Og jeg, din Moder, tør dig ikke standse.
Jeg fra hans Tempel i din Barndom rev dig,
Jeg ved hans Nærhed har dig skilt, og nu,
Nu da hans Røst fra Hjertets Dyb dig kalder,
Nu er min Ret forspildt, og paa mit Hoved
Min Skyld med Renter falder tung tilbage.
Vee mig! Har jeg saa haard en Straf fortjent?
Har fra det Gode da jeg bort ham draget?
Har Spiren i dens Ungdom jeg fordærvet,
At nu jeg høste skal saa bitter Frugt?
Blev ikke tidlig, efter Lovens Bud,
Til Fromhed han ved Bøn og Bod indviet?
Var ikke altid han et lydigt Barn,
En kjærlig Søn, en trofast Ven - en ivrig,
For alle Guder brændende, Tilbeder?
Var ei som Mennesket ham Dyret kjært?
Og Blomsten med sin Duft, og Skovens Konge,
Den høie Ceder, har han ei den elsket,
Og følt, hvor Bramas Aande den bevæged?
Har ei den store Aand han søgt i Alt?
Gik ei fra Dag til Dag han frem i Viisdom>
Ja, voxed ei i Hellighed hans Sjæl
123lgjennem mange Smerter, som vi deelte?
O, denne Sjælens Væxt, som tro jeg pleied,
Nu fra min Løn sig til min Straf forvandler.
Det stærke Skud fandt Jordens Kar for trangt,
Den hede Længsel Livets Buur for snevert;
Han iler bort - og i de Arme, som
Jeg strækker efter ham, jeg fast kun holder
Et elsket Billed, evig viet ind
Til Taarernes den mørke Skaberinde.
Bort, bort, I Taarer! See, hans Læbe smiler,
Hans Pande lyser med en hvidlig Glands.
O, denne Glands jeg fra hans Barndom kjender!
Selv i hans Vugge var den Glædens Forbud,
Naar han om Morgenens slog Øiet op.
Bebuder ogsaa nu den Dagens Fryd? -
O, var det muligt? Knap jeg tør det tænke.
Hvis i sin Slummer Sind han havde skiftet?
Hvis under milde Drømme Dødens Baand
Sig havde løsnet om det piinte Hjerte?
Hvis op han vaagned, for med mig at leve? -
Livsfriske Søvn, gjør ei mit Haab til Intet!
Tryk i din varme Favn ham dobbelt fast!
Med din Velsignelse hans Tinding krands!
Lad, styrket af dit Bad, mod Dagens Lys
Ham løfte med Frimodighed sit Øie:
Vandrosen lig, der hæver sig fra Dybet,
Der folder ud med liflig Kryderduft
Ved Solens Opgang sine friske Blade! -
Hvordan! Vil af sin Slummer alt han vaagne?

Hans Haand og Fod paa Leiets sig bevæger -
Han rører sig - hans Øienlaage hæves.

KALANUS
(seer omkring). Hvor er jeg da?

SANKARA.
Her, ved din Moders Side.

KALANUS.
Hvor har jeg været?

SANKARA.
Gjemt i Søvnens Nat.

KALANUS.
Nei, ingen Nat det var! En ly svarm Morgen,
Saa skøn, som aldrig den mit Øie saae.

SANKARA.
Et Glædesbudskab straalere i dit Blik.
Hvad er dig hændt, o Søn?

KALANUS.
Forunderligt!
Lukt var mit Øie, da saa klart jeg saae ham.

SANKARA.
Og hvem har i dit Drømmesyn du seet?

KALANUS.
Ham, som jeg søgte: Bramas Aabenbaring!
Nu først tilfulde jeg min Længsel kjender.

124

SANKARA.
Saa Drømmen dig din Tro tilbagegav?
Igjen en Gud dig blev den store Konge?

KALANUS.
Det var et Blendværk, født til Liv af Maja,
Men det er endt for evig. Han en Gud!
O, tilgiv mig, du høit Ophøiede!
Regn ei min Blindhed mig til Skyld! Jeg kjendte
Dit rene Billed ei.

SANKARA.
Hvad er det, Søn?
Hvem har du seet da i dit Syn? -

KALANUS.
O Moder!
En af de salige og store Guder.
Han stod paa Skyen, midt i Himlens Ring,
Og bag ham dæmred Morgenrødens Purpur.
Som Sneen var hans Klædning; gyldne Straaler
Omgav hans Hoved med et helligt Skjær;
Frem af hans Aasyn lyste salig Godhed,
Og da i Dybets Nat hans Blik mig traf,
Da smelted Hjertet i mit Bryst som Voxet,
Og i dets Svulmen hæved sig min Aand,
Paa eengang bævende af Frygt og fyldt
Af en usigelig og salig Glæde.

SANKARA.
Den lyser frem af dine vaade Blik.
O, tal! Forkynd mig Alt!

KALANUS.

Han vinked ad mig;
Men da jeg opad imod ham nu stræbte,
Gled i et bundløst Dyb min Fod tilbage.
Jeg sank, og sank, og i min Angst til Guden
Jeg sendte Suk paa Suk, om Hjelp i Nøden.
Da saa jeg ham - o, Moder, end jeg seer ham -
Da saa jeg ham, skjøndt fjern, i himmelsk Klarhed.
Mildt straalte mig hans Aasyns Glands imøde,
Og til et Blik, der al min Angst fortæred,
Med Kjærlighedens varme Røst han sagde:
Vær trøstet, Ven! Imorgen er du hos mig.

SANKARA.

Vidunderligt! Og Synet var forsvundet?

KALANUS.

Nei, uudsletteligt det for mig staaer.

SANKARA.

Et saligt Syn! Til Trøst for hele Livet.

KALANUS.

Til Trøst i Døden!

SANKARA.

Og for alle Sorger.
O, Søn! Nu vil i Haab vi leve -

KALANUS.

Leve?
Har du forglemt, at alt min Grav er bygget?
Mit hele Liv jeg vented Gudens Komme;
Han kommer ikke, før til ham jeg gaaer.

SANKARA.

Men hvorfor ile med den sidste Reise?

KALANUS.

Har ikke længst til Reisen jeg gjort Opbrud?
125Har ikke jeg paa Veien til ham været,
Fra den Tid, vi forlod den stille Hytte,
Og bytted Hjemmets Ro med Vandringsstaven?
Hvert Skridt i Tanken nærmere mig bragte.
Hvert fremmedt Sted var mig en Milepæl
Paa denne Pilgrimsgang til Gudens Bolig,
Ja, da igaar Paladset jeg betraadte,
Jeg alt mig troede midt i Helligdommen.
Saa langt mod Maalet er jeg skredet frem,
At ei Tilbagevei for mig der gives;
Saa lang Tid har jeg troet mig Himlen nær,
At Døden er mig let, mod Savnet af den.
Det gjelder om det sidste, store Skridt;
Men stakket Frist mig levner Bramas Villie.

SANKARA.

Men er hans Villie da din Qval?

KALANUS.

O Moder!
Forstaaer du Bramas Villie? Hvem forstaaer den?
Kun gjennem Tegn og Syner vi den ane.
Da jeg inat mig til hans Offer vied,
Da først i Hjertet jeg hans Fred fornam.

SANKARA.

Og vi skal skilles, Søn! og dine Hænder
Skal ikke trykke mine Øine til,

Og barnløs skal min Sjæl gaae ned i Graven.

KALANUS.

Det ogsaa dig som mig vil skjenke Fred,
Naar jeg idag mit Liv til Offer bringer,
Og rolig kan din Time du forvente.

SANKARA.

Troer du, jeg længe vil dig overleve?
Troer du, at disse aldersmatte Lemmer
Vil længe tyngge Jorden? Nei, o Søn!
Har først dit sidste Suk i Arv jeg taget,
Da paa min Pilgrimsgang jeg strax begynder;
Da lægger i Kamelens Mund jeg Bidslet,
Og ført af Barkas, ad den steile Bjergvei
Jeg atter Vandringen mod Øst begynder,
Til Grændsen af mit Ungdomsland jeg naaer.
Der vil i Templet jeg hver Skyld afbede,
Igjen med Roser krands mine Haar,
Som da jeg var den unge Tempeljomfru;
Og viet ind, som du, til Offerdøden,
I Gangesflodens Bølger ud mig kaste.
Da slumrer jeg i Flodgudindens Arme,
Indtil vi mødes i den klare Himmel.

KALANUS.

O Moder! det en bitter Vei dig vorder.
Og jeg dog bærer Skylden - jeg, som lokked
Dig bort fra Hjemmet.

SANKARA.

Din er Skylden ei;
126 Men hans, den Fremmede, som drog dig med sig,
Og med sin falske Guddomsglands dig daared.

KALANUS.

Kast Skylden ei paa Kongen; Maja var det,
Der lagde Tryllebindet om mit Øie.
Men hvem tør gaae irecte med sin Skjæbne?
Min Lod er kastet af den store Aand.

SANKARA.

Og min, o Søn! naar dig jeg efterfølger.
Hans Villie med os Begge kun fuldbyrdes.

KALANUS.

Saa lad hvert Suk forstumme! Hæv dit Blik,
Og lad dit eget fromme Værk dig trøste!
See dig omkring! Det var for Intet ei,
At Hytten her du som et Tempel smykked,
At du med Blomsterduft og Virakskyer
Indbød de Himmelske til Støvets Bolig;
Thi har en Gud ei virkelig sig viist?
Har i mit Syn jeg ikke klart ham skuet?

SANKARA.

For mig kun Dødens strenge Gud sig viste;
Og blev end denne Hytte dig et Tempel,
Dog som et Gravkapel mit Øie seer den.
Kun Glædens Liig er disse Blomster for mig,
Kun Minder om en Grav, der snart sig lukker.
Hist hænger jo Cypressens dunkle Krands,
Som jeg inat dig bandt - og her, o Søn,
Her sidde vi som Aander, alt afklædte
De Dødeliges Liv, det skjønne Haab.
Det ligger bag os som den svundne Glæde,
Og for os er kun Lidelsernes Nat.

KALANUS.

Men gennem Lidelsernes mørke Nat
Lyksalighedens Morgendæmring lyser.
O Moder, nu vær stærk! Har ikke selv
Du lært mig, at det Høieste kun vindes
Igennem Fristelser, og mange Smerter?
Var det ei Daarskab - Raseri, da nys
Jeg vilde gribe det Guddommelige,
Foruden at betale Løsningssummen?
Nei, Sandhed lærte mig det rene Syn!
Først sænket ned i Taarer - først bestedt
I dybest Nød, fornam jeg Gudens Hilsen:
Vær trøstet, Ven! Imorgen er du hos mig.

SANKARA.

Imorgen - vee mig!

KALANUS.

Nær er Offertimen;
Men at jeg reen kan møde for den Rene,
Saa vie mig ind til Døden med din Bøn.

SANKARA.

Jeg vie dig til Døden! dig, o Søn,
Som mig jo skulde bringe Dødeoffret -

KALANUS.

Men som vi bytted Skjæbne, Pligt vi bytted.
127Nu er det mig, hvis Sjæl til Bistand trænger.
- Her for din Fod jeg knæler. Krands mit Hoved!
At ikke Offrene paa Bramas Alter,
Der bæres frem i festligsmykke Kar,
Skal gjøre mig i Dødens Stund tilskamme.

SANKARA

(reiser sig). Vidunderligt! - Saa dertil er det kommet,
At jeg, som under Hjertet har dig baaret,
Som har med Smerte dig til Verden født,
Som i de unge Aar med Fryd dig ledte,
Som gennem Tiden groede sammen med dig,
Saa vi til samme Sjæl og Hjerte blev:
At jeg i dig mit eget Liv skal offre! -
I kræve store Ting, I Himlens Magter!
Men hvo tør vægre sig, naar Budet lyder?
Hvo stride mod, naar først I høit har talt?
- Søn, Søn! hav ingen Frygt for dette Suk!
Ei meer din Moders Klage skal du høre!
Som jeg i Livet var dig tro, skal trofast
Jeg staae dig bi i Døden.
(Hun griber Krandsen, Salvekrukken og Offerskaalen.)
Paa din Isse
Udgyder her jeg Vandets køle Strøm,
Uskyldigheds og Reenheds klare Billed.
Saa let som Vandets Dele her opløses,
Opløse sig dit Legems Elementer,
Naar Støvets tunge Dragt du kaster af!
Saa let som Draaben sig fra Draaben skiller,
Adskille sig fra Formen Jorde-Stoffet,
Mens ætherklar din Sjæl iveiret stiger!

KALANUS.

Det skeep, o Moder! skeep, som nu du siger.

SANKARA.

Her jeg med Olie dine Lokker salver,
Dig salver Pandens Bue, Tindingdybet,
Og Hjernens Hvælving, Tankens faste Huus.

Naar snart i Angst din Sjæl sit Fængsel bryder,
Da hæve Vellugt sig af Flammehavet,
Og i din Død de Himmelske forsone
Med hellig Duft, som Bod for Fortids Synder!

KALANUS.

Det skee, o Moder! skee, som du forkynder.

SANKARA.

Og her, o Søn, jeg slynger om dit Hoved
Cypressens dunkle Krands, til Offersmykke!
Den vorde Brama kjær, og mildt hans Øie
laften den bestraale! Men for os
Den tolke Gjensynsmødet, naar vi samles,
Udløst fra Gravens Mulm og Jordens Qvaler.

128

KALANUS.

Det skee, o Moder! skee, som nu du taler.
(*Staaer op.*)

SANKARA.

Til Døden, Søn, jeg her indviet har
Det Hoved, som saatidt jeg har velsignet.
Nu gaaer jeg bort, dig Badet at berede,
At og dit Legem, lydeløst og pletfrit,
Du bringe kan den Hellige til Offer.

KALANUS.

Ja gjør det, Moder!

SANKARA.

Bliv i Bøn tilbage!
Naar Alt er rede, Bud jeg her dig sender.

(Bort.)

KALANUS

(*efter en Pause*). Vel, at du gik! Hist over Veien seer jeg
En Mand med raske Skridt sig Døren nærme;
Han vil forstyrre Freden, som vi vandt.

(Sætter sig paa Løibænken, med Haanden for Øinene.)

(Alexander træder ind, fulgt af Pyrrhon.)

ALEXANDER

(*endnu i Døren*). Der har vi ham! Mit første Blik ham traf.
Og see, bekrandset!

PYRRHON.

Ja, med Sorgens Krands.
Den dækker Panden, just som Haanden Øiet.

ALEXANDER

(*nærmer sig*). Kalanus!

KALANUS

(*seer op*). Herre!

ALEXANDER.

Hvordan staaer det til?
Hvorledes har du det, min vakkre Ven,
Her i din Eensomhed og stille Hytte?
Du stjal igaar dig fra vort Selskab bort;
Var det af Træthed, eller blot af Lune,
At du dig unddrog fra den muntre Fest?

KALANUS.

Nei, Herre!

ALEXANDER

(*sætter sig hos ham*). Nu, hvad var da Grunden, Ven?
Du seer, jeg kommer hid, dig at besøge.
Lad i Fortrolighed os tale sammen.
Jeg har inat dig savnet. Slet kun smager
Mig Glæden, er jeg skilt fra mine Venner:
Og da blandt dem du nu har Gang og Sæde,
Hvi holdt du ikke Trop og fulgte med?

KALANUS.

Min Sjæl sig følte syg.

ALEXANDER.

Da var den karsk
Og veltilmode dog igaar før Middag.
Men jeg kan tænke det: den lille Mislyd
Ved Middagsbordet har dit Sind forstemt.
Det lod jo fast, som trodsed vi hinanden,
129 Som du og jeg fra Venner bleve Fjender.
Men lad ei Tanken derom nu dig ængste;
Saa let forspildes ikke Kongens Venskab,
Thi Alexanders Gunst er ei som Vinden,
Der blæser snart i Øst og snart i Vest,
Og hvert et Øieblik af Lune skifter;
Vær derfor rolig, og hav ingen Frygt!

KALANUS.

Og hvorfor Frygt?

ALEXANDER.

Du her det hørte jo.
Du kunde troe mig vred - fortørnet paa dig;
Men som jeg sagde, hav ei Frygt derfor.

KALANUS.

Den Frygt jeg næred ei. Hvi skulde du
Vel være vred paa mig? Jeg, som dig elsked,
Som i mit Hjerte Dag og Nat dig bar,
Som over alle Andre høit dig æred,
Som i din Fristelse til Hjelp dig ilte,
Og selv tilbagestødt ei følte Nag.

ALEXANDER.

Saa du for Tabet af min Gunst ei frygted?

KALANUS.

Nei, ingensinde.

ALEXANDER.

Pyrrhon! Hører du?
Din Gisning reent slog fejl. Saalidt i Angst
For Tabet af mit Venskab er vor Mand,
At naar vi see os til, det mig nok bliver,
Der er i Gjeld til ham for svegen Pligt.

PYRRHON.

Nei, store Konge! Af ham selv du hørte,
At sjælesyg han var, og Grunden dertil -

ALEXANDER.

Ja, Grunden han os selv fortælle kan!
Siig mig, Kalanus - men vær nu oprigtig -
Af hvilken Sygdom lider da din Sjæl?

KALANUS.

Af ingen Sygdom.

ALEXANDER.

Hvad? Af ingen Sygdom?

KALANUS.

Igaar til Døden den sig følte syg,
Men karsk, som aldrig, den idag er vorden.

ALEXANDER

(springer op). Hvad siger dette gaadefulde Ord?
Veed du, at utaalmodig fast du gjør mig
Med disse sære Svar. Syg eller ikke,
Du for din Adfærd her maa staae til Regnskab.
En selsom Sag er kommen mig for Øre.
Af Folk, som ude var i Palmelunden,
Jeg har erfaret, at et Baal der reises,
Hvorpaa det hedder, du idag vil døe.

KALANUS.

Ja, Herre! det er Sandhed.

130

ALEXANDER.

Sandhed?

KALANUS.

Ja.

ALEXANDER.

Men denne Dag din Sandhed gjør til Løgn.
Hvad du beslutted, faaer du ei fuldbyrdet.

KALANUS.

Vil du mig hindre?

ALEXANDER.

Netop jeg, Kalanus!
Troer du maaskee min Arm og Haand forkortet?
Det var for større Ting, end for at tvinge
En Daares Sind, og for et Baal at slukke,
At Alexander vandt sin Seierskrone.

KALANUS.

O Konge! Her din Magt ei strækker til.

ALEXANDER.

Vi faae at see.

KALANUS.

Hvor er da Magtens Midler?
Har du min Villies Nøgler i din Haand?
Kan for min Hu du give Love? styre,
Som Roret Skibet, mine Tankers Løb?
Kan Følelsen i dette Bryst du lænke,
Og sætte Dæmning for mit Hjertes Strøm?

ALEXANDER.

Jeg kan det, ja! og du skal det erfare.
Tvang aver Børn, og du et Barn er vorden.

KALANUS.

Dog kan jeg rolig see paa dig, som leger
Med tomme Trusler, der kun skræmme Børn.

ALEXANDER.

Du bleven er forvænt, jeg mærker nok.

Men at der Alvor er i disse Trusler,
Det førend Solnedgang du prøve skal.

KALANUS.

Hvad vil du gjøre mig, du stærke Konge?
Mig binde, lænke, slutte dybt i Fængsel?
Troer du at Døden ikke trænger ind
Igennem Fængselsmuren, naar jeg kalder?
Troer du en Sjæl kan leve, som vil døe?

ALEXANDER.

Men denne Villie jeg forstaaer at kue.
Du vil mig trodse, men jeg før har bøiet
En Nakke, mere stolt og stiv end din.
Du er min Mand, og du mig Troskab skylder,
Du af mit Brød har spiiist, har fulgt mit Banner;
Du lyde maa mit Bud, hvis ei skal Straffen
Dig lære Lydighed.

KALANUS.

Vil du mig straffe?
Troer du jeg frygter, hvor jeg meer ei elsker?
Vil dette Dødens Kjød maaskee du spæge,
Af disse Lemmer pine Blodet ud,
131 Med Qval og Smerter ængste dette Hjerte?
Hvor er en Qval, som du kan mig tilføie,
Der maaler sig med den, som selv jeg vælger,
Naar jeg i Flammehavet dukker ned?

ALEXANDER.

Afsindige! Men det skal aldrig skee.
Her sværger jeg ved Zeus -

KALANUS.

Sværg ei, o Konge!
Træk i saa dybe Folder ei din Pande,
Rynk ei saa mørkt dit Bryn, og lad dit Blik
Ei Slag i Slag som Lynet her mig ramme!
Hvorned har jeg da syndet imod dig?

ALEXANDER.

Dit Vanvid og din Trods er Synder nok;
Men denne Trods med Roden jeg oprykker.
Og frygter du end ei mit Venskabs Tab,
Du lære skal at frygte for min Vrede.

KALANUS.

Din Vrede? Ja, i dine Blik og Ord
Ustyrligt, men dog klart, dit Sind sig maler.

ALEXANDER

(gjør et Skridt fremad). Du føier Haan til Trods -

KALANUS.

Hvad vil du mig?
Er du ei meer dit eget Hjertes Herre?
Som Manden, der til Hestehalen bindes
Og slæbes af det vilde Dyr afsted,
Saa drager her dig Lidenskabens med sig,
Og villieløs, afmægtig er du vorden.

ALEXANDER

(løfter Haanden). Ha, Slave!

PYRRHON.

Herre -

ALEXANDER.

Ogsaa du! - Hvad vil du?

PYRRHON.

Husk paa din egen Ære.

ALEXANDER.

Aldrig før,
Som denne Mand, en Dødelig mig tirred.

KALANUS

(for sig). Forunderligt! Var det den Gud, jeg tilbad?

PYRRHON

(til Kalanus). Opir ei mere Kongen!

KALANUS.

Hør mig, Konge!
Og tving de vilde Stemmer i dit Bryst.
Skal vi ved Dødens Port da vorde Fjender?
Skal med tilhyllet Hoved bort jeg gaae,
Mens som en Steenregn dine Ord mig følge?
Nei, ikke saadan! Lad i Fred os skilles,
At vi som Venner mødes kan engang,
Naar ogsaa du betræder Lysets Bolig.

132

ALEXANDER.

Hvad siger du?

KALANUS.

Ræk mig din Haand, o Herre!
Kun som Tyran et Øieblik jeg saae dig.
Her i mit Hjerte staaer et andet Billed,
Som, hvad end hændes, ei kan slettes ud.
Jeg veed det: du er ikke blot en stor og vældig
Krigsfyrste, Jordbetvinger, Verdenshersker,
I Mod og Kraft, i Aand og høie Evner,
Maaskee blandt Mennesker den Allerstørste,
Men og en ædel, en høimodig Mand.
Mod denne Mand til Afsked jeg mig vender,
Og fyldt af Fortidsmindet her jeg beder:
Ræk mig din Haand som Ven!

ALEXANDER.

Som Ven, Kalanus!
Men ei til Afsked. Som en Venskabsprøve
Jeg her forlanger, at dit Liv du sparer;
Thi hvortil nytter mig den døde Ven?

KALANUS.

Til Lys paa Dødens Vei. Paa den jo skinne
De forudgangne Venner os imøde,
Og klare Natten som et Morgenskjær.

ALEXANDER.

Men meer i Livet, end i Døden, trænger
Jeg til dit Øies Lys. Brug dette Lys!
Forjag de mørke Griller! Driv den bort,
Den dunkle Taage, som dig skjuler Livet!
See dig omkring i Dagens friske Glands,
Og bliv hos os i Dagen!

KALANUS.

Natten kalder,
Og mere høit endnu mit Hjertes Røst.

ALEXANDER.

Men denne Røst bedrager dig, Kalanus!
Jeg veed det vist, og har du Tillid til mig,
Da glem den lokkende Sirenestemme,
Som vil dig drage ned i Undergangen,
Og hør paa mig, som ikke vil dig skuffe.
Du kaldte nys mig en høimodig Mand,
Og at du ei tog fejl, min Daad skal vise.
Bliv her hos os, paa denne Jordens Skive,
Der vel, som Alt, har sine Brøst og Bræk,
Men af den gyldne Phøbus dog bestraales:
Bliv her hos os - hos mig - bliv Kongens Ven,
Ja, meer end Ven: bliv Alexanders Broder,
Og udvælg mellem Asiens Riger det,
Hvis Glands og Herlighed dig frister meest!
Dit er det, Ven! Ja, ved min Faders Hoved,
133Jeg her det sværger: dit er dette Rige!
Din er den gyldne Throne! Dit er Sceptret!
Dig hører Rigets Skat og Folket til!

KALANUS.

Vil du mig spotte, Herre?

ALEXANDER.

Frygt kun ikke!
Troer du maaskee, jeg bryde skal mit Ord?
Du har min Ed. Og hvem vil mig forhindre?
Tilhører ikke Asiens Krone mig?
Er ikke alle disse Riger mine?
Kan jeg med Mit ei gjøre, hvad jeg vil?

KALANUS.

Behold din Krone, Konge! Som dit Rige,
Behold dets gyldne Skat! Kun før vi skilles,
Ræk eengang end mig Haanden til Farvel!

ALEXANDER.

Saa du forkaster mine Tilbud, Ven?

KALANUS.

Ja, Herre! Dine Riger er for smaa,
For snever Kronens Ring for denne Pande,
Der alt sig smykket har med Dødens Krands.

ALEXANDER.

Ved Zeus! Du mig forbauser ved din Trods.
Hvad større Offer da forlanger du?
Hvad skal jeg gjøre, for dit Sind at bøie?
Du skyder mine Gaver bort, og fattig,
Ja næsten som en Tigger, staaer jeg for dig.
Skal ned i Støvet jeg maaskee mig kaste?
Skal for din Fod jeg knæle? Haardt det falder;
Det var da første Gang, at Alexander
For nogen Dødelig fik bøiet Knæ.
Men endnu aldrig mig en Mand beseired!
Du skal ei sige, du rev Palmen fra mig,
Og vandt din Krands i Kamp med Verdens Herre.
- Her for din Fod jeg ligger, stolte Mand,
Og om dit Liv, som om en Gunst, dig trygler!
Har ogsaa du en Gnist nu af det Høimod,
Som nys du priste, da bønhør din Ven,
Og med dit Haandslag siig mig Ja!

KALANUS.

O, Herre!
Hvad skal jeg svare dig? Kun Taarer har jeg.
Hvad hjælper mig, at du i Støvet knæler?
Hvad hjælper Alt, naar du er ingen Gud?

ALEXANDER.

Naar jeg er ingen Gud -

KALANUS.

Ja, Herre! Ja,
I dig forgjæves jeg jo Guden søgte.
Det er jo Guderne, jeg higer efter,
Til dem jeg vandrer hjem.

134

ALEXANDER

(reiser sig). Hvordan, Kalanus!
Saa jeg er dig for ringe, som jeg er?
Saa til dit Storhedsmaal kun halvt jeg rækker,
Ja neppe det engang, naar ret vi see?
Nu, ved Olympens Stjerner! ingen Mand
Forstod som du den Konst, mig at ydmyge. -
Men lad det være godt! Hvad vil jeg mere?
Hvad meer har jeg at sige? Denne Mand
Er fast som Steen, og vi er Kjød og Blod,
Og tør ei maale os med Guden i ham.
Bliv her tilbage, Pyrrhon! Mine Ord
Gjentag for denne Mand med bedre Virkning!
Min Villie, ham betræffende, du kjender.
Du viger ei herfra, før vel betænkt
Han har sin Pligt, og førend han i hvert Fald
Opgivet har Beslutningen, at døe.

PYRRHON.

Du gaaer?

ALEXANDER.

Mit Hverv er endt. Til Borgen gaaer jeg;
Der bringer du mig Svar, og snarest muligt.

(Bort.)

(Pyrrhon sætter sig hos Kalanus paa Løibænken.)

PYRRHON

(efter en Pause). See op, Kalanus! Kongen alt er borte;
Han gik af Døren ud, i Sindet krænkent.
Yi er alene, løft kun frit dit Øie!

KALANUS.

Hvad vil du mig?

PYRRHON.

Fuldbyrde Kongens Villie,
Og liste dig dit Forsæt ud af Hjertet.

KALANUS.

Er Pyrrhon større da end Alexander?
Troer du, at du formaaer, hvad han ei mægted?

PYRRHON.

Jeg har en Tvivl derom.

KALANUS.

Saa piin mig ikke,
Og dog forgjæves. Døden er mig vis.

PYRRHON.

Da vil jeg ikke spille Bødlens Rolle,
Og her forbittre dig de sidste Timer.
Alt før vi kom, jeg frygted Sagens Udfald,
Og nu, da din Beslutnings Grund jeg kjender,

Og veed, at det er Guderne du søger:
Nu jeg begriber, hvorfor du vil døe;
Thi det er ganske vist, paa denne Jord
Du kun forgjæves leder efter Guder.

KALANUS.

Dog har de vandret her.

PYRRHON.

I gamle Sagn,
Men det er længe siden. Nei, Kalanus!
Paa Jorden gaae kun Mennesker af Jord,
Imellem hvem, for Spøg, vi Nogle kalde
135 Halvguder og Heroer. Du gjør klogt,
At søge Guderne paa andet Sted,
Og i et andet Liv - hvis Livet findes.

KALANUS.

Troer du det ei?

PYRRHON.

Der gives dem, som troe det,
Og dem, som ikke troe det. Godt det var,
Om ogsaa jeg din faste Tro nu røkked;
Thi sæt, du dristig voved Dødens Spring,
Og Livet efter Døden var et Intet?

KALANUS.

Jeg frygter ei dit Intet. Som en Fortid
Før dette Jordliv Sjælen har besiddet,
Saa sikkert ogsaa den en Fremtid har.

PYRRHON.

Men hvordan er dens Fremtid da beskaffen?
Hvor gaaer den hen i Døden?

KALANUS.

Villieløs
Den føres bort til Dødedomrens Hjem.
Der staaer optegnet hver en Livets Gjerning,
Og der Retfærdighed afsiger Dommen.

PYRRHON.

Det kan jeg tænke mig; men nu, Kalanus,
Din egen Sjæl - hvad har da den ivente?

KALANUS.

Hvi spørger du?

PYRRHON.

Ei blot af Videlyst,
Thi gik du bort, jeg veed, jeg vilde savne
Dit Venskab og dit mandigfaste Sind.
Betænk dig, før det sidste Skridt du gjør!
Husk, det ei Sjælen, som Begreb nu gjelder,
Thi med Begrebet Tanken frit jo spiller,
Og vover Alt, da Tabet føles ei.
Men her din hele Fremtid staaer paa Spil;
Hvor gaaer du hen? Hvad venter dig i Døden?

KALANUS.

Det Bedste, haaber jeg. Forvist jeg haaber,
At for min Synd mit Jordeliv betaler,
Saa ei til flere Vandringer jeg dømmes,
Men løst fra Støvet gaaer til Himlen op.

PYRRHON.

Og der i Himlen slaaer du dig til Ro?

KALANUS.

Troer du, at Sjælen hviler, naar selv Guderne
Beständig høiere mod Maalet stræbe?

PYRRHON.

Saa Maalet ligger høiere end Himlen? -
Til hvilken Verden hører da din Himmel?

KALANUS.

Til den, hvorover Maanens Vexellys
Som Undergangens blege Vidne vandrer.

PYRRHON.

Skal denne Verden da maaskee forgaae?

KALANUS.

Alt under Maanens Skive skal forgaae:
Det Levende og Døde, Jord og Himmel.
Alt kaster Tiden stykkeviis paa Baalet,
Før allersidst den sig fortærer selv.

136

PYRRHON.

Da gad jeg vide, hvad der bli'er tilovers,
Og hvordan om et Maal du tale kan.

KALANUS.

Hvad er jer Kundskab, naar du ei det veed?

PYRRHON.

Ved Zeus, Kalanus! stor er ei vor Kundskab.
Hvad bedst vi veed, er at paa Livets Baad
Hen imod Dødens dunkle Kyst vi seile.
Men lad mig høre, hvad der bli'er til Rest!

KALANUS.

Den lyse Verden ovenover Maanen,
Den uomskiftelige Ætherhimmel,
Hvor Livets Skaber, der lig Edderkoppen
Udspinder Alting af sit eget Væsen,
Boer skjult for Øiet i det rene Lys!
I ham du har Begyndelsen og Enden,
I hans Begjæring, Attraa, Tørst og Hunger,
Den store Skjæbne, som omfatter Alt.
Han aanded ud sit Væsens dybe Længsel,
Og af hans Mund udgik en salig Strøm
Af Guder og af ætherklare Aander;
Hans Hjerte tørsted efter rene Sjæle,
Og den forfængelige Verden skabtes
Til Luttringssted for de fra Lyset faldne;
Han hungrer efter Livet i dets Fylde,
Og som en Dunst opløses alle Former,
Og alle Sjæle gaae igjen tilbage,
Til Næring for det Væld, hvoraf de sprang.

PYRRHON.

Og det er Det, som du for Maalet kalder?

KALANUS.

Veed du et større Maal, end at optages
I Bramas evige Væsenhed og Liv?

PYRRHON.

Og ved at døe, du dette Liv dig nærmer?

KALANUS.

Ja, Ven! i Gudernes, de lyses, Samfund;

I deres Spor jeg nærmer mig hans Bolig.

PYRRHON.

Men lang er Veien vist til Bramas Bolig;
Naar vil I Maalet naae?

KALANUS.

Naar naaet er Maalet
Med denne dødelige, dunkle Verden,
Ved alle Sjæles Luttring - naar forsvundet
I Æthrens Lys er Sjælens sidste Hylster,
Og Alles Liv kun er den rene Aand.

PYRRHON.

Du veed at svare. Men endnu et Spørgsmaal;
Thi trods den Sikkerhed hvormed du taler,
Du tykkes mig en Nattevandrer lig,
Der skrider frem i sine dybe Drømme,
Til, vakt medeet, han ligger sønderknuust.
Af hvilke Kilder øste du din Indsigt
I Guders og i Menneskers Natur?
Og hvorfra fik i Tankens Mulm du Lyset,
137Der klarer dig din Fortid som din Fremtid?
Maaskec du nævner Eders hellige Hymner,
Jer Lovbog og de gamle Gudesagn,
Maaskee den gængse Tro blandt Eders Vise;
Men vore Viismænd har en anden Tro,
Og vore Gudesagn er stik mod Eders,
Og hvad af gamle Ord vi har tilbage,
Kun stemmer slet med Eders Skrifers Udsagn.
Hvor er da Sikkerhed i disse Tvivl?
Og selv om du dit Eget foretrækker,
Er det ei Raseri, sit Liv at vove
I Tillid til hvad Oldtids Vise lærte,
Naar hele Sandhedspantet blot er Ord?

KALANUS.

Du drager Tankerne til mange Sider,
Og kun ved Eet de burde dvæle nu.

PYRRHON.

Jeg fegter for det Liv, som bort du kaster.
Hvor er Beviset for at ei du feiler?

KALANUS.

Her i mit Hjerte, Ven! Mit hele Liv
Var jo en Løgn - jeg havde ikke levet,
Ei seet og hørt, ei tænkt og følt og aandet
Var det ei Sandhed, som jeg troede paa.

PYRRHON.

Da gad jeg vidst, hvoraf du Brama kjender,
Som selv du kalder skjult?

KALANUS.

Af Alt omkring mig!
I hvert et Blik jeg mødte jo hans Syn,
Hans Hørelse i hvert et opladt Øre,
Hans dybe Aandedrag i hver en Luftning,
Hans Tankes Lys i Mennesket, hans Drømme
I Dyrets og i Plantens dunkle Sjæl.
Og boer ei i mit eget Bryst hans Længsel?
Ja, hører ei hans Røst jeg netop nu?
Høit fra mit Hjertes Væg igjen den klinger:
Kalanus, kom! Kalanus, kom! Jeg længes.

PYRRHON.

Forunderligt! -

(Barkas træder ind.)

BARKAS.

Din Moder, Herre! sender Bud og Hilsen:
Beredt er Badet og din Offerklædning.

KALANUS.

Siig, at jeg kommer.
(*Barkas bort.*) (*Til Pyrrhon*). Vore Veie skilles;
Men modtag for dit Venskab først min Tak,
Og vil endnu du tjene mig, da sørg for,
At uforstyrret og af Ingen hindret
Min Pilgrimsgang iaften jeg fuldender.
Skaf mig i Dødens Time Dødens Ro!
138 Bønfald i mit Navn Kongen! Tving hans Høimod,
Selv mod hans Villie, til den sidste Naade!
Hvad jeg forlanger, er kun Gravens Fred.

PYRRHON.

Saa din Beslutning er urokkelig?

KALANUS.

Urokkelig og fast.

PYRRHON.

Nu vel, Kalanus!
Skjøndt denne faste Villie mig bedrøver,
Og Raseri mig din Beslutning tykkes,
Jeg dog hos Kongen gjøre skal mit Bedste.
Men naar du endelig vil døe, hvi vælger
Du ei en anden, mindre qualfuld Død?

KALANUS.

Troer du, at jeg ved Selvmord vil mig plette,
Paa samme Tid jeg søger Gudens Favn?
Troer du, at Andet end den rene Flamme,
Den himmelvendte, tør mod Himlen bære
Det Offer, der behage skal hans Blik?

PYRRHON.

Saa du har intet Valg?

KALANUS.

Mit Valg er truffet.
Farvel! Modtag en Vens det sidste Haandtryk.

PYRRHON.

Og mit igjen! - Nei, vend dig ikke fra mig!
Har ei til Kongen du et Afskedsord,
Der læge kan det Saar, du nylig slog ham?

KALANUS.

Er ei Herolden jeg paa Kongens Vei?
Siig ham, at snart i Babylon han naaer mig.

(Gaaer.)

PYRRHON

(*ene*). Hvad vil det sige? Spaaer han Kongens Død?
Og hvilket selsomt Blik ledsaged Ordet,
Som skued dybt han i den skjulte Fremtid! -
Men hvortil Grubien, hvor dog Alt er Gaader?
Der sætter ind sit Liv han paa sin Tro,
Og vover Sjæl og Legem i et Spil,
Hvori knap en Obol jeg vilde vove.
Er ham det eller mig, som her er blind?

Ham eller mig, som kommen er paa Vildspor?
Ham eller mig, som dybest gaaer i drømme? -
Er der da Vished midt i Uvisheden?
Ja, Eet i denne Uvished er vist!
Eet har jeg lært af denne Mands Exempel,
Der lig et Fyrtaarn mellem Skær og Klipper
Sig hæver over alle Tvivlens Bølger,
Og viser Maalet og den sikke Havn;
Af Alting høiest er det faste Sind,
Det i sin Fasthed villiestærke Hjerte!

(Bort.)

139

Sal i Paladset.

(Hephæstion ved Bordet. Alexander gaaende frem og tilbage.)

ALEXANDER.

Hvor langsomt kryber Tiden! Skridt for Skridt
Jeg driver den foran mig, og endnu
Er ikke Pyrrhon med sit Budskab kommen.
Hvi nøler han? Jeg, i den samme Tid,
To Gange havde Veien lagt tilbage. -
Men jeg kan tænke mig, det koster Møje,
Før han faaer Bugt med denne stive Villie,
Der som et rustent Fløi staaer haardt imod.
Hvor heldigt, at jeg traf paa Meleager,
Og strax til Palmelunden ud ham sendte:
Han med sit Mandskab vogter Graven for mig,
Saa jeg fra den Kant dog er sikker.

HEPHÆSTION.

Sæt dig!
Naar her vi tage fat paa vor Forretning,
Vi med det Samme laane Tiden Vinger.

ALEXANDER.

En anden Gang! laften eller -morgen!
Hvad hjalp det, jeg tog fat paa disse Breve?
I hvert et Ord jeg læste dog »Kalanus«,
Saa dybt staaer Navnet prentet i min Sjæl.

HEPHÆSTION.

Som en thessalisk Hex han dig fortrylled.
Man skulde næsten troe, han havde rakt dig
En Elskovsdrik, da sidst du talte med ham.
Den Gnist af Kjærlighed, du næred for ham,
Er blusset op jo til en mægtig Flamme:
Du aander og du lever kun i ham.

ALEXANDER.

Det undrer dig? Er du da selv ei skinsyg
Paa denne Mand, der røve vil din Ære?
Der forud ta'er den Hæder i Beslag,
Som Eftertiden ellers gjemte til dig;
Der af Beundringens den rige Krands
Kun et Par visne Blade vil dig levne.
Troer du, Hephæstion og Alexander
Som Stjerner af den første Rang vil skinne,
Naar med sit Ildhav han dem overstraaler?
At ei i Støvet vi maae stige ned,
Naar han til Rang med Guder sig opsvinger?
Nei, Ven! Som det gaaer Spandene i Brønden,
Gaaer det med dem, der søge Hæderskroner:
Den Enes Stigen er den Andens Fald.

HEPHÆSTION.

Det havde sidst af Alt jeg ventet høre.
Du skinsyg paa Kalanus? Fast det er,
Som frygted Ørnen for at overflyves
Af Spurven eller Duen.

ALEXANDER.

Daarligt truffet!
Thi denne Mand er Spurv saalidt som Due.
Igaar jeg døbte ham med Svanens Navn,
Og Svanen vel med Ørnen tør sig maale.

HEPHÆSTION.

Saa stæk dens Vinger, hvis dens Kraft du frygter.
Tving ham til Lydighed.

ALEXANDER.

Det er min Hensigt.
Jeg Meleager gav bestemt Befaling.
Imod min Villie vil der Intet skee.

HEPHÆSTION.

Af hvilken Grund endnu da saa urolig?

ALEXANDER.

Fordi hans Billed mig for Øie staaer,
Fordi hans Røst bestandig lyder for mig,
Og vækker mægtig Gjenklang i mit Bryst.
Du skulde seet og hørt ham! Ingensinde
Har noget Lignende jeg hørt og seet.
Forunderligt! Jo høiere til Randen
Han med den bittre Drik mig fyldte Skaalen,
Desmeer Beundring indgød han mit Hjerte,
Og desto kjærere han selv mig blev.

HEPHÆSTION.

Er det ei, som jeg sagde? skjulte Konster!
Men godt, at du slap ud af Tryllekredsen,
Og dog fik Tid, at tage din Beslutning.

ALEXANDER.

Ja, hvad jeg gjøre vil, jeg selv ei veed.

HEPHÆSTION.

Du nys det vidste jo.

ALEXANDER.

Hvad hjælper Tvang til?
Hvad nytter den?

HEPHÆSTION.

Saa du er bleven raadvild?
Det ligner dig saalidt, at Hexeriet
Jeg ogsaa her maa give Skylden.

ALEXANDER.

Let sagt!
Men naar var en Beslutning mere svær? -
Gaaer jeg i Kamp med aabenlyse Fjender?
Paa hvilket Sted er denne Kæmper saarbar?
Mod hvilken Side retter jeg mit Angreb?
Med hvilke Vaaben gaaer jeg ham paa Livet?
141 Kan her af Vold og List jeg gjøre Brug,
Naar hidtil Ord og Bønner jeg har anvendt?
Og fremfor Alt, kan fjendsk og trædske jeg handle
Mod Den, der er mig dyrebar som Ven?

HEPHÆSTION.

Ja, det er netop Knuden.

ALEXANDER.

Løs den for mig!
Viis mig en Udvei! Jeg maa frelse ham.
Jeg blev utrøstelig, hvis ei det skete.

HEPHÆSTION.

Vi holde Raad, naar Pyrrhon er tilbage.
Maaskee han Hjelpen bringer.

ALEXANDER.

Pyrrhon! - See,
Sanduhrets Viser strax er løben ud;
Det næsten Middag er, og ei han kommer.

HEPHÆSTION.

Taalmodighed mig Ørknens Sandhav lærte.
Kom, køl din Længsel med et Bæger Viin!
Naar gjorde vel Forventning dig urolig?
Selv før en Slagdag som et Barn du sov.

ALEXANDER.

Det var en anden Sag! Da drømte jeg
Forud om Siren, der mig aldrig svigted.
Nu er det anderledes. Tvivl og Frygt
Mit Hjerte gyngte som paa høie Bølger.
Det er, som hæse Varselskrig jeg hørte,
Som Alt mig spaaede Nederlaget - Tys!
Var det ei Fodtrin, som paa Gangen lød?
Der kommer Nogen
(aabner Døren) Pyrrhon!

PYRRHON

(træder ind). Her, min Konge!

ALEXANDER.

Naa, endelig! Hvi tøved du saalænge?

PYRRHON.

Paa Veien hid min Fod har ei sig hviilt.
Jeg kommer lige fra Kalanus -

ALEXANDER.

Ha!
Og bringer gunstigt Budskab?

PYRRHON.

Som man ta'er det.

ALEXANDER.

Han efter mine Ønsker har sig føiet?

PYRRHON.

Nei, fast ved sin Beslutning han forbliver.

ALEXANDER.

Hvordan! Han trodser end?

PYRRHON.

Han trodser ei;
Det er hans Villie kun, som ei kan rokkes.

ALEXANDER.

Men jeg den bryde skal, kan ei den bøies!
142Den Utaknemlige! Og det er Takken
For alt det Venskab, som jeg har ham viist!

Men hvis han endelig vil prøve Kræfter,
Saa er jeg med, og han skal det fornemme.

PYRRHON.

Tro ikke, han dig trodse vil, o Konge!
Fra hver en Livets Attraa han er bortvendt,
Og mindst af Alting vilde dig han krænke.

ALEXANDER.

Da tykkes det mig dog; men han skal lære,
Hvem der er Hersker her i Pasargadæ.
Hephæstion!

HEPHÆSTION.

Hvad vil du?

ALEXANDER.

Gjør dig rede!
Begiv dig strax til Meleager ud,
Og byd ham rive Baalet ned til Grunden,
Samt rydde Pladsen for de høie Træer.
Endnu før Sol gaaer ned, maa det fuldbyrdes.
Dernæst tag Folk med dig, og uden Ophold
Forføi dig hen i Hytten til Kalanus.
Ham fængsler du i mit Navn, og er Borgen
For at imorgen levende jeg har ham.

HEPHÆSTION.

Hvad er din Hensigt?

PYRRHON.

O, betænk dig, Herre!
Du Vold vil bruge?

ALEXANDER.

Vold! Hvem siger Vold?
I hele Hærens Paasyn skal han møde.
Han er min Mand, han har min Fane fulgt,
Og uden Orlov vil han den forlade.
Jeg selv for Troskabsbruddet ham anklager,
Og lad saa Hæren dømme mellem os.

HEPHÆSTION.

Da var, ved selve Klagen, Dommen afgjort.

PYRRHON.

Da var den Død ham vis, som du vil hindre.

ALEXANDER.

Nei, min Benaadningsret da Ret mig gav,
Til Livets Vilkaar at bestemme for ham.

HEPHÆSTION.

Din Ret, jeg frygter, han for Uret holdt.

PYRRHON.

Det blev et grusomt Spil med Retten, Herre!
Af ingen Domstol denne Sag kan dømmes;
Thi just den største Straf blev her Belønning,
Og hver Benaadning kun blev Naadens Spot.
Men heller ei Kalanus Ret forlanger;
Hvad gennem mig han sender dig, er Bønner.
Bønfald i mit Navn Kongen, var hans Ord:
143Aftving hans Høimod denne sidste Naade;
Hvad jeg begjærer er kun Gravens Fred.

ALEXANDER.

Var det hans Ord til mig?

PYRRHON.

Ja, store Konge!

ALEXANDER.

Hvad fordrer han? Hvad vil I Andre af mig?
Skal selv hans Baal jeg tænde?

HEPHÆSTION.

Det er Offret
For vort Tilbagetog igjennem Ørknen,
Og for den Hæder, du i Indien vandt.

ALEXANDER.

Saa det er Offret? Har ei Nok jeg offret?
Min halve Hær - saamangen tapper Ven -
Min Ganger, der i tyve Aar mig bar -
Mit eget Blod af næsten alle Lemmer -
Skal her endnu jeg Hjertet lægge til?

HEPHÆSTION.

Man kalder Guderne for avindsyge,
Det er et gammelt Ord. I deres Gaver
De blande Ondt med Godt, og hver en Naade
Betales maa med Bod.

ALEXANDER.

Jeg har det sandet!
(*Til Pyrrhon*). Var han bevæget, da du skiltes fra ham?

PYRRHON.

Ja, trods sit Hjertes Fasthed dybt bevæget;
I Blik og Røst afspeiled sig hans Sjæl.

ALEXANDER.

Jeg seer ham for mig - jeg hans Stemme hører.
Og du hans Bøn mig bringer? Ikke sandt,
Hans sidste Bøn gjaldt mig, og ingen Anden?

PYRRHON.

Hans Bøn om Gravens Fred, gjaldt dig, o Konge!
Din Naade gjaldt hans sidste Bøn. Paa dig
Forlod han sig.

ALEXANDER.

Saa lad ham ha'e sin Villie!
Og naar han selv ei paa sin Hæder tænker,
Lad os da tænke paa den! - Æresstøtten
Jeg selv opreiser ham, og du, Hephæstion,
Besørge maa min hvide Stridshingst sadlet,
Som naar til festligt Indtog den mig bar.
Den bære ham til Graven, mens i Spidsen
For alle mine Huusfolk du ham følger.
For Alexander maa du gjøre Fyldest,
Mens over ham i Eensomhed jeg sørger.
Her, Pyrrhon, tag min Ring! Den bringer du
Til Meleager, som min Villies Tolk.
144Lad ham ved Graven blive med sit Mandskab,
Og derhos kalde Krigsmusiken til,
At naar Kalanus er paa Baalet stegen,
Den gjennem Malmets Toner sende kan
Hans Priis og Hæder ind i Dødens Rige.
Selv maa du sørge for, at Guld og Myrrha
Og Virak, som man Guderne den offerer,
Paa spredte Purpurtæpper dækker Baalet,
At høit mod Sky paa kongelige Flammer
Sig hæve kan hans kongelige Sjæl.

PYRRHON.

Som du det byder, Herre, skal det skee.

ALEXANDER.

Hans Bøn er opfyldt - han jo selv det vilde.
En herlig Lod jeg havde ham tiltænkt,
Da gaaer han bort i Døden og mig røver
Hvert Fremtidshaab, jeg knytted til hans Liv - -
Erindrer du endnu, Hephæstion,
Da vi drog hjemmefra? den sidste Dag,
Da jeg Farvel til Slægt og Venner bød,
Og al min Eiendom blandt dem fordeelte?
Alt, til den sidste Hvid, jeg skjenked bort,
Slet Intet jeg beholdt, og dog i Haabet -
Thi det beholdt jeg heelt - jeg meer end rig,
Jeg overvættes lykkelig mig følte.
Hvor har i ti Aar nu sig Alt forandret!
Ei Hellas, ei Ægypten blot, men Asien,
Ja selv det fjerne Indien Mit jeg kalder;
Min Seiren er, og Æren mig tilhører;
Men Haabet Dag for Dag er skrumpet ind,
Saamangen trofast Ven mig Døden røved,
Og over Hovedet mig Sorgen voxed,
Og fattig føler Ingen sig som jeg.
Vee mig, at ogsaa ham jeg skulde miste!
Vee mig, at de, som kjærest var min Sjæl,
At de, som meest jeg elsked, gik tilgrunde!

(Kaster sig paa en Løibænk og skjuler Hovedet.)

PYRRHON

(*sagte til Hephæstion*). Meer end jeg vented, gaaer det ham til Hjerter;
Som over Klitos han jo sørger her.

HEPHÆSTION.

Fortryllet og bedaaret er han bleven;
Men til sig selv han komme vil igjen,
Naar først den blege Skygge, som ham ængster,
Fra Jorden flygtet er med Dagens Sol.
(*Nærmer sig Alexander.*) Har Meer du os at sige?

145

ALEXANDER.

Intet! Intet!

HEPHÆSTION.

Men dog et Blik du vel mig skjenke kan?

ALEXANDER

(*reiser sig halvt op*). Hvad vil du mig?

HEPHÆSTION.

Din Sorg jeg dele vil.
Selv gav du mig en Ret dertil imorges.

ALEXANDER.

O Ven! Her i mit Hjerter gnaver Ormen.
Som skarpest Staal det skærer i mit Bryst.
Dybt i hvert Indvold brænder der en Ild,
Der griber om sig og mig lægger øde.
Vee mig, at denne Stund jeg har oplevet!
Hvor er hans Lige? Hvor den Mand paa Jorden,
Der elsked Alexander som sin Gud?
(*Seer omkring, og springer op.*) Hvad! Pyrrhon her? Er ei endnu du borte?

PYRRHON.

Dit sidste Ord jeg venter om Kalanus.

ALEXANDER.

Nævn mig endnu engang hans sidste Ord!

PYRRHON.

Hans sidste Ord var Bøn om Gravens Fred;
Thi det, som allersidst han føied til,
Var gaadefuldt og dunkelt.

ALEXANDER.

Ligemeget!
Jeg vil det kjende.

PYRRHON.

Paa mit Spørgsmaal til ham,
Om hvilken Hilsen jeg dig skulde bringe,
Gav han til Svar -

ALEXANDER.

Nu vel! Kom frem med Svaret!

PYRRHON.

Et selsomt Svar. Saaledes ordret lød det:
»Er ei Herolden jeg paa Kongens Vei?
Siig ham, at snart i Babylon han naaer mig.«

ALEXANDER.

Hvordan! I Babylon?

PYRRHON.

Du kjender selv
Jo disse Viismænds gaadefulde Tale,
Betydningsløs just ved en søgt Betydning.

ALEXANDER.

Siig ham, at snart i Babylon han naaer mig -
Hvad er hans Mening? Lagde Meer han til?

PYRRHON.

Nei, intet Ord. Han vendte sig og gik.

ALEXANDER.

Saa gaa nu ogsaa du, og gjør min Villie!
Før Nattens Frembrud her du dig indfinder,
Og giver Underretning mig om Alt.
146Som i et Speil bring mig hans Billed hjem,
Men fremfor Alt hans Ord i Dødens Time!

(Pyrrhon gaaer.)

HEPHÆSTION.

Jeg følger med, for min Deel at besørge.
Har Noget du at lægge til, saa tal!

ALEXANDER.

Vent her, Hephæstion! Et Øieblik -
Forstod du, hvad Kalanus vilde sige
Med hine gaadefulde Ord?

HEPHÆSTION.

Forstod dem!
Nei, med at tyde Gaader og Orakler
Jeg aldrig gav mig af.

ALEXANDER.

Kun een Udtydning
Der gives kan, hvis her idag han døer.
Den Døde kommer ikke meer igjen,
Og skal i Babylon med ham jeg mødes,

Da faaer jeg selv det store Skridt at gjøre,
Der skiller Liv fra Død.

HEPHÆSTION.

Hvad vil du agte
Paa sligt et Ord?

ALEXANDER.

Og snart skal Mødet være.
Du husker vel, at Ordene var disse:
Siig ham, at snarti Babylon han naaer mig.

HEPHÆSTION.

Endog fraværende han dig bedaarer!
End i hans Tryllekreds du sidder fast.

ALEXANDER.

Nei tværtimod! Hans Ord har brudt den for mig.
Jeg føler det: Meer end Kalanus, meer
End Alt i Verden er det Værk mig kjær,
Som jeg begyndte, men kun halvt har fuldendt.
O Ven! Hvis der var Sandhed i hans Spaadom;
Hvis fra mit Værk jeg maatte skilles, før
Jeg saae det fuldført; hvis i Andres Hænder
Jeg maatte lægge Herredømmets Scepter;
Hvis fra min tappre Hær - fra Livets Gjerning,
Jeg kaldtes bort midt i min Ungdom - o,
Da stoler jeg paa dig og ingen Anden!
Du kjender mig, du kjender hver Beslutning,
Hver Plan for disse store Rigers Tarv.
Lad Alexanders Værk ei gaae tilgrunde!
Lad ei hans Daad og Ære reent forspildes! -
Knap til den store Bygning Grunden lagt er,
Og hvor uhyre Meget staaer tilbage!
Endnu er ei Arabien betvunget,
147Endnu er ei til Ganges vi trængt frem;
Thi vi tilbage maae til Østens Porte,
Til Morgensolens Vugge - der er Maalet!
O Ven! Uendelig din Gjerning bli'er,
Imedens jeg - -

HEPHÆSTION.

Hvad vil du sige? - Reent
Oprevet er du - Taarer i dit Øie -

ALEXANDER.

Jeg tænker paa den gamle Perserkonge,
Hvis muldne Been imorges blev mig bragt.
Erindrer du den Indskrift Graven bar:
»Jeg Gyrus er, som hersked over Asien.
Jeg Perserne tilkæmped Herredømmet.
Forund, o Menneske! mig dette Minde.«

HEPHÆSTION.

Ja, saa omtrent det lød.

ALEXANDER.

Er det det Hele?

HEPHÆSTION.

Hvad mener du?

ALEXANDER.

Er det den hele Rest
Af Livets Herlighed, som bli'er tilbage:
En Bøn til Mennesker, at skaane Mindet,
At ikke reent det dog skal slettes ud?

HEPHÆSTION.

Det var vel Meningen af Kongens Ord.

ALEXANDER.

Har da Kalanus Ret? - Er Livet Intet?
Er ikkun Døden værd at kæmpe for?
Der nogen Sandhed i hans Paastand ligger;
Thi selv jeg mindes godt den Lyst, hvormed
Jeg ofte styrted Døden mig imøde.
Endnu ifjor, paa Fæstningsmurens Tinde,
Hvor jeg selvtredie stod, mens bag ved os
Stormstigen brast, saa Bistand var umulig:
Hvad var det for en selsom Lyst, der greb mig,
Da ned blandt Fjenderne jeg sprang fra Muren,
Og kun med Sværd i Haand mit nøgne Bryst
Til Skive bød for tusind Spyd og Pile? -
Var det da Vanvid kun og Raseri?
Var det en Forudfølelse af Lykken,
Af al den Herlighed, som Døden gjemmer?

HEPHÆSTION.

Det var dit Hjertes Mod, som drev dig fremad;
Der er den rette Løsning.

ALEXANDER.

Lutter Gaader!
Men enten han nu Ret har eller ei,
148End har vi Liv, og Livet ligger for os.
Vi vil det bruge, Ven! Vi vil det bruge,
Som dette korte Liv var Et og Alt,
Og Døden kun et Gjemmested for Mindet.
Paa Tidens Korthed skal Bedrifter bøde,
Der skaffe Tidens Søn et evigt Navn.
Men bort fra Pasargadæ! Bort herfra,
Fra dette Gravsted for den store Konge,
Og for den Ven, der stod mit Hjerte nær!
I denne Liiglufft trives ingen Handling,
Med støvbedækte Vinger gisper Haabet,
Og som et Lys udslukkes Livets Mod,
lovmorgen Hæren op skal bryde!
Da har paa sjette Dag den her sig hviilt,
Og i en hurtig Marsch vi naae Persepolis,
Og derfra uden Tøven hjem til Susa.
Der rækker vel min Arm saa langt som her.
Der vil til Dom Satraperne jeg stævne,
Og kræve Regnskab af hvert skyldigt Hoved.

HEPHÆSTION.

Dit Bud jeg Førerne forkynde skal;
De vil faae travlt, skal Ordren efterkommes.

ALEXANDER.

Det skal den punktlig. Hvad Kalanus angaaer,
Da kjender du min Villie.

HEPHÆSTION.

Den jeg lyder.
Men hvorfor haster du med Hærens Opbrud?

ALEXANDER.

Hvorfor jeg haster? - Tiden, Ven, er knap,
Og bag mig staaer Kalanus med sin Spaadom.
Det gjelder fremad til det store Værk,
Som kun er halvt fuldendt - det gjelder fremad
Til ny Bedrift. Lig Perserkongen Gyrus,
Jeg dog maa tænke paa et Mindesmærke,
Som Folk kan finde værd mig at misunde. -

Nu gaa! Du her ved Lampen vil mig træffe,
Hvad Tid paa Natten end du vender hjem.

(Hephæstion bort.)

149

FEMTE ACT

En Palmelund, belyst af den dalende Sol. Paa den aabne Plads, hvor et Baal er opreist, staaer MELEAGER og en Afdeling Soldater. Længere tilbage Spillemand og Hornblæsere leirede under Træerne.

MELEAGER
(*til Soldaterne*). Har I nu fattet min Befaling?

SOLDATERNE.
Ja!

MELEAGER.
I veed nu, hvad I har at gjøre?

SOLDATERNE.
Ja!

MELEAGER.
Men ikke førend Sværdet selv jeg svinger,
Og gi'er Jer Løsenet. Forstaaer I?

SOLDATERNE.
Ja!

MELEAGER.
Saa kan I hvile Jer til Hornet kalder.
(*Soldaterne bort.*) - Hvem kommer der saa iilsomt hen ad Veien?
Mand, Hest og Følgesvend i Støv indhyllet.
Sikkert et Sendebud til mig fra Kongen.
Men seer jeg ret? - Nicanor, Invaliden,
Tilhest og i en strygende Galop!

(NICANOR, fulgt af en Tjener.)

NICANOR
(*til Tjeneren*). Nu rask, min Dreng! Tag Tømmen! Hjelp mig af!
See saa! - Nu har vi fast Grund under Foden.
Før nu kun Hestene paa Stald! Jeg mener,
Derhen i Skyggen blandt Apollos Sønner -
Jeg mener Musikanterne - forstaaer du?
Og lad til Løn dem blæse dig et Stykke!

(Tjeneren bort med Hestene.)

MELEAGER.
Det kalder jeg at ride, for et Træbeen!

NICANOR.
Ja, ikke sandt? Men har man Been i Panden,
Saa hjælper sig en gammel Rytterstøvle.

MELEAGER.
Hvorfor den lien?

NICANOR.

Jeg afsted vel maatte,
Før Yeien spærret bli'er, hvad snart vil skee.
Det var paa høie Tid; thi mig i Hælen
Kom Pyrrhon, fulgt af alle Kongens Slaver,
Og efter dem ei Nogen lades ud.

150

MELEAGER.

Men hvad er her dit Ærende?

NIGANOR.

Du spørger?
Som ikke min Nærværelse var Svaret.
Skal ikke her et Skuespil opføres,
Et splinternyt? Som gammel Athenienser
Gaaer mig en Nyhed over Alt.

MELEAGER.

Har Kongen
Dig givet Ordre til at møde her?

NIGANOR.

Hvad vil det sige? Jeg ved Middagsbordet
Idag hos Ptolemæos først erfared
Den hele Sag. Skal man maaskee ha'e Tegn,
For at faae Lov at see paa Skuespillet?

MELEAGER.

Ja, uden det du vises her tilbage.

NIGANOR.

Hvordan? Du rynker Panden -

MELEAGER.

Stig tilhest,
Og rid kun hjem igjen! Til den Tragedie,
Der her opføres skal, dit Smil ei passer.

NIGANOR.

Men Meleager, gamle Ven, saa hør dog!

MELEAGER.

Gjør, som jeg siger dig! Ved Middagstid
Var Pyrrhon her og bragte Kongens Budskab,
Hvoraf til Resten jeg mig slutter let.
I dette Sørgespil en Mand skal døe,
Der er mig selv saa kjær, som han er Kongen,
Og dit Theaterklap ei her kan bruges.

NIGANOR.

Men siig mig blot...

MELEAGER.

Afsted, og hjem til Byen!
Der har du Bynyt fra den første Haand.

NIGANOR.

Saa hør mig dog! Jeg stille mig forholder,
Saa stille som en Muus. Med ingen Lyd
Og intet Muk jeg røbe skal min Nærhed.
Jeg lægger mig i Skjul bag Busken hist,
Hvis du forlanger det. Vær blot fornuftig!
Til Gjengjeld jeg en Nyhed dig fortæller.

MELEAGER.

Du, med din Nyhed!

NICANOR.

Slaa du kun med Nakken,
Nu skal paastand du gjøre store Øine:
lovmorgen bryder Hæren op -

MELEAGER.

Hvad siger du?

NICANOR.

lovmorgen tidlig,
Ved Solens Opgang bryder Hæren op.

MELEAGER.

Hvorhen gaaer Marschen?

NICANOR.

Til Persepolis,
Og derfra strax til Susa.

MELEAGER.

Eventyr!
En Maaned idetmindste her vi blive.

NICANOR.

Du vil ei troe mig. Jeg var ogsaa vantro,
151Da jeg i Middags støved efter Rygtet,
Der løb fra Mund til Mund.

MELEAGER.

Naa, kun et Rygte!

NICANOR.

Nei, Sandhed er det.

MELEAGER.

Jeg vil see Beviset.
Den hele Hær vil gjøre sure Miner,
Og sligt et Hastværk Ingen bli'er tilpas.

NICANOR.

Da fik i Pasargadæ travlt dog Alle.
Der er en Summen, Sværmen, Løben, Renden,
Paa hver en Kant, som i en Myretue.
Da jeg gik op ad Gaden, løb paa Ærmet
Mig Nyhedskræmmerne med deres Spørgsmaal:
Veed du det allerede? Har du hørt det?
Nicanor, er det muligt? Kan man troe det?
Saadan om mine Øren summed Rygtet,
Mens Venner og Bekjendte, Macedoner
Med Asiater og Hellener blanded',
Soldater med og uden Rustning, Ryttere,
Som deres Heste trak til Vaabensmeden,
Kameel- og Æsel drivere med Svøben,
Og Marketentersker med Albustød
Og store Bøtter ilte mig forbi,
Og, trængt af Rygtet, gjorde trang mig Veien.
Saa kom jeg op ved Borgen, hvor jeg mødte
Anthenor og hans Skuespillertrop.
Pak ind og pak Jer! skreg jeg dem imøde.
Tak, for din gamle Nyhed, Svaret lød;
Og da jeg længer henne traf paa Thais,
Der kom fra Badehuset, og med Rygtet
Jeg ret nu tænkte at forbause Nymphen:
Da stopped med sit Ord hun strax mig Munden,
Idet hun raabte: Sladderhank, jeg veed det!
Er det ei høist mærkværdigt, at et Rygte
Saa hurtigt kan udbredes? Hvordan skeer det?

MELEAGER.

Det maa som Rygtebærer du bedst vide.

NIGANOR.

Hos Ptolemæos fik jeg Sagen klaret,
Og Rygtet omsat i den nøgne Sandhed;
Men snart i Glemmebogen jeg den skrev,
Da jeg den nyeste Nyhed fik at høre:
En indisk Mand, som vil sig selv opbrænde!
Det gik mig over Skrævet. Ingen Ro
Jeg fik ved Maden, og afsted jeg maatte.
Naa - skal i Skjul bag Buskene jeg krybe?

MELEAGER.

Slut dig til Tropperne, og hold dig stille.
Der har vi Pyrrhon, fulgt af Kongens Slaver.

(Nicanor bort.)

152

(PYRRHON kommer med Slavechoret, der bærer Tæpper, Røgelsekar, Sølv- og Guldklenodier.)

PYRRHON

(til Slaverne). Hist seer I Stedet, som I har at smykke.
Rask Eders Kurve tøm og skrid til Værket!
Bred over Jorden ud den hvide Uld,
Det kongelige Purpur over Baalet!
Imod de fire Verdenshjørner plant
De fire Billedstøtter! Høit paa Randen
Af Baalet stil de store Sølvvaser,
Og indenfor, i Helligdommen selv,
De gyldne Myrrhaskaaler! Dæk saa Gulvet
Med Virak og en Regn af Rosenvellugt!
Men skynd Jer! Kun et Øieblik I har.

(Slaverne bort.)

MELEAGER

(til Pyrrhon). Er Toget med Kalanus alt paa Veien?

PYRRHON.

Ja, her om faa Minutter vil han være,
Men i et andet Optog, end var paatænkt.

MELEAGER.

Ham Kongen jo sin Ganger vilde sende.

PYRRHON.

Den afslog han, saavel som hele Følget
Af Kongens Folk. Endog Hephæstion
Har paa hans Bønner sig tilbageholdt.
Med ham og Ptolemæos og de Andre
Tog udenfor sin Hyttes Dør han Afsked.

MELEAGER.

Saa han alene kommer?

PYRRHON.

Nei, hans Landsmænd,
Saamange som i Pasargadæ findes,
Ledsage ham herud. Paa deres Skuldre
De bringe ham i lukket Bærestol,
At Støvet ei den Rensede skal plette.

MELEAGER.

Hans Moder, er hun med?

PYRRHON.

Ja, paa Kamelen,
Af Slaven ført, hun følger efter Toget.

MELEAGER.

Den gamle Qvinde! - Men det er paatide
Jeg samler mine Folk. See, hist bag Høien
Den fjerne Støvsky!

PYRRHON.

Det er Dødsherolden.

(Meleager giver Tegn med Hornet. Soldaterne, tillige med Musiken, opstille sig uden for Træerne, i en stor Halvkreds om Pladsen. Slaverne trække sig tilbage fra Baalet.)

PYRRHON.

Hvad har dit Mandskab der i Haand du givet?

MELEAGER.

Hver Mand sin Fakkell, som, naar først den tændes,
Forkorte skal Kalanus Dødens Pine.

PYRRHON.

Jeg synes, dine Folk med Ho'det hænge.

MELEAGER.

Ja, hvad der her skal skee, dem alt beklemmer.
De vilde fange Griller, og inat
153Faae tunge Drømme, hvis paa denne Aften
Jeg ikke med et Drikkegilde hjalp.

PYRRHON.

Saa du inat Soldatergilde gjør?

MELEAGER.

Det har jeg lovet dem, naar gode Miner
De holdt som brave Karle her ved Baalet.

PYRRHON

(*seer henad Veien.*) See der! der har vi Offret. Ned ad Høien
Den hele Skare langsomt sig bevæger
Med den af Palmegrene skjulte Baare;
Og bagved dem, paa Dyrets Ryg, den Gamle,
Hvis lange hvide Slør mod Jorden flagrer.
See, Meleager! Hvilket Sørgetog!

MELEAGER.

Drog de paa samme Viis igjennem Byen?

PYRRHON.

Nei, over Bækken gik de. Pasargadæ
Har altfor travlt, til der man frem kan komme.

MELEAGER.

O, hør! I Chor de synge.

PYRRHON.

Alt ved Porten
Begyndte Ghoret paa sin Klagesang.

MELEAGER.

Det lyder høit herved til os i Dalen.

PYRRHON.

Ja, lydt det klinger i den stille Luft.
En liflig Aften! Hvor er Dødens Tegn
I disse solforyldte Palmekroner?
See, hvor de bade sig i Purpur, mens

Den svage Vind knap Bladene bevæger.
Han ønskede Fred ved Graven - her han har den.

CHOR AF INDIERE

(nærmende sig). Vee, vee os, vee!
Snart, o Død, skal dit Aasyn vi see,
Dig, hvis Grumhed og Vælde vi frygte;
For hvis ængstende Syn,
For hvis truende Lyn,
Bort med bankende Hjerter vi flygte.
Længe førend dig selv
Vi fornemme dit Skjælv,
Som et Forbud paa Dødstimens Kummer,
Naar, berøvet sit Mod,
For din knusende Fod
Sig lig Dyret Mennesket krummer.
Hil, hil dig, hil
Dig Kalanus, som døe nu vil,
Som tør Fjenden i Hjemmet beseire;
Som, med Krandsen alt smykt,
Vil den skulende Frygt
Og hver Dødsangst paa Baalet henveire.
154 Du er Gudernes Ven!
For din Fromhed igjen
Gav en Gud dig sit Mod til et Væрге;
Og før Solen er slukt
Er med ham du paa Flugt,
Høit over de høieste Bjerge.
Vee, vee os, vee!
Ei som du tør paa Fjenden vi see
Med en freidig, mod Sky løftet Pande;
Ei som du til en Dyst
Ham frembyde vort Bryst,
Og haabe, med Seier at stande.
Vi vil leve, men kun
For at vente den Stund,
Der vort Liv gjør til Døds gudens Bytte;
Naar han midt i vor Frist
Kommer bagfra tilsidst,
Som den sikkert rammende Skytte.

(Toget standser. KALANUS i hvid Offerdragt, bekrandset og med en tændt Fakkell i Haanden, stiger ud af Bærestolen, hans Moder ned af Kamelen. Begge, fulgt af BARKAS, gaae frem paa Pladsen, medens INDIERNE blive staaende ved Indgangen.)

MELEAGER.

Hil dig, Kalanus!

PYRRHON.

Hæv dit Blik, Kalanus!
Gaa ikke stum og fremmed os forbi.

KALANUS

(standser og seer omkring). Hvem kalder paa mit Navn ved Dødens Port?

MELEAGER.

To Venner!

KALANUS.

Vær mig hilsed' da som Venner!
Men hvortil disse Folk?

MELEAGER.

En Æresvagt,
Fra Kongen sendt.

KALANUS.

Hvortil de gyldne Kar?
Det stolt udbredte Purpur?

PYRRHON.

Kongens Gaver!
Hvad du ilive har forsmaaet, han rækker
Dig her i Døden, som et Venskabs pant.

KALANUS.

Tag bort de rige Smykker! Ingen Throne,
Men kun en Grav mig venter.

PYRRHON.

Som du byder;
Din Villie her er Lov.

(Han giver Befaling til Slaverne, der igjen afdække Baalet, bringe Klenodierne og derpaa fjerne sig.)

MELEAGER.

See der, Kalanus!
Der er din Eiendom. Hvad gjør du med den?

KALANUS.

Min Eiendom? Uddeel blandt dine Folk
155Det Gods, som for min Eiendom du kalder,
Og mine fattige Landsmænd und en Part!

MELEAGER.

Den er dem sikker.

KALANUS.

Bring den store Konge
Min Tak og Hilsen - mit Farvel til Alle;
Og Begge vær ved godt Mod nu, som jeg.

(Vender sig mod Sankara og Barkas.)

SANKARA.

O Søn! Min Søn!

KALANUS.

Nu, Moder, intet Ord!
Har ei vor Afsked kostet Taarer nok?
(*Til Barkas.*) Trofaste Mand, vær denne Qvindes Støtte!
Led hendes Fod paa Hjemmets Vei, og selv
Vær fri som Fuglen, der af Lænken løses!

BARKAS.

Min gode Herre!

KALANUS.

Nei, lad løs min Haand!
En Gud den griber, for mig frem at føre.
Nu svinder Alting - Verden, Lyset, Livet,
Og dybt i Eensomheden boer min Aand.

MELEAGER

(*til Pyrrhon*). Han gaaer til Baalet. See! i Jorden planter
Han Faklen og paa Knæ sig kaster -

PYRRHON.

Tys!

KALANUS

(*med Ansigtet vendt imod Solen*). Salig er du, Brama! Du er salig!
Evig fuldt dig Livet gjennemstrømmer,
Smægter Verden end paa Gravens Rand;
Salig Glæde fra dit Bryst udspringer,

Som bevinget gennemflyver Himlen,
Holder Smerten end paa Jorden Stand;
Salig i din Glands du er som Solen:
Selv den straalers blank og lys og rolig,
Mens dens Billed skjælver i det rørte Vand.

(Han skærer en Lok af sit Haar og griber Faklen, Langsomt gaaer han rundt om Baalet, som han antænder paa alle Sider, hvorpaa han rask stiger op ad Trappen.)

CHOR AF INDIERNE.

Hil, hil dig, hil
Dig, Kalanus, hvem Baalets Ild
Ei har skræmmet og mægtet at friste;
I dit hellige Mod,
Paa din dristige Fod,
Har du Skridtet nu gjort, det sidste.
Høit i Palmernes Læ,
Uden vaklende Knæe,
156Staaer du midt i de voxende Flammer,
Som med Vingerne spredt,
Alt til Flugten beredt
Op i Himlen fra Jordens Jammer.

KALANUS

(paa Baalet). (Kaster Haarlokken i Ilden.) Ikke jeg Myrrha dig bringer,
O Brama, og ingen liflig
Duft af mit Offer opstiger:
Det er mig selv jeg dig offerer!
Lad af din hellige Flamme
Disse Lemmer fortæres!
Disse Hænder, som bedende
Udstrakt jeg har mod en Afgud;
Disse Knæe, som i Støvet
Jeg for et Menneske bøied;
Disse Øine, som hang med
Andagt fast ved en Skabning;
Dette Hjerte - o, lad det
Brændes til Kul og til Aske:
En Jordorm har hersket derinde!

SANKARA.

Brama! o styrk hans Hjerte!

KALANUS

(knæler). Dig kun lovpriser min Aand nu!
Dig, som er skjult, og i Alt dog,
Dig, som jeg søgte forgjæves,
Da jeg foer vild i min Søgen:
Ei jeg nu søger dig mere!
Før du nu selv mig, o Brama!
Viis mig nu Veien, naar skilt fra
Støvet min Sjæl vil sig tabe
I det uveisomme, umaalte Alt!
Mod dig kun jeg higer,
Kun dig jeg begjærer,
Du Verdens og Aandernes Skaber!
Du, som gav Livet til Alt, hvad lever,
Du, som os drager med Kjærligheds Almagt,
Du, som har Øre for Ailes Bønner,
Du, som har Øie for Alles Jammer,
Du, som usynlig qvæger den Lidende:
Dig kun, o Brama, lovpriser min Aand!

SANKARA.

Brama, husval hans Aand!

KALANUS

(lægger sig ned paa Baalet). Høit om mig Luerne stige,
Mørket udbreder sig rundtom,
157Sorte Skygger jeg seer, og
Gnistrende Stjerner i Natten.
Køl er, o Brama, din Flamme!
Tørsten, den brændende, som ei
Kildernes Vande, som Viin ei,
Som ingen Frugt mægted stille:
Selv du den slukker, og Hjertets
Brand for din Lue nu viger.
Brama, min Aand nu qvæges!
Opad, paa glødende Vinger,
Opad fra Smerten jeg higer;
Dybt i din Favn jeg nedsynker.

SANKARA.

Brama! Bevar ham hos dig!

INDIERNE.

Brama! Brama! Modtag hans Aand!

PYRRHON.

Nu, Meleager! Maalet snart er fuldt.

MELEAGER

(svinger Sværdet). Høit leve Kongen og hans Ven, Kalanus!

(Soldaterne, gjentagende Raabet, styrte frem og kaste deres Fakler paa Baalet, hvis Flammer nu ganske skjule Kalanus. En Stund høres kun Ildens Knittren; pludselig med Bragen styrter Baalet sammen, Luerne slaae høit iveiret, og Krigsmusiken falder ind med en Seiershymne.)